

Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014

Begroting met bijhorende toelichting 2014

1. INLEIDING

De **opmaak van de begroting en bijhorende toelichting** gebeurde in de zomer en het najaar van 2013, zodat dit kan ingediend worden 1 december 2013. Deze documenten werden uitvoerig behandeld in de stuurgroep van 6 november 2013. Het Directiecomité van Interwaas keurde deze begroting met bijhorende toelichting 2014 goed op 13 november 2013.

In deze begroting met bijhorende toelichting wordt beschreven welke acties met bijhorende budgetten in het negende werkingsjaar van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen genomen worden. De acties zijn opgesteld op basis van de doelstellingen geformuleerd in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014. De afzonderlijke acties rond cultureel erfgoed in de verschillende gemeenten zijn niet opgenomen in dit plan.

2. BEGROTING

Deze **begroting** gaat alleen uit van de reeds bekende bedragen op het tijdstip van het opmaken van deze begroting met bijhorende toelichting, namelijk de middelen van de Vlaamse Gemeenschap en de middelen uit eigen werking.

De **overdracht** vanuit 2013 naar 2014 wordt geschat op basis van de uitgaven in 2013. In het jaarverslag 2013 zal duidelijk worden welke overdracht er precies is naar 2014.

In de begroting worden **alle kosten** opgenomen voor de gehele werking. Met de 54 000 euro middelen uit eigen werking worden de kosten gefinancierd die niet mogen gefinancierd worden met middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In het jaarverslag met afrekening wordt dit jaarlijks gedetailleerd weergegeven.

Per actie wordt de bijkomende kost, die verband houdt met de uitvoering van de actie zelf, geëxpliciteerd. Zo zijn bv. de algemene werkingskosten zoals loonkosten, portkosten... niet per actie weergegeven, maar wel in de algemene posten personeelskosten en administratieve kosten. Bij de verdere concrete uitwerking van de acties kunnen in de loop van 2014 bijkomende inhoudelijke en financiële partners aangesproken worden. Aangezien definitieve informatie hierover nog ontbreekt, is deze nog niet opgenomen in deze begroting met bijhorende toelichting.

3. TOELICHTING BIJ BEGROTING

De acties in deze begroting met toelichting zoeken – net als de voorbije jaren – een **evenwicht** tussen de korte en de lange termijn, de (soms onzichtbare) ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap en de

meer zichtbare publieksgerichte projecten, tussen partnerships in bestaande projecten en eigen projecten; een evenwicht tussen publiek en erfgoedgemeenschap, erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, tussen moeten en mogen.

De keuzes van de acties gebeuren sinds het begin van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas bottom-up en op basis van uitgebreide **omgevingsanalyses** en alles wat daarbij komt kijken.

Hiertoe ondernam de Erfgoedcel Waasland sinds 2005 **verschillende acties**. Enkele voorbeelden zijn: de uitgebreide omgevingsanalyse voor de intentienota en beleidsplan 2005-2008 én het beleidsplan 2009-2014 (met bijhorende bevragingen, gesprekken e.d.), WODE (dat voortdurend wordt geüpdatet), visieteksten, specifieke bevragingen rond o.a. erfgoededucatie, opleidingsbehoeften en expertiseaanbod; plaatsbezoeken; gesprekken; overlegplatformen... Daarnaast werden meerdere **inventarissen** opgemaakt, zo integraal en geïntegreerd mogelijk bv. adressendatabank, krantendatabank, WODEdatabank, lijst met expertise-uitwisselingen, Wase volksverhalen, Wase reuzen... De verzamelde gegevens worden daarenboven **zo gestructureerd mogelijk** verzameld. Zo werd bijvoorbeeld tijdens het eerste convenant (2005-2008) de basis gelegd voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer (Access), waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. De Erfgoedcel Waasland verzamelt daarnaast in een Excelbestand de expertise-uitwisseling (plaatsbezoeken/ontvangsten, e-mails, telefoons...) die gedaan wordt. Op deze manier kan de aangereikte informatie hergebruikt en indien nodig verder verfijnd worden.

De meerjarenplanning 2009-2014 en de **jaarlijkse actieplannen** werden steeds opgemaakt op basis van de bevindingen uit deze verschillende acties.

De Erfgoedcel Waasland volgde eveneens het **traject rond omgevingsanalyse** dat in 2009-2010 door **FARO** werd aangeboden met een vijftal inhoudelijke sessies. Bovendien werd in 2013 gestart met een nieuwe omgevingsanalyse in het kader van op te maken aanvraag voor een nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de periode 2015-2020.

Per actie zijn zoveel mogelijk **de kernpartners** opgenomen. De Wase erfgoedgemeenschappen, de Wase gemeentebesturen en de Erfgoedcel Waasland worden nergens als kernpartner vermeld omdat ze allen deel uitmaken van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas en potentieel bij iedere actie die ondernomen wordt als partner kunnen optreden.

SD 1 – 1 + 1 = 3

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

1° I.C.W. investeert onverminderd in samenwerking. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

1°1. het bestaande netwerk van de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap versterken en verbreden;

1°2. verder inzetten op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking opvangen;

- Actief inzetten op de **8 gemeenten** bijvoorbeeld door verschillende snelheden op te vangen en het blijven betrekken van alle gemeenten door een efficiënte en daadkrachtige werking. Mogelijks treedt Moerbeke in 2014 toe tot Interwaas, waardoor zij ook binnen het Cultuur-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen participeren.
- Ondersteunen, afstemmen op elkaar van en deelnemen aan **samenwerkingsinitiatieven** rond erfgoed en overleg in het Waasland, enkele voorbeelden:
  - Deelname aan
    - het Waas Archieven Overleg (WAO) (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
    - het overleg van de Diensten van Toerisme (vier maal per jaar)
  - Lid van Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van Toerisme Waasland
  - Overleg en afstemming met Bibliotheca Wasiana, BiblioWaas, Intergemeentelijk project Land van Reynaert, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Toerisme Waasland, Wacco e.a.
- Sensibiliseren en responsabiliseren van de gemeenten over het belang van **cultuurbeleid en erfgoedzorg** en dus ook van cultuurbeleidscoördinatoren, erfgoedzorgers...
- Deelname aan **Oost-Vlaams overleg**:
  - Overleg met de **5 andere erfgoedcellen** (OVEO met Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) (bijeenkomst gemiddeld 4 maal per jaar). Dit overleg werd in 2012 opgestart en hierop worden allerlei thema's besproken die een gezamenlijk belang hebben en wordt aan expertise-uitwisseling gedaan.
  - Overleg met de 5 andere erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen (Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) en het **Provinciebestuur Oost-Vlaanderen** (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar).
- Deelname aan **Vlaams overleg**:
  - **Vlaamse overlegstructuren erfgoedcellen**: deelname aan de collegagroepen beleid, digiprojecten en de twee erfgoedcellendagen per jaar rond diverse thema's, in 2014 is dit rond diversiteit en vrijwilligerswerking.
  - **Landelijke overlegorganen en expertise-uitwisseling**:
    - **Cultureel Erfgoedoverleg Vlaanderen** (bijeenkomst minimaal twee maal per jaar): in 2009 startten de VVBAD, de Erfgoedcellen Mechelen en Waasland, de VMV en Heemkunde Vlaanderen samen dit overleg op. Het Erfgoedoverleg is een platform voor de uitwisseling van ervaring en expertise; overleg met de Vlaamse overheid, met het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid; het opbouwen van standpunten rond gezamenlijke thema's en het plannen van communicatie daarover; samenwerken met aanverwante sectoren vanuit een integrale visie op erfgoed. De deelnemers zijn Archief en museum voor het Vlaams Leven te Brussel, Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis, Centrum Vlaamse

Architectuurarchieven, Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, vertegenwoordiging van de erfgoedcellen voor alle erfgoedcellen (nu Erfgoedcellen Mechelen en Waasland), Familiekunde Vlaanderen, Forum voor erfgoedverenigingen, Heemkunde Vlaanderen, Het Firmament, Huis van Alijn, Packed, Provinciaal Museumconsulent Vlaams-Brabant, Resonant, Sportimonium, Tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Museumvereniging, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie, Vlaamse Kunstcollectie en Volkskunde Vlaanderen vzw. In 2013 wordt verder werk gemaakt van de structuur van de belangenbehartiging voor de cultureel-erfgoedsector.

- **VVSG overleg intergemeentelijke samenwerking:** op vraag van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant startte de VVSG eind 2008 een overleg met Comeet, Land Van Waas, CO7, Noorderkempen, Kempens Karakter, TERF en Mijnstreek. Het doel van dit overleg is niet alleen de belangen van de betrokken gemeenten in kaart brengen en deze behartigen als cultureel-erfgoedconvenant in een intergemeentelijke context, maar niet in het minst ook expertise- en kennisuitwisseling rond intergemeentelijk werken. Vanaf eind 2009 nemen ook bijna alle andere cultureel-erfgoedcellen deel aangezien sommigen een traject naar intergemeentelijke samenwerking starten.
- **Platform Digitale Duurzaamheid:** het platform wil zich ontwikkelen tot een netwerk van Vlaamse organisaties en instellingen die vanuit hun eigen basiswerking en doelstellingen actief willen samenwerken aan het versterken van de digitale duurzaamheid van het cultureel erfgoed in Vlaanderen. De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van de stuurgroep als vertegenwoordiger van de andere erfgoedcellen.

SD 2 – DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

2° I.C.W. bouwt verder aan een efficiënte en krachtdadige cultureel-erfgoedcel. Om dit te bereiken zal:

2°1. I.C.W. de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland verder optimaliseren;

2°2. de Erfgoedcel Waasland de interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap verstevigen;

2°3. de Erfgoedcel Waasland actief blijven als cultureel-erfgoedloket;

2°4. de Erfgoedcel Waasland actief werken aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld, zo zal het I.C.W. proactief het Vlaamse cultureel-erfgoedveld haar expertise ter beschikking stellen, onder andere over publiekswerking, cultureel-erfgoededucatie, diversiteit en interculturaliteit, en zal het I.C.W. samenwerken met andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie rond vrijwilligersmanagement en kennis delen over samenwerking met kleinschalige initiatieven en vrijwilligers.

- **Interwaas:** de Erfgoedcel Waasland schakelt zich volledig in de werking van de moederorganisatie Interwaas in. In 2012 en 2013 werkte de coördinator van de Erfgoedcel Waasland actief mee aan het beleidsplanningstraject voor het strategisch plan 2013-2018 voor Interwaas. N.a.v. de evaluatie door het Agentschap Kunsten en Erfgoed in 2013 zal in 2014 werk gemaakt worden

van een uitgeschreven afsprakenkader over de bevoegdheidsverdeling tussen de Raad van bestuur, de directeur en het personeel en rond de procedures naar beheer van de organisatie en de middelen.

- **Personeel** van de Erfgoedcel Waasland
  - Coördinator 1 VTE: Ode De Zutter
  - Twee erfgoedconsulenten 1.6 VTE: Anniek Elegheert 0.8 VTE en Bart Ooghe 0.8 VTE. Anniek Elegheert ging in 2013 over van 0.5 VTE naar 0.8 VTE. Bart Ooghe ging in 2013 over van 1 VTE naar 0.8 VTE.
  - Administratieve medewerker 0.5 VTE: Martine Teirlynck

Daarnaast kan de Erfgoedcel Waasland beroep doen op:

- De communicatieverantwoordelijke van Interwaas zorgt voor een afstemming van de communicatie van de Erfgoedcel Waasland op die van haar moederorganisatie Interwaas (0.1 VTE).
- Kantoorvrijwilligers 0.4 VTE: Sara Van As en Leo Wymeersch.
- Vrijwilligers Erfgoedbank Waasland 0.3 VTE: Annick Baert en Eric Saman.
- **Administratie:** bv. adressenbestand met erfgoedzorgers en publiek, distributie, klassement, correspondentie, praktische organisatie, uitlening (bv. toestellen Mondelinge Geschiedenis, fototentoonstelling Wase Reuzen, lessuggesties...), opvolging boekhouding, lidmaatschap heemkundige kringen, archief- en documentatiebeheer, bestelbonnen...
- **Adviescommissie cultureel-erfgoed:** Ode De Zutter is lid van de adviescommissie cultureel-erfgoed.
- **Archief Erfgoedcel Waasland:** in 2014 wordt, samen met het archief van Interwaas, verder werk gemaakt van het archief, onder begeleiding van Carine Goossens, gemeentearchivaris van Beveren.
- **Interne organisatie:** bv. teamoverleggen en functioneringsgesprekken
- Bijeenkomen **overlegstructuren** Cultureel Erfgoedconvenant Land van Waas en Interwaas: projectwerkgroepen, stuurgroep, directiecomité Interwaas en Raad van Bestuur Interwaas. De adviesgroep werd in 2013 samengevoegd met de stuurgroep.
- Opmaak **beleidsdocumenten** door de Erfgoedcel Waasland:
  - Jaarverslag 2013
  - Begroting met toelichting 2015
  - Beleidsplanningstraject voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de nieuwe beleidsperiode 2015-2020: dit uitgebreide beleidsplanningstraject wordt gevoerd i.s.m. de verschillende partners in het Land van Waas en wordt afgewerkt in 2014. Indien er een nieuw cultureel-erfgoedconvenant komt, zullen de plannen voor de komende jaren in een aantrekkelijk en overzichtelijke uitgave gebundeld worden.
- **Duurzaamheid:** de Erfgoedcel Waasland voerde in 2013 een praktisch gericht onderzoek uit naar haar ecologische voetafdruk en mogelijke acties om deze te verlagen. Op basis daarvan werden een aantal concrete acties uitgewerkt, bv. op vlak van drukwerk en catering. De Erfgoedcel Waasland waakt erover dat interne afspraken nageleefd worden en tracht de duurzame reflex uit te breiden buiten de eigen organisatie, door expliciete en impliciete acties. Daarnaast volgt ze nieuwe initiatieven inzake duurzaamheid voor de cultuur- en erfgoedsector verder op.

- **Fotobeheersysteem:** de Erfgoedcel Waasland verzamelde in de loop der jaren een groot aantal documentaire foto's over het Land van Waas en foto's, die de erfgoedprojecten illustreren. In 2010 werd onderzocht in welke software deze foto's geïncentraliseerd kunnen worden. Er werd beslist dat dit zal gebeuren in de software Collective Access die voor de Erfgoedbank ontwikkeld zal worden. In het najaar van 2011 werd gestart met de invoer van dit fotomateriaal in de software van de Erfgoedbank Waasland. In 2014 wordt dit werk verder gezet.
- **Kennismanagement:** tijdens het eerste cultureel-erfgoedconvenant legden we de basis voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer, waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. In 2010 en 2011 werd specifiek in het kader van het vrijwilligersmanagement en in samenwerking met Toerisme Waasland, extra aandacht besteed aan het bijkomend verzamelen van de coördinaten van toerisme- en erfgoeddeskundigen. Al deze gegevens worden doorlopend aangepast en verder aangevuld. Deze informatie wordt eveneens benut om het Wase publiek en de Wase erfgoedachterban beter te kunnen informeren.
- **Platform voor expertise-uitwisseling:** in 2010 werd i.s.m. de andere erfgoedcellen het interactieve intranet van www.erfgoedcellen.be geïmplementeerd. Daarnaast werd de eigen website verrijkt met een nieuw deel "Tips voor erfgoedzorgers" – deels op basis van de reeds uitgewisselde en opgebouwde ervaringen en deels op basis van de samenwerking met Het Forum voor de opleiding fondsenwerving in 2010. Vanaf 2011 wordt dit voortdurend aangevuld en geüpdatet.
- **Waas erfgoedloket:** de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap werken niet alleen voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn hun inspanningen binnen de (Wase) erfgoedgemeenschap via vorming, communicatie (nieuwsbrieven, website) en intensieve contacten aan een netwerk van (Wase) erfgoedzorgers. Vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers, erfgoedprofessionals, studenten... kunnen steeds bij de Erfgoedcel Waasland terecht met allerlei vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, subsidiemogelijkheden, educatie, vrijwilligerswerking, beleid enz. Deze tijdsintensieve dienstverlening is veel minder zichtbaar, maar minstens even belangrijk als de publiekswerking. Bovendien wordt ook aan het publiek informatie verschaft via vragen die telefonisch en via e-mail toekomen. Ook actieve inhoudelijke begeleiding van projecten gebeurt op vraag. Enkele voorbeelden zijn:
  - **Bezoekerscentrum De Klinge** – stuurgroep: de gemeente Sint-Gillis-Waas heeft langetermijnplannen om een 'bezoekerscentrum De Klinge' in te richten. Dit regionaal bezoekerscentrum zal verschillende thema's (de klomp, Stropersbos, grens, spoorweg Mechelen-Terneuzen...) combineren. In afwachting van financiering hiervoor werd de buitensite in 2013 heraangelegd en ingericht en hernoemd tot Bezoekerscentrum Klingspoor. In 2014 worden verder activiteiten op deze site ontwikkeld.
  - **Hof ter Welle** – werkgroep: de site in Beveren is reeds eeuwen lang verbonden aan kinderen en zorg (opvang, onderwijs, bijzondere jeugdzorg...). Dit project i.s.m. vzw Dienstencentrum Hof ter Welle, de

gemeente Beveren (dienst cultuur, gemeentearchief, CC Ter Vesten) en Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren wil met getuigenissen, beeldmateriaal en voorwerpen het verhaal van deze site met haar verschillende functies en bewoners brengen. Bovendien kadert dit project binnen de toekomstige inrichting van het kasteel als erfgoedhuis. De ontsluiting kan verschillende vormen kennen.

- **Bibliotheca Wasiana – communicatiebeleid:** zie verder

SD 3 – HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

3° I.C.W. plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

- 3°1. in opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting);
- 3°2. tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart brengen, inclusief de noden en behoeften. I.C.W. werkt hiervoor samen met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren;
- 3°3. zich engageren om bij het digitaliseren van cultureel erfgoed:
  - 3°3.1. deze digitale gegevens blijvend toegankelijk en leesbaar te maken;
  - 3°3.2. op collectie- en stukniveau internationaal erkende inhoudelijke en technische standaarden te gebruiken zodat de gegevens uitwisselbaar worden met de gegevens van andere cultureel-erfgoedorganisaties en zodat ze via dataharvesting beschikbaar worden voor overkoepelende systemen zoals Europeana;
  - 3°3.3. rekening te houden met eventuele wettelijke beperkingen met betrekking tot copyright en privacy.
  - 3°3.4. I.C.W. engageert zich ook om cultureel-erfgoedorganisaties te sensibiliseren en informeren over het gebruik van internationale standaarden.
- 3°4. de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap ondersteunen bij een intense zorg voor registratie en inventarisatie;
- 3°5. contextonderzoek stimuleren;
- 3°6. een actuele visie voor een geïntegreerd Waas cultureel-erfgoedbeleid verder ontwikkelen;
- 3°7. de kennis uitbreiden van de Wase cultureel-erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaarmethoden van cultureel erfgoed;
- 3°8. besturen, ambtenaren en organisaties verder sensibiliseren over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze meer aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

- **50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie:** in het kader van de viering van 50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie in 2014 werd de Erfgoedcel Waasland benaderd door Turkse en Marokkaanse middenveldorganisaties, die ondersteuning zochten voor hun specifieke erfgoedprojecten. Het overleg met SamA vzw resulteert voor 2014 in de gezamenlijke organisatie van een interlevensbeschouwelijk drieluik rond religie. UTV en vzw Kardelen verkregen samen projectsubsidies van Vlaanderen voor de uitwerking van het project “Belgische Turken 50 jaar in Vlaanderen (1964-2014)”, dat focust op het erfgoed van Turkse migranten in Vlaanderen, sinds de komst van de eerste generatie migranten van Turkse afkomst in België

midden de jaren '60 tot nu. De 50ste verjaardag van het Belgisch-Turks arbeidsverdrag in 1964 vormt de ideale aanleiding om het erfgoed van deze nieuwe Belgen in kaart te brengen en het verder te verwerven, ontsluiten en presenteren i.s.m. Vlaamse erfgoedorganisaties (Amsab-ISG, Faro vzw, Erfgoedcellen Brussel, Mijn-Erfgoed, Waasland, Land van Dendermonde, MAS, Red Star Line...). Gezien de beperkte aanwezigheid van het betreffende erfgoed in de reguliere erfgoedorganisaties wil dit project bijzonder inzetten op het materieel en immaterieel erfgoed vanuit de gemeenschap zelf, vanuit privécollecties en op het verzamelen en in beeld brengen van relevante archivalische stukken. De Vlaamse resultaten zullen in 2014 getoond worden d.m.v. een interactieve website, een tentoonstelling (bestaande uit een 60-tal levensverhalen, fotoportretten en historische informatie), publicaties (bij de tentoonstelling en de fotoportretten) en een documentaire over de eerste decennia van de Turkse arbeidsmigratie. Een educatief pakket voor zelforganisaties moet hen na afloop van dit project verder op weg helpen in het koesteren en bewaren van hun erfgoed. De opgesomde eindresultaten vormen de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband UTV / vzw Kardelen, maar de Erfgoedcel Waasland wil samen met de Erfgoedcel Land van Dendermonde om de voor haar gemeenschappelijke geschiedenis inzake 50 jaar Turkse migratie laten uitschrijven door de Gentse historicus Bart De Wilde. Of dit al dan niet tot de mogelijkheden behoort, hangt gedeeltelijk af van de lokale inzamelingen die in 2013 plaatsvinden in Temse, Sint-Niklaas, Lokeren, Zele en Hamme. Dit materiaal kan dan in 2014 deel uitmaken van een publicatie in boekvorm, die door de beide erfgoedcellen zal worden verkocht en verspreid via diverse kanalen. Belangrijk is dat de publicatie zowel in het Nederlands als in het Turks zal zijn opgesteld, waardoor zij effectief ook voor de eerste-generatie-Turken in onze regio's een interessante publicatie zal zijn. De Erfgoedcel Waasland faciliteerde ook overleg tussen de Wase gemeenten en steden met een groot aantal Turkse inwoners (in Temse, Lokeren en Sint-Niklaas) met o.a. als doel om archiefmateriaal in privébezit in te zamelen. De in het Waasland ingezamelde foto's uit privébezit zullen ook (mits toestemming gegeven door de eigenaars) op de Erfgoedbank Waasland terecht komen. Tenslotte organiseert de Erfgoedcel Land van Dendermonde in mei 2014 een moskeebezoek in Zele, dit zal ook door de Erfgoedcel Waasland worden bekend gemaakt.

- **Depotwerking:** inschakeling in de depotwerking van en samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Het provinciebestuur startte in 2009 met de voorbereiding van de uitbouw van een beleid rond depotwerking. Ook in 2013 zal de Erfgoedcel Waasland opnieuw proactief inspelen op de **kansen** die geboden worden vanuit het depotbeleid, zoals bv. de depots, advies op maat, **financiële ondersteuning** in het kader van het groepsaanbod verpakkings- en conserveringsmateriaal voor Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders...
- **Digitalisering:** in 2007 werd op vraag van de erfgoedzorgers een start gemaakt van de digitalisering van beeldmateriaal, kranten en films. In 2008 werd verder gewerkt aan deze actie, voornamelijk door het digitaliseren van beeldmateriaal en kranten (dit laatste op vraag van de gemeente Temse). Ook in 2009 werden vijf kranten gemicrofilmd en gedigitaliseerd (op vraag van erfgoedzorgers met grote krantencollecties) en werd relevant materiaal van particulieren of organisaties gedigitaliseerd (in het kader van verschillende projecten). In 2010 werd op vraag van enkele archieven voornamelijk archiefmateriaal

gedigitaliseerd in het kader van de Erfgoedbank Waasland. In 2011 werd naar aanleiding van concrete projecten en de Erfgoedbank Waasland verder materiaal gedigitaliseerd op thematische basis. In 2011-2012 werd vooral in het kader van het project rond de Wase polders een hoeveelheid archief- en documentair materiaal gedigitaliseerd en werd voor het eerst ook een aanzienlijke reeks historische kaarten gedigitaliseerd (zie verder). In het kader van de samenwerking met onderwijsinstellingen binnen de Erfgoedbank Waasland (zie verder) werd ook op lokaal vlak erfgoed gedigitaliseerd rond lokale geschiedenis. Bovendien wordt occasioneel ook spontaan erfgoed in privébezit digitaal bezorgd aan de Erfgoedcel Waasland. Gedigitaliseerd materiaal wordt o.a. publiek gemaakt via www.waaserfgoed.be, www.erfgoedcelwaasland.be, www.wasereuzen.be, andere publieksacties en via de partners zelf. Dit beleid wordt in 2014 verder gezet. In het kader van het project Verzamelingen wordt ruimte voorzien om – afhankelijk van het aanbod – enkele privéverzamelingen vlak materiaal deels te digitaliseren.

- **Erfgoedspeurders - erfgoedbankactie met scholen:** gezien het succes van deze actie bij de scholen kreeg dit project de titel “erfgoedspeurders” en werd een logo gemaakt. In 2012-2013 werd een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook Erfgoedbank Waasland). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. In 2013–2014 wordt samengewerkt met de Vrije Lagere School uit Sinaai, die met haar leerlingen van het 5de en 6de leerjaar aan de actie deelneemt, in nauwe samenwerking met de Heemkundige Kring Den Dissel. Men streeft in 2014 naar een vooropening van de een tentoonstelling in de week voor Erfgoeddag 2014. Tenslotte gaf een andere school eveneens uit Sinaai (Lagere school Leebrugstraat) reeds te kennen deze actie in schooljaar 2014–2015 te willen ondernemen met deelname van alle leerjaren. Zij zullen in mei en juni 2014 starten met de inzamelingen hiervoor. Net als de vorige jaren zal de Erfgoedcel Waasland ondersteuning bieden door foto's te digitaliseren én door het aanmaken van een drager van de URL van de Erfgoedbank Waasland die dan aan de deelnemende kinderen kan worden geschonken en ook als kleine bedanking dienst doet.
- **Het Vrije Waasland:** in het verleden werden reeds zeven historische kranten gedigitaliseerd en raadpleegbaar gemaakt op de Erfgoedbank Waasland. Het weekblad Het Vrije Waasland verscheen van 1944 tot 2011 en wordt door onderzoekers veel gebruikt als bron voor het verleden van het Land van Waas. In 2012 startte de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Sint-Niklaas en de Bibliotheca Wasiana een traject waarin bekeken wordt hoe de krant beter bewaard kan worden voor de toekomst en hoe deze beter ontsloten kan worden (juridisch vraagstuk i.v.m. auteursrechten). Dit traject wordt in 2014 verder gezet i.s.m. verschillende partners.
- **Omgevingsanalyse:** er is blijvend aandacht voor bepaalde elementen uit een omgevingsanalyse. De concrete acties zitten in verschillende andere acties verweven (bv. in kaart brengen van expertise). Daarnaast wordt hieraan veel aandacht besteed in het kader van het beleidsplanningstraject.
- **Onderzoek ruraal erfgoed linker-Scheldeoever:** de Erfgoedcel Waasland, het Gemeentearchief Beveren en de gemeente Sint-Gillis-Waas maakten vanaf het najaar 2010 deel uit van een Vlaamse projectgroep en vanaf het najaar 2011 van de begeleidingsgroep van het onderzoek Ruraal erfgoed, dat

voortvloeide uit het Vlaams overleg. Het onderzoek werd geleid door TRITEL (Technum Tractebel Engineering n.v.), met als doel aanbevelingen formuleren die kunnen bijdragen tot het bewaren en waarderen van erfgoedwaarden, zowel bij de mogelijke bouw van het Saeftinghedok als bij de uitvoering van een aantal natuurprojecten. De financierende partners in dit onderzoek zijn het Vlaams Gewest Departement Mobiliteit en Openbare Werken – Afdeling Maritieme Toegang, Maatschappij voor het Grond – en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen. De resultaten van het onderzoek werden in 2013 voorgesteld. De Erfgoedcel Waasland blijft sindsdien vanop de zijlijn betrokken bij mogelijke vervolgotrajecten, o.a. via de verslagen van de werkgroep Erfgoed van het Centraal Netwerk voor de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen.

- **Overleg agrarisch erfgoed:** in navolging van de aanbeveling in WODE werd in 2009 een overleg rond landbouwcollecties opgestart i.s.m. het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (museumconsulentschap). Het overleg werkte rond collectieregistratie, collectiebeleid (ontwikkelen van selectiecriteria, collectiemobiliteit en afstemming) en ontsluiting. Hieraan namen de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, het Landbouwmuseum Stekene, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Stedelijk Museum Lokeren en de gemeentes Beveren en Stekene deel. In 2010-2011 werden gesprekken met Beveren en Stekene gehouden over de mogelijke visies op deze collecties. De verschillende partners werken deze visies nu verder uit en er wordt regelmatig terug gekoppeld. In het Landbouwmuseum Stekene werkte vrijwilliger Paul De Schepper druk aan de registratie van de collectie. In 2012 werd deze registratie afgerond en in 2013-2014 wordt gewerkt aan de verwerking van de informatie in een publicatie. Deze publicatie zal worden uitgegeven worden i.s.m. de Landelijke Gilde Stekene, het CAG en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- **Samenwerking met onderwijsinstellingen:** op vraag van verschillende onderwijsinstellingen werkt de Erfgoedcel Waasland met hen samen:
  - de **Katholieke Hogeschool Sint-Lieven** (KAHOSL) biedt aan haar studenten binnen de opleiding lerarenopleiding secundair onderwijs (eerstejaars studenten) een vak “Project kunstvakken” (PKV) aan. Binnen PKV komen leerlingen in contact met een ruim aanbod aan cultureel erfgoed en kunststromingen en –vormen. Om het aanbod naar de leerlingen toe inzake observatie- en doestages met cultureel erfgoed in te vullen, werkt de KAHOSL samen met de Erfgoedcel Waasland en met erfgoedpartners in het Waasland. In het schooljaar 2009-2010 werd hiervoor een pilootstage uitgewerkt. In de 3 volgende schooljaren werd hiertoe met verschillende scholen en erfgoedorganisaties samengewerkt. In schooljaar 2013-2014 wordt deze samenwerking met de KAHOSL voort gezet met een 5-tal studenten. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de Archeologische Dienst Waasland. Daarnaast werd voor schooljaar 2012-2013 een nieuwe samenwerking voorzien tussen KAHOSL en Erfgoedcel Waasland, waarbij studenten van het 2de en 3de jaar lerarenopleiding secundair onderwijs lessuggesties aanmaakten voor twee verschillende erfgoedorganisaties. Het is nog niet duidelijk of deze laatste samenwerking zich ook zal herhalen in 2013-2014 omdat er maar drie studenten in het 2de en 3de jaar van de lerarenopleiding dit vak zullen volgen. Indien mogelijk, zal de Erfgoedcel Waasland dit zeker alsnog faciliteren. Eén student zal een

IP (Innoverend Project) uitwerken rond het thema van WO I, onder de begeleiding van de Erfgoedcel Waasland. Ook een derdejaarsstudente PKV dient haar IP onder begeleiding van de Erfgoedcel Waasland nog af te werken in het najaar van 2013 of voorjaar 2014: zij maakte een gezelschapsspel aan voor lagere scholen dat het Wase erfgoed op een ludieke manier aan leerlingen voorstelt.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** zie hoger.
- **Sensibiliseren ontsluiten Wase (digitale) bibliografie:** op basis van WODE, gesprekken met belangrijke bibliografische collectiehouders en de reeds gedane voorbereidingen wordt een breder project rond een Wase digitale bibliografie gedaan. De Erfgoedcel Waasland onderzocht in 2010 hoe de rijke documentaire en archivalische collecties aanwezig bij de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, de heemkundige kringen en de bibliotheken meer onder de aandacht van het publiek kunnen gebracht worden. Vanaf het najaar 2010 werd deze informatie gebundeld op de website van de Erfgoedcel Waasland, terwijl de Provinciale Bibliotheek in 2013 klaar was met de registratie van heemkundige artikels in Ovinob. In 2013 werd binnen het provinciaal bibliotheekoverleg een werkgroep opgestart rond zogenaamde “erfgoedcollecties” (hand- en erfgoedbibliotheken die zich buiten de openbare bibliotheek bevinden) en hun mogelijke ontsluiting via Ovinob. De Oost-Vlaamse erfgoedcellen maakten samen hun bevindingen over aan deze werkgroep en blijven op de hoogte van de verslagen van deze werkgroep. Indien opportuun zal de Erfgoedcel Waasland in 2014 deelnemen aan dit overleg.
- **Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken:** i.s.m. het Sint-Maartencomité, het Sint-Nicolaasgenootschap, de gemeente Beveren en de Stad Sint-Niklaas en Toerisme Waasland werd in 2009 de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen op de Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen geplaatst. Vanaf 2010 werd verder gewerkt rond dit thema.
Daarnaast werd begin 2013 een **studiebezoek** gebracht aan het Sint-Maartensberaad in Utrecht, teneinde samenwerking op internationaal vlak te bekomen en terugkeerbezoek vond plaats in het voorjaar. In 2014 wordt dit contact verder gezet.
In 2014 wordt in navolging van de erkenning door Vlaanderen **gerapporteerd** via www.immaterieelerfgoed.be. Daarnaast wordt i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag een **Vlaamse werkgroep** rond deze gebruiken opgestart. I.s.m. deze werkgroep zal bekeken worden welke borgingsmaatregelen in de toekomst kunnen genomen worden.
In 2012-2013 was het 20 jaar geleden dat het **onderzoek** van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen rond de kaart van Sint-Maarten en Sinterklaas werd gedaan. In 2012 werd in navolging van dit onderzoek i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag vzw a.h.v. enquêtes een klein onderzoek gevoerd naar de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen. Zo kregen we in 2013 een nieuwe kaart. Deze werd eind 2013 officieel voorgesteld. In 2014 wordt gestreefd naar een verdere bekendmaking van de resultaten van deze enquête.
In dit kader worden in 2012 en 2013 ook de nodige stappen gezet tot het aanmaken van nieuw en verzamelen van oud **foto- en filmmateriaal** rond deze gebruiken in het Waasland.

- **Traject collectieafspraken:** naar aanleiding van het project rond particulier erfgoed (zie verder) werd de vraag gesteld om vanuit de Erfgoedcel Waasland een traject op te starten rond collectieafspraken. Diverse actoren in het Waasland, waaronder het Stadsarchief Sint-Niklaas, de Bibliotheca Wasiana, het SteM en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, hebben deels overlappende collecties. Ook de acquisitie van nieuw materiaal en de doorverwijzing van schenkers verloopt niet zonder overlapping. In 2013 werd een traject opgestart om na te gaan of afspraken kunnen gemaakt worden tussen deze spelers. In 2014 wordt dit traject verder gezet.
- **Vorming:** net zoals andere jaren zal vorming georganiseerd worden. Eind augustus 2012 werd een nieuwe **bevraging** gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande behoeften (aangezien de gewenste vormingen uit de vorige peiling reeds verwezenlijkt zijn). In 2013 werden naar aanleiding hiervan heel wat vormingen georganiseerd. Op basis van de voorstellen en als uitloper van het project Verzamelingen worden in 2014 echter nog de 2 volgende vormingen georganiseerd:
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een sessie rond schenkingen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een informatiemarkt over behouds- en beheersaspecten van diverse materialen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - De Erfgoedcel Waasland wil daarenboven 1 keer per jaar een **inspiratiemoment** organiseren voor de achterban, waarbij rond bepaalde onderwerpen in groep kan worden gereflecteerd. Deze inspiratiemomenten hebben niet de ambitie om als echte vorming te worden aangekondigd, maar willen de sector een bredere kijk bieden op enkele aspecten.
  - Tenslotte heeft het team van de Erfgoedcel Waasland nood aan enige **interne vorming**, bijvoorbeeld rond het meten en evalueren van eigen projecten, educatieve acties en HR. In 2013 zal hiervoor nog prospectie worden uitgevoerd, zodat dit indien wenselijk in 2014 kan gebeuren. Sommige van deze interne vormingen, zoals rond het meten en evalueren van projecten, zullen ook voor de sector worden open gesteld.
  - In het voorjaar van 2014 zal de erfgoedcel aan **prospectie** doen betreffende **nieuwe opleidingen** die voor de sector interessant kunnen zijn. Een nieuwe bevraging van de eigen sector kan daar vervolgens dan nog uit resulteren. De erfgoedcel wil hier dan ook budget voorzien voor 2 extra opleidingen.

Indien relevant, zal voor het organiseren van sommige opleidingen bekeken worden of het interessant is om samen te werken met de koepelverenigingen van andere organisaties. Op die manier kunnen de Wase (vrijwillige) erfgoedzorgers ook nieuwe contacten leggen.

Aan de hand van **Kwavoscoop** startte de Erfgoedcel Waasland onder begeleiding van Faro in het najaar van 2013 de evaluatie van haar eigen vormingsaanbod en de kwaliteit ervan. Ongetwijfeld zal dit ook leiden tot het bijsturen van het eigen vormingsaanbod. De Erfgoedcel Waasland stapte eind 2013 ook in het **Oscar**project en begon in het najaar van 2013 met het uitreiken van Oscars aan deelnemers van vormingen en aan vrijwilligers die voor de Erfgoedcel Waasland vrijwilligerswerk verrichten. Ook door de systematische denkoefening die het uitreiken van een Oscar vraagt over de competenties, die al dan niet

aan bod komen bij de vorming in kwestie, zal de Erfgoedcel Waasland het eigen vormingsbeleid in 2014 wellicht nog inhoudelijk bijsturen.

- **Vrijwilligersondersteuning:** o.a. uit WODE blijkt dat verschillende organisaties die – al dan niet uitsluitend – met vrijwilligers werken, dikwijls een overbelasting én een vergrijzing van de groep vrijwilligers voelen. In 2009 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm met leden van de advies- en stuurgroep over de te ondernemen acties. De Erfgoedcel Waasland deed in 2009-2010 vervolgens plaatsbezoeken bij de voorzitters van heel wat vrijwilligersverenigingen om naar hun behoeften te peilen. Op basis hiervan werden reeds een aantal acties ondernomen. Er wordt blijvend gewerkt aan het onderhouden van een nauw contact met de vrijwilligersverenigingen: hetzij onder de vorm van plaatsbezoeken hetzij onder de vorm van een overleg zal dit in 2014 worden verder gezet. Acties die reeds lopende zijn en verder gezet worden:
    - **Jaarlijkse studie-uitstap:** sinds 2010 wordt een jaarlijkse studie-uitstap georganiseerd voor alle erfgoedzorgers. Deze vindt traditioneel plaats in het najaar en is tot nu toe nauw verbonden met het thema van de volgende Erfgoeddag. Volgend jaar kan deze ook na de Erfgoeddag worden georganiseerd.
    - **Erfgoedontmoetingen:** eind augustus 2012 werd een bevraging gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande opleidingsbehoeften. Hier kwam ook de behoefte aan de opleiding “werven en motiveren van vrijwilligers” naar boven. Hierover werd door de Erfgoedcel Waasland geruime tijd nagedacht. We wilden dit immers niet op de klassieke manier aanpakken. Het idee ontstond dan ook om de opleiding rond het werven en motiveren van vrijwilligers te verweven in een nieuw traject, getiteld “Erfgoedontmoeting”. Er zal twee maal per jaar worden gewerkt rond een aspect van de erfgoedwerking, dat inhoudelijk wordt uitgediept. Dit thema zal voor de aanwezigen uitgewerkt worden op twee verschillende manieren met één belangrijk accent:
      - door het delen van best practices uit het veld, in de vorm van enkele inspirerende sprekers die worden uitgenodigd door de Erfgoedcel Waasland;
      - door het delen van de eigen expertise, onder begeleiding van een goede moderator.
    - Bij dit laatste zal er steeds extra aandacht zijn voor het aspect van het werven en motiveren van vrijwilligers, gerelateerd aan het inhoudelijk thema dat onderwerp is van de Erfgoedontmoeting. Op deze manier wordt er bij elke Erfgoedontmoeting systematisch gewerkt rond het werven en motiveren van vrijwilligers. De eerste Erfgoedontmoeting is voorzien op 25/01/14. Het thema is het bereiken van jonge mensen en hen werven als vrijwilliger. Op een Erfgoedontmoeting worden alle erfgoedzorgers uitgenodigd. Deze Erfgoedontmoeting vervangt dan ook het jaarlijkse Reuzenoverleg, dat t.e.m. 2012 werd georganiseerd. De tweede Erfgoedontmoeting zal doorgaan eind 2014 en diverse aspecten van erfgoedzorg behandelen. Dit kan worden gecombineerd met de eerdere vermeldde vormingen inzake behoud en beheer (zie eerdere vormingen als uitloper van Verzamelingen).
- Hierbij wordt eveneens het Waas vrijwilligersoverleg gestimuleerd**, zowel formeel d.m.v. het uitwisselen van expertise en het stimuleren van samenwerking als informeel het netwerkmoment dat deel uitmaakt van een dergelijke Erfgoedontmoeting. Vanzelfsprekend zal op de Erfgoedontmoeting

door de globale aanpak ook een **hedendaagse visie** op vrijwilligerswerking aan de organisaties aangeboden worden.

- **De erfgoedcel blijft organisaties op vraag begeleiden** bij het werven van vrijwilligers.
- Ook in de **Erfgoedcel Waasland** wordt gewerkt met vrijwilligers: o.a. voor de Erfgoedbank Waasland worden 2 vrijwilligers ingezet. Daarnaast werken op het kantoor van de Erfgoedcel Waasland ook vrijwilligers. Dit aantal wisselt momenteel tussen 2 à 3 personen à rato van 1 per dag per week al naargelang de taken die er zijn.
- **Wase reuzen:** de Wase reuzenverenigingen worden vanaf 2014 uitgenodigd voor de Erfgoedontmoetingen. Daarnaast wordt regelmatig allerlei reuzeninformatie aan externen doorgegeven, wordt de minisite geüpdatet, worden lessuggesties bezorgd aan geïnteresseerde leerkrachten of derden en wordt de tentoonstelling Wase reuzen verder uitgeleend als daar vraag naar is. Tenslotte stelt de Erfgoedcel Waasland ook op regelmatige basis haar expertise inzake “reuzen” ter beschikking van andere cultureel-erfgoedcellen evenals van Leca vzw o.a. d.m.v. bijdrage aan de website www.feestelijkvlaanderen.be/reuzen in het kader van Rond de rokken van de reus, deelname aan overleg e.d.
- **Wase scanner:** in 2011 werd een Wase doorvoerscanner aangekocht, die in de Bibliotheeca Wasiana staat. De Wase erfgoedzorgers kunnen verder blijven gebruik maken van deze scanner.

SD 4 – ERFGOED LEEFT!

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

4° I.C.W. staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

4°1. typische Wase thema's centraal stellen dankzij grote projecten;

4°2. een actieve publieksparticipatie stimuleren en daarom een netwerk uitbouwen met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen;

4°3. binnen haar netwerk cultureel-erfgoedorganisaties sensibiliseren en informeren voor en over diversiteit en interculturaliteit met bijzondere aandacht voor personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond en activiteiten opzetten en stimuleren rond diversiteit en interculturaliteit;

4°4. nauwe samenwerking met het onderwijs en cultureel-erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren;

4°5. de Wase cultureel-erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren;

4°6. nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen;

4°7. aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

- **Adopt-a-book:** de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience diende een projectaanvraag bij de Vlaamse Overheid in voor het project Adopt-a-book. Hiervoor wou ze samenwerken met verschillende erfgoedbibliotheeken en andere erfgoedactoren. Het project beoogt naast fondsenwerving voor preservering en conservering binnen erfgoedbibliotheeken ook bewustmaking rond de problematieken hier rond (zowel naar erfgoedzorgers als het publiek) als het creëren van een ruimer lokaal / regionaal

draagvlak voor erfgoedbibliotheekcollecties. O.a. i.s.m. de Bibliotheca Wasiana werd in 2013 bekeken hoe in het Waasland kan ingezet worden op dit project. Voorlopig loopt dit traject echter niet verder, gezien de Bibliotheca Wasiana bij gebrek aan mankracht hier niet kan op inzetten. De Erfgoedcel Waasland zetelt nog in de stuurgroep van het Vlaamse project.

- **Debatavond erfgoed en geschiedenis:** ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Erfgoedraad in Lokeren werd in 2013 gevraagd een debatavond rond erfgoed en geschiedenis te organiseren, met een viertal personen. Doordat dit in 2013 niet meer verwezenlijkt kon worden, werd het idee losgekoppeld van de viering van de erfgoedraad (en van de locatie Lokeren). Ze zal doorgaan tijdens het voorjaar 2014, wellicht in Temse. Op deze debatavond wordt het volledige erfgoedveld in het Waasland uitgenodigd op dit inspiratiemoment.
- **Erfgoedbank Waasland:** in het najaar van 2010 ging de Erfgoedbank Waasland www.waaserfgoed.be online en telt ondertussen meer dan 23 500 stukken erfgoed (waarvan 12 000 stukken historische kranten). Deze Erfgoedbank Waasland biedt aan alle acties en processen binnen het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas de mogelijkheid een betere en diepgaandere ontsluiting en ondersteuning te doen en dit niet alleen voor de reeds bestaande content, maar eveneens voor nieuwe content (bv. inventarissen, documenten, foto's, filmpjes, mondelinge geschiedenis...). De huidige erfgoedbankpartners zijn o.a. Bibliotheca Wasiana, Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Gemeente Zwijndrecht, Gemeentearchief Temse, Heemkundige Kring Braem, Heemkundige Kring d'Euzie, Heemkundige Kring Moerbeke-Waas, Heemkundige Kring Nieuwkerken, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Heemkundige Kring De Kluize, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Reynaertgenootschap vzw, Stadsarchief Lokeren, Stadsarchief Sint-Niklaas, Stedelijke Musea Sint-Niklaas en Volkskunstgroep Boerke Naas. Diverse nieuwe actoren voegden intussen materiaal toe aan de bank, waaronder Gemeente Waasmunster, Chiro Sint-Jan (Sint-Niklaas), Chiro Kriko (Sint-Niklaas) en diverse particulieren. Sinds het polderproject in 2012 vinden duidelijk meer particulieren hun weg naar de Erfgoedbank Waasland, waar ze delen van hun privécollectie online kunnen brengen na overleg met de Erfgoedcel Waasland.

In 2013 werd daarenboven voor de tweede maal een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook eerder). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. Dankzij dit project werd ook de Erfgoedbank weer met de ingezamelde foto's en documenten. Door deze uiteenlopende activiteiten gekoppeld aan de Erfgoedbank Waasland steeg de voorbije drie jaar het bezoekersaantal gestaag, tot intussen ca. 3000 à 3500 bezoekers per maand.

- **Erfgoedcommunicatie:** de digitale nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties (Wase erfgoedgemeenschap) en publiek (erfgoedliefhebbers) worden op regelmatige tijdstippen verstuurd. Ook de verschillende websites worden steeds verder aangevuld en geüpdatet. De projectcommunicatie wordt steeds afgestemd op de inhoud en de timing van de verschillende projecten. Er wordt ook nog steeds actief ingezet op direct-marketing.

- **Erfgoeddag:** de Erfgoedcel Waasland zal zoals andere jaren instaan voor de aanmaak en verspreiding van een regionale brochure. Ter inspiratie van de lokale coördinatoren en erfgoedorganisaties wordt in het najaar ook een brainstorm georganiseerd (al dan niet in samenwerking met Faro), zodat de Wase achterban zelf beter gewapend is om een inhoudelijk diepgaand thema uit te werken.
- **Erfgoededucatie:** na het educatieve luik bij Archief op het Spoor en een actie rond Erfgoeddag 2008 doorliep de Wase erfgoedsector in 2009 een traject in erfgoededucatie: bundelen en verspreiden van de resultaten van een enquête inzake erfgoededucatie; het organiseren van een vorming “Bruggen bouwen tussen onderwijs en erfgoedinstellingen” en het aanmaken van een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor scholen getiteld “Wase erfgoedklapper” (expliciete vraag die kwam uit de enquête). De informatie die in de klapper stond wordt regelmatig **geüpdatet** op de website onder “Tips voor scholen”. Dit deel werd in 2011 speciaal aangemaakt en is nu hét centraal punt waarop de Erfgoedcel Waasland alle voor scholen interessante informatie doorgeeft. Dit deel wordt regelmatig opnieuw onder de aandacht gebracht van de scholen.
Ook de reeds bestaande publicaties worden verder **verspreid** naar de scholen en er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
In 2012 werd ook het project ErfgoedSpeurders uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun **schoolomgeving** in kaart brengen (zie hoger). Ook dit kent in 2014 een succesvolle verderzetting.
- **Forten en linies in grensbreed perspectief (Interreg IV-project):** in het kader van het groter Interreg IV-project met als partners Interreg Vlaanderen-Nederland, Europese Unie, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Gemeente Maldegem, Gemeente Beveren, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Gemeente Hulst, Gemeente Terneuzen, Gemeente Damme, Gemeente Stekene, Gemeente Knokke-Heist, Vlaamse Overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Vlaanderen, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Zeeuws Landschap, Natuurpunt VZW, Kempens Landschap VZW, Polder Land van Waas, Artesis Hogeschool Antwerpen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Rijn-Schelde Delta, Interwaas, Landelijke Gilden, Erfgoedcel Waasland, Camping Ford Bedmar en Vlaamse Landmaatschappij worden educatieve pakketten rond de Staats-Spaanse linies uitgewerkt. I.s.m. de gemeente Sint-Gillis-Waas werkt de Erfgoedcel Waasland aan de realisatie van deze educatie en aan de invulling van Fort Bedmar (lid van commissie). De ingrepen rond Fort Bedmar en de Koningsdijk werden in 2013 afgerond. De provincie Noord-Brabant werkte in overleg met de andere betrokkenen een basispakket uit waarin de geschiedenis van de linies begrijpbaar wordt gemaakt voor leerlingen uit de laatste graad van het lager onderwijs. Hieraan wordt ook een educatieve film gekoppeld. Het pakket werd in 2013 afgewerkt en zal worden verspreid via de Provincie Oost-Vlaanderen, waar gewenst aangevuld met de grensgemeenten. In 2014 wil de gemeente Sint-Gillis-Waas met een lokale (onderwijs)werkgroep het plaatselijke verhaal in dit pakket invoegen, via een afzonderlijk educatief pakket.
- **Ondersteuningstraject communicatie voor verenigingen:** n.a.v. twee gerichte ondersteuningstrajecten voor de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Bibliotheca Wasiana kregen

cultureel-erfgoedverenigingen in het Waasland in het najaar van 2013 de kans een voorstel in te dienen waarbij ze een traject doorlopen op het vlak van interne of externe communicatie van de cultureel-erfgoedvereniging. De ondersteuning omvat enerzijds praktische ondersteuning bij de uitwerking en realisatie van het concrete voorstel. Daarnaast wordt er ook een financiële toelage van maximaal 1.000 euro aan gekoppeld. In 2013 werd dit traject voor 5 verenigingen gestart: Bibliotheca Wasiana, Historisch Pijp- en tabaksmuseum, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, vzw Op Stoapel en vzw Reynaertgenootschap. Deze traject wordt in 2014 opnieuw gelanceerd voor maximum 5 verenigingen.

- **Particulier erfgoed = Verzamelingen:** in 2014 (voorbereiding 2013) worden een reeks acties op touw gezet rond erfgoed in privébezit. Achterliggende gedachte is om de visibiliteit van dit erfgoed te verhogen en bewustwording te stimuleren. Bovendien wordt ook de toenadering tussen publiek en erfgoedactoren bewerkstelligd. Speerpunt wordt het weekend 21-22 juni 2014, waarin in de Wase gemeenten kleinschalige tentoonstellingen worden opgezet met materiaal van privépersonen. Tegelijk houden enkele privémusea en heemkringen open deur. Enkele verzamelaars laten het publiek toe bij zich thuis. Het Stadsarchief Sint-Niklaas en het Gemeentearchief Beveren zullen elk een eigen tentoonstelling opzetten rond het thema “schenkingen”. Waar mogelijk blijft het tentoon gestelde materiaal ook tijdens de weken na het weekend te bezichtigen. Er wordt een éénmalig magazine uitgebracht waarin enkele verhalen van verzamelaars worden opgenomen, naast duidende teksten omtrent beheer van materiaal thuis, schenking en erfrecht, de psychologie van de verzamelaar en meer luchtige teksten rond het fenomeen van verzamelen. Dit magazine wil door een frisse vormgeving aantrekkelijk zijn voor een ruim publiek en zo de thematiek en belangrijkste aandachtspunten ruim aan bod brengen. Na de zomer worden vormingen georganiseerd rond behoud en beheer en rond schenking (zie hoger). Op 14/12/14 rondt het project af met een slotmoment in het SteM. Naast een sectormoment, dat vooral dienst doet als afronding van het huidige Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas, volgt een namiddag waarop het publiek stukken kan laten identificeren en taxeren. Door de grote omvang van het project waakt de Erfgoedcel Waasland erover dat zoveel mogelijke speerpunten in haar werking hierin betrokken worden.
- **Website:** www.erfgoedcelwaasland.be wordt verder ingevuld, met inbegrip van de luiken Tips voor erfgoedzorgers en Tips voor scholen. In 2014 lopen de intergemeentelijke cultureel-erfgoedcellen samen een traject om te bekijken aan welke vereisten een backend van een eventuele nieuwe website moet voldoen. Hiervoor krijgen ze ondersteuning van Packed. Daarnaast zal i.s.m. Packed bekeken worden op welke manier we best de webarchivering van de huidige sites kunnen aanpakken.
- **Wereldoorlog I:** In het voorjaar van 2011 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm rond WOI. Hierop werd gepeild naar de verwachtingen van de verschillende deelnemers t.o.v. de rol van de Erfgoedcel Waasland in de herdenkingen van WOI tussen 2014-2018. Op basis daarvan wordt voorgesteld verschillende zaken te doen o.a. een Waas campagnebeeld en logo met bijhorende producten, regionale communicatie, een publicatiereeks, onderzoek stimuleren, inzetten van de Erfgoedbank Waasland voor ontsluiting van materiaal en aftoetsen samenwerkingsmogelijkheden rond de Dodendraad en de Hollandstelling. Doorheen haar werking probeert de Erfgoedcel Waasland natuurlijk

ook zo veel mogelijk afstemming en samenwerking te bekomen tussen de verschillende erfgoedzorgers. Op de Terugkomavond De Grote Oorlog in het Waasland op 15 november 2012 wordt dit aanbod voorgesteld, inclusief het concreet voorstel voor de publicatiereeks. Vanaf 2013 wordt hier verder werk van gemaakt.

De eerste publicatie in de **publicatiereeks** zal uitgegeven worden begin 2014.

- **Willem I:** in 2015 is het 200 jaar geleden dat de Lage Landen politiek opnieuw verenigd werden. In Gent werd in 2013 een vzw “Herdenking 200 jaar Willem I en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden” in het leven geroepen. Hierbij aansluitend werd een Wase en Zeeuwse werkgroep Willem I, getrokken door het Algemeen Nederlands Verbond (Nelly Maes) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, opgericht. Vanuit deze werkgroep werd voorgesteld om tegen het herdenkingsjaar 2015 met diverse erfgoedactoren, cultuurinstellingen en -verenigingen een gericht project te realiseren waarbij de betekenis van Willem I voor onze regionale geschiedenis geduid en bekendgemaakt wordt. Hierbij wordt gestreefd naar een grensoverschrijdende aanpak. In 2014 zal de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas werken aan een colloquium in 2015 rond deze thematiek.

SD 5 – FINANCIËEL ONDERSTEUNINGSBELEID

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

5° I.C.W. werkt uiterlijk tegen het einde van de beleidsperiode een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedactoren uit. Het ondersteuningsbeleid bevat minstens een beleid voor:

- a. de ondersteuning van erkende musea en erkende culturele archiefinstellingen die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Het protocol gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) en de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw (VVP) is hiervoor richtinggevend;
- b. de financiële ondersteuning van projecten op basis van een subsidiereglement van het I.C.W. voor cultureel erfgoed;
- c. de financiële ondersteuning van publicaties rond erfgoed op basis van een publicatiebeleid van het I.C.W., waaronder de ondersteuning van lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis.

Onder deze doelstelling wordt enkel de financiële ondersteuning, gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, opgenomen. Daarnaast is er binnen het cultureel-erfgoedconvenant nog andere ondersteuning bv. vrijwilligersmanagement, Waas erfgoedloket, lidmaatschap heemkringen... Deze acties zijn opgenomen onder andere doelstellingen.

Aangezien het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas een intergemeentelijke samenwerking is, is het onmogelijk alle budgetten voor ondersteuning, naast deze betaald met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, op te sommen. Hieronder vindt u een overzicht terug van de budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

- **Doorstorting van subsidies Vlaamse Gemeenschap:**

- **Publicaties:** ondersteuning voor het tijdschrift van de Heemkundige Kring Souvereinen (jaarlijks 1 000 euro), Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren (jaarlijks 1 000 euro) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (jaarlijks 2 000 euro).
- Kwaliteitslabel op lokaal niveau voor **Stedelijk Museum Lokeren:** voor 2014 wordt een actieplan ingediend bij de Erfgoedcel Waasland en bij het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. I.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het Stedelijk Museum Lokeren is in 2009 een protocol uitgewerkt voor de verdere subsidiëring in 2010-2014. Dit is afgestemd op de criteria uit het protocol tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG. Jaarlijks ontvangt het museum 12 500 euro.
- **Projectsubsidies:** Interwaas kent sinds 2009 met subsidies voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas projectsubsidies toe op basis van een subsidiereglement (jaarlijks voorzien budget 15 000 euro).
- **Publicatiebeleid:** in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014 staat jaarlijks 6 000 euro ingeschreven voor de ondersteuning van publicaties. Er werd echter eind 2010 na een traject met de werkgroep publicatiebeleid gekozen om dit bedrag op te trekken naar 12 500 euro per jaar. Hiervan wordt jaarlijks 5 000 euro gebruikt voor periodieke publicaties en 7 500 euro voor éénmalige publicaties. Wat betreft **periodieke publicaties** wordt een **jaarlijkse nominatieve toelage van 500 euro** voor de volgende tien periodieke publicaties voorzien: Heemkundige Kring Braem (Elversele), Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas), Heemkundige Kring Den Dissel (Sinaai), Heemkundige Kring d'Euzie (Stekene), Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700, Heemkundige Kring Wissekerke (Kruibeke), Tinelmuseum, Jaarboek van de Beheerraad van het Gemeentemuseum Temse, Reynaertgenootschap Tielcelijn, Sint-Nicolaasgenootschap – Tijdingen. Hieraan worden een aantal administratieve voorwaarden gekoppeld. Deze jaarlijkse nominatieve toelagen komen in totaal op jaarlijks 5 000 euro. Vanaf 2011 wordt bovendien jaarlijks 7 500 euro voorzien voor éénmalige publicaties. De publicatiesubsidie voor éénmalige subsidies wordt geregeld in een **publicatiesubsidiereglement voor éénmalige publicaties** dat in voege is sinds voorjaar 2011.

In het kader van een mogelijk nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas wordt in 2014 het financieel ondersteuningsbeleid in brede zin geëvalueerd en herbekeken.

Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014

Begroting met bijhorende toelichting 2014

1. INLEIDING

De **opmaak van de begroting en bijhorende toelichting** gebeurde in de zomer en het najaar van 2013, zodat dit kan ingediend worden 1 december 2013. Deze documenten werden uitvoerig behandeld in de stuurgroep van 6 november 2013. Het Directiecomité van Interwaas keurde deze begroting met bijhorende toelichting 2014 goed op 13 november 2013.

In deze begroting met bijhorende toelichting wordt beschreven welke acties met bijhorende budgetten in het negende werkingsjaar van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen genomen worden. De acties zijn opgesteld op basis van de doelstellingen geformuleerd in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014. De afzonderlijke acties rond cultureel erfgoed in de verschillende gemeenten zijn niet opgenomen in dit plan.

2. BEGROTING

Deze **begroting** gaat alleen uit van de reeds bekende bedragen op het tijdstip van het opmaken van deze begroting met bijhorende toelichting, namelijk de middelen van de Vlaamse Gemeenschap en de middelen uit eigen werking.

De **overdracht** vanuit 2013 naar 2014 wordt geschat op basis van de uitgaven in 2013. In het jaarverslag 2013 zal duidelijk worden welke overdracht er precies is naar 2014.

In de begroting worden **alle kosten** opgenomen voor de gehele werking. Met de 54 000 euro middelen uit eigen werking worden de kosten gefinancierd die niet mogen gefinancierd worden met middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In het jaarverslag met afrekening wordt dit jaarlijks gedetailleerd weergegeven.

Per actie wordt de bijkomende kost, die verband houdt met de uitvoering van de actie zelf, geëxpliciteerd. Zo zijn bv. de algemene werkingskosten zoals loonkosten, portkosten... niet per actie weergegeven, maar wel in de algemene posten personeelskosten en administratieve kosten. Bij de verdere concrete uitwerking van de acties kunnen in de loop van 2014 bijkomende inhoudelijke en financiële partners aangesproken worden. Aangezien definitieve informatie hierover nog ontbreekt, is deze nog niet opgenomen in deze begroting met bijhorende toelichting.

3. TOELICHTING BIJ BEGROTING

De acties in deze begroting met toelichting zoeken – net als de voorbije jaren – een **evenwicht** tussen de korte en de lange termijn, de (soms onzichtbare) ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap en de

meer zichtbare publieksgerichte projecten, tussen partnerships in bestaande projecten en eigen projecten; een evenwicht tussen publiek en erfgoedgemeenschap, erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, tussen moeten en mogen.

De keuzes van de acties gebeuren sinds het begin van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas bottom-up en op basis van uitgebreide **omgevingsanalyses** en alles wat daarbij komt kijken.

Hiertoe ondernam de Erfgoedcel Waasland sinds 2005 **verschillende acties**. Enkele voorbeelden zijn: de uitgebreide omgevingsanalyse voor de intentienota en beleidsplan 2005-2008 én het beleidsplan 2009-2014 (met bijhorende bevragingen, gesprekken e.d.), WODE (dat voortdurend wordt geüpdatet), visieteksten, specifieke bevragingen rond o.a. erfgoededucatie, opleidingsbehoeften en expertiseaanbod; plaatsbezoeken; gesprekken; overlegplatformen... Daarnaast werden meerdere **inventarissen** opgemaakt, zo integraal en geïntegreerd mogelijk bv. adressendatabank, krantendatabank, WODEdatabank, lijst met expertise-uitwisselingen, Wase volksverhalen, Wase reuzen... De verzamelde gegevens worden daarenboven **zo gestructureerd mogelijk** verzameld. Zo werd bijvoorbeeld tijdens het eerste convenant (2005-2008) de basis gelegd voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer (Access), waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. De Erfgoedcel Waasland verzamelt daarnaast in een Excelbestand de expertise-uitwisseling (plaatsbezoeken/ontvangsten, e-mails, telefoons...) die gedaan wordt. Op deze manier kan de aangereikte informatie hergebruikt en indien nodig verder verfijnd worden.

De meerjarenplanning 2009-2014 en de **jaarlijkse actieplannen** werden steeds opgemaakt op basis van de bevindingen uit deze verschillende acties.

De Erfgoedcel Waasland volgde eveneens het **traject rond omgevingsanalyse** dat in 2009-2010 door **FARO** werd aangeboden met een vijftal inhoudelijke sessies. Bovendien werd in 2013 gestart met een nieuwe omgevingsanalyse in het kader van op te maken aanvraag voor een nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de periode 2015-2020.

Per actie zijn zoveel mogelijk **de kernpartners** opgenomen. De Wase erfgoedgemeenschappen, de Wase gemeentebesturen en de Erfgoedcel Waasland worden nergens als kernpartner vermeld omdat ze allen deel uitmaken van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas en potentieel bij iedere actie die ondernomen wordt als partner kunnen optreden.

SD 1 – 1 + 1 = 3

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

1° I.C.W. investeert onverminderd in samenwerking. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

1°1. het bestaande netwerk van de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap versterken en verbreden;

1°2. verder inzetten op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking opvangen;

- Actief inzetten op de **8 gemeenten** bijvoorbeeld door verschillende snelheden op te vangen en het blijven betrekken van alle gemeenten door een efficiënte en daadkrachtige werking. Mogelijks treedt Moerbeke in 2014 toe tot Interwaas, waardoor zij ook binnen het Cultuur-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen participeren.
- Ondersteunen, afstemmen op elkaar van en deelnemen aan **samenwerkingsinitiatieven** rond erfgoed en overleg in het Waasland, enkele voorbeelden:
  - Deelname aan
    - het Waas Archieven Overleg (WAO) (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
    - het overleg van de Diensten van Toerisme (vier maal per jaar)
  - Lid van Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van Toerisme Waasland
  - Overleg en afstemming met Bibliotheca Wasiana, BiblioWaas, Intergemeentelijk project Land van Reynaert, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Toerisme Waasland, Wacco e.a.
- Sensibiliseren en responsabiliseren van de gemeenten over het belang van **cultuurbeleid en erfgoedzorg** en dus ook van cultuurbeleidscoördinatoren, erfgoedzorgers...
- Deelname aan **Oost-Vlaams overleg**:
  - Overleg met de **5 andere erfgoedcellen** (OVEO met Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) (bijeenkomst gemiddeld 4 maal per jaar). Dit overleg werd in 2012 opgestart en hierop worden allerlei thema's besproken die een gezamenlijk belang hebben en wordt aan expertise-uitwisseling gedaan.
  - Overleg met de 5 andere erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen (Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) en het **Provinciebestuur Oost-Vlaanderen** (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar).
- Deelname aan **Vlaams overleg**:
  - **Vlaamse overlegstructuren erfgoedcellen**: deelname aan de collegagroepen beleid, digiprojecten en de twee erfgoedcellendagen per jaar rond diverse thema's, in 2014 is dit rond diversiteit en vrijwilligerswerking.
  - **Landelijke overlegorganen en expertise-uitwisseling**:
    - **Cultureel Erfgoedoverleg Vlaanderen** (bijeenkomst minimaal twee maal per jaar): in 2009 startten de VVBAD, de Erfgoedcellen Mechelen en Waasland, de VMV en Heemkunde Vlaanderen samen dit overleg op. Het Erfgoedoverleg is een platform voor de uitwisseling van ervaring en expertise; overleg met de Vlaamse overheid, met het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid; het opbouwen van standpunten rond gezamenlijke thema's en het plannen van communicatie daarover; samenwerken met aanverwante sectoren vanuit een integrale visie op erfgoed. De deelnemers zijn Archief en museum voor het Vlaams Leven te Brussel, Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis, Centrum Vlaamse

Architectuurarchieven, Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, vertegenwoordiging van de erfgoedcellen voor alle erfgoedcellen (nu Erfgoedcellen Mechelen en Waasland), Familiekunde Vlaanderen, Forum voor erfgoedverenigingen, Heemkunde Vlaanderen, Het Firmament, Huis van Alijn, Packed, Provinciaal Museumconsulent Vlaams-Brabant, Resonant, Sportimonium, Tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Museumvereniging, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie, Vlaamse Kunstcollectie en Volkskunde Vlaanderen vzw. In 2013 wordt verder werk gemaakt van de structuur van de belangenbehartiging voor de cultureel-erfgoedsector.

- **VVSG overleg intergemeentelijke samenwerking:** op vraag van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant startte de VVSG eind 2008 een overleg met Comeet, Land Van Waas, CO7, Noorderkempen, Kempens Karakter, TERF en Mijnstreek. Het doel van dit overleg is niet alleen de belangen van de betrokken gemeenten in kaart brengen en deze behartigen als cultureel-erfgoedconvenant in een intergemeentelijke context, maar niet in het minst ook expertise- en kennisuitwisseling rond intergemeentelijk werken. Vanaf eind 2009 nemen ook bijna alle andere cultureel-erfgoedcellen deel aangezien sommigen een traject naar intergemeentelijke samenwerking starten.
- **Platform Digitale Duurzaamheid:** het platform wil zich ontwikkelen tot een netwerk van Vlaamse organisaties en instellingen die vanuit hun eigen basiswerking en doelstellingen actief willen samenwerken aan het versterken van de digitale duurzaamheid van het cultureel erfgoed in Vlaanderen. De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van de stuurgroep als vertegenwoordiger van de andere erfgoedcellen.

SD 2 – DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

2° I.C.W. bouwt verder aan een efficiënte en krachtdadige cultureel-erfgoedcel. Om dit te bereiken zal:

2°1. I.C.W. de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland verder optimaliseren;

2°2. de Erfgoedcel Waasland de interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap verstevigen;

2°3. de Erfgoedcel Waasland actief blijven als cultureel-erfgoedloket;

2°4. de Erfgoedcel Waasland actief werken aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld, zo zal het I.C.W. proactief het Vlaamse cultureel-erfgoedveld haar expertise ter beschikking stellen, onder andere over publiekswerking, cultureel-erfgoededucatie, diversiteit en interculturaliteit, en zal het I.C.W. samenwerken met andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie rond vrijwilligersmanagement en kennis delen over samenwerking met kleinschalige initiatieven en vrijwilligers.

- **Interwaas:** de Erfgoedcel Waasland schakelt zich volledig in de werking van de moederorganisatie Interwaas in. In 2012 en 2013 werkte de coördinator van de Erfgoedcel Waasland actief mee aan het beleidsplanningstraject voor het strategisch plan 2013-2018 voor Interwaas. N.a.v. de evaluatie door het Agentschap Kunsten en Erfgoed in 2013 zal in 2014 werk gemaakt worden

van een uitgeschreven afsprakenkader over de bevoegdheidsverdeling tussen de Raad van bestuur, de directeur en het personeel en rond de procedures naar beheer van de organisatie en de middelen.

- **Personeel** van de Erfgoedcel Waasland
  - Coördinator 1 VTE: Ode De Zutter
  - Twee erfgoedconsulenten 1.6 VTE: Anniek Elegheert 0.8 VTE en Bart Ooghe 0.8 VTE. Anniek Elegheert ging in 2013 over van 0.5 VTE naar 0.8 VTE. Bart Ooghe ging in 2013 over van 1 VTE naar 0.8 VTE.
  - Administratieve medewerker 0.5 VTE: Martine Teirlynck

Daarnaast kan de Erfgoedcel Waasland beroep doen op:

- De communicatieverantwoordelijke van Interwaas zorgt voor een afstemming van de communicatie van de Erfgoedcel Waasland op die van haar moederorganisatie Interwaas (0.1 VTE).
- Kantoorvrijwilligers 0.4 VTE: Sara Van As en Leo Wymeersch.
- Vrijwilligers Erfgoedbank Waasland 0.3 VTE: Annick Baert en Eric Saman.
- **Administratie:** bv. adressenbestand met erfgoedzorgers en publiek, distributie, klassemment, correspondentie, praktische organisatie, uitlening (bv. toestellen Mondelinge Geschiedenis, fototentoonstelling Wase Reuzen, lessuggesties...), opvolging boekhouding, lidmaatschap heemkundige kringen, archief- en documentatiebeheer, bestelbonnen...
- **Adviescommissie cultureel-erfgoed:** Ode De Zutter is lid van de adviescommissie cultureel-erfgoed.
- **Archief Erfgoedcel Waasland:** in 2014 wordt, samen met het archief van Interwaas, verder werk gemaakt van het archief, onder begeleiding van Carine Goossens, gemeentearchivaris van Beveren.
- **Interne organisatie:** bv. teamoverleggen en functioneringsgesprekken
- Bijeenkomen **overlegstructuren** Cultureel Erfgoedconvenant Land van Waas en Interwaas: projectwerkgroepen, stuurgroep, directiecomité Interwaas en Raad van Bestuur Interwaas. De adviesgroep werd in 2013 samengevoegd met de stuurgroep.
- Opmaak **beleidsdocumenten** door de Erfgoedcel Waasland:
  - Jaarverslag 2013
  - Begroting met toelichting 2015
  - Beleidsplanningstraject voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de nieuwe beleidsperiode 2015-2020: dit uitgebreide beleidsplanningstraject wordt gevoerd i.s.m. de verschillende partners in het Land van Waas en wordt afgewerkt in 2014. Indien er een nieuw cultureel-erfgoedconvenant komt, zullen de plannen voor de komende jaren in een aantrekkelijk en overzichtelijke uitgave gebundeld worden.
- **Duurzaamheid:** de Erfgoedcel Waasland voerde in 2013 een praktisch gericht onderzoek uit naar haar ecologische voetafdruk en mogelijke acties om deze te verlagen. Op basis daarvan werden een aantal concrete acties uitgewerkt, bv. op vlak van drukwerk en catering. De Erfgoedcel Waasland waakt erover dat interne afspraken nageleefd worden en tracht de duurzame reflex uit te breiden buiten de eigen organisatie, door expliciete en impliciete acties. Daarnaast volgt ze nieuwe initiatieven inzake duurzaamheid voor de cultuur- en erfgoedsector verder op.

- **Fotobeheersysteem:** de Erfgoedcel Waasland verzamelde in de loop der jaren een groot aantal documentaire foto's over het Land van Waas en foto's, die de erfgoedprojecten illustreren. In 2010 werd onderzocht in welke software deze foto's geïnclassificeerd kunnen worden. Er werd beslist dat dit zal gebeuren in de software Collective Access die voor de Erfgoedbank ontwikkeld zal worden. In het najaar van 2011 werd gestart met de invoer van dit fotomateriaal in de software van de Erfgoedbank Waasland. In 2014 wordt dit werk verder gezet.
- **Kennismanagement:** tijdens het eerste cultureel-erfgoedconvenant legden we de basis voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer, waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. In 2010 en 2011 werd specifiek in het kader van het vrijwilligersmanagement en in samenwerking met Toerisme Waasland, extra aandacht besteed aan het bijkomend verzamelen van de coördinaten van toerisme- en erfgoeddeskundigen. Al deze gegevens worden doorlopend aangepast en verder aangevuld. Deze informatie wordt eveneens benut om het Wase publiek en de Wase erfgoedachterban beter te kunnen informeren.
- **Platform voor expertise-uitwisseling:** in 2010 werd i.s.m. de andere erfgoedcellen het interactieve intranet van www.erfgoedcellen.be geïmplementeerd. Daarnaast werd de eigen website verrijkt met een nieuw deel "Tips voor erfgoedzorgers" – deels op basis van de reeds uitgewisselde en opgebouwde ervaringen en deels op basis van de samenwerking met Het Forum voor de opleiding fondsenwerving in 2010. Vanaf 2011 wordt dit voortdurend aangevuld en geüpdatet.
- **Waas erfgoedloket:** de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap werken niet alleen voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn hun inspanningen binnen de (Wase) erfgoedgemeenschap via vorming, communicatie (nieuwsbrieven, website) en intensieve contacten aan een netwerk van (Wase) erfgoedzorgers. Vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers, erfgoedprofessionals, studenten... kunnen steeds bij de Erfgoedcel Waasland terecht met allerlei vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, subsidiemogelijkheden, educatie, vrijwilligerswerking, beleid enz. Deze tijdsintensieve dienstverlening is veel minder zichtbaar, maar minstens even belangrijk als de publiekswerking. Bovendien wordt ook aan het publiek informatie verschaft via vragen die telefonisch en via e-mail toekomen. Ook actieve inhoudelijke begeleiding van projecten gebeurt op vraag. Enkele voorbeelden zijn:
  - **Bezoekerscentrum De Klinge** – stuurgroep: de gemeente Sint-Gillis-Waas heeft langetermijnplannen om een 'bezoekerscentrum De Klinge' in te richten. Dit regionaal bezoekerscentrum zal verschillende thema's (de klomp, Stropersbos, grens, spoorweg Mechelen-Terneuzen...) combineren. In afwachting van financiering hiervoor werd de buitensite in 2013 heraangelegd en ingericht en hernoemd tot Bezoekerscentrum Klingspoor. In 2014 worden verder activiteiten op deze site ontwikkeld.
  - **Hof ter Welle** – werkgroep: de site in Beveren is reeds eeuwen lang verbonden aan kinderen en zorg (opvang, onderwijs, bijzondere jeugdzorg...). Dit project i.s.m. vzw Dienstencentrum Hof ter Welle, de

gemeente Beveren (dienst cultuur, gemeentearchief, CC Ter Vesten) en Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren wil met getuigenissen, beeldmateriaal en voorwerpen het verhaal van deze site met haar verschillende functies en bewoners brengen. Bovendien kadert dit project binnen de toekomstige inrichting van het kasteel als erfgoedhuis. De ontsluiting kan verschillende vormen kennen.

- **Bibliotheca Wasiana – communicatiebeleid:** zie verder

SD 3 – HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

3° I.C.W. plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

- 3°1. in opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting);
- 3°2. tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart brengen, inclusief de noden en behoeften. I.C.W. werkt hiervoor samen met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren;
- 3°3. zich engageren om bij het digitaliseren van cultureel erfgoed:
  - 3°3.1. deze digitale gegevens blijvend toegankelijk en leesbaar te maken;
  - 3°3.2. op collectie- en stukniveau internationaal erkende inhoudelijke en technische standaarden te gebruiken zodat de gegevens uitwisselbaar worden met de gegevens van andere cultureel-erfgoedorganisaties en zodat ze via dataharvesting beschikbaar worden voor overkoepelende systemen zoals Europeana;
  - 3°3.3. rekening te houden met eventuele wettelijke beperkingen met betrekking tot copyright en privacy.
  - 3°3.4. I.C.W. engageert zich ook om cultureel-erfgoedorganisaties te sensibiliseren en informeren over het gebruik van internationale standaarden.
- 3°4. de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap ondersteunen bij een intense zorg voor registratie en inventarisatie;
- 3°5. contextonderzoek stimuleren;
- 3°6. een actuele visie voor een geïntegreerd Waas cultureel-erfgoedbeleid verder ontwikkelen;
- 3°7. de kennis uitbreiden van de Wase cultureel-erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaarmstandigheden van cultureel erfgoed;
- 3°8. besturen, ambtenaren en organisaties verder sensibiliseren over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze meer aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

- **50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie:** in het kader van de viering van 50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie in 2014 werd de Erfgoedcel Waasland benaderd door Turkse en Marokkaanse middenveldorganisaties, die ondersteuning zochten voor hun specifieke erfgoedprojecten. Het overleg met SamA vzw resulteert voor 2014 in de gezamenlijke organisatie van een interlevensbeschouwelijk drieluik rond religie. UTV en vzw Kardelen verkregen samen projectsubsidies van Vlaanderen voor de uitwerking van het project “Belgische Turken 50 jaar in Vlaanderen (1964-2014)”, dat focust op het erfgoed van Turkse migranten in Vlaanderen, sinds de komst van de eerste generatie migranten van Turkse afkomst in België

midden de jaren '60 tot nu. De 50ste verjaardag van het Belgisch-Turks arbeidsverdrag in 1964 vormt de ideale aanleiding om het erfgoed van deze nieuwe Belgen in kaart te brengen en het verder te verwerven, ontsluiten en presenteren i.s.m. Vlaamse erfgoedorganisaties (Amsab-ISG, Faro vzw, Erfgoedcellen Brussel, Mijn-Erfgoed, Waasland, Land van Dendermonde, MAS, Red Star Line...). Gezien de beperkte aanwezigheid van het betreffende erfgoed in de reguliere erfgoedorganisaties wil dit project bijzonder inzetten op het materieel en immaterieel erfgoed vanuit de gemeenschap zelf, vanuit privécollecties en op het verzamelen en in beeld brengen van relevante archivalische stukken. De Vlaamse resultaten zullen in 2014 getoond worden d.m.v. een interactieve website, een tentoonstelling (bestaande uit een 60-tal levensverhalen, fotoportretten en historische informatie), publicaties (bij de tentoonstelling en de fotoportretten) en een documentaire over de eerste decennia van de Turkse arbeidsmigratie. Een educatief pakket voor zelforganisaties moet hen na afloop van dit project verder op weg helpen in het koesteren en bewaren van hun erfgoed. De opgesomde eindresultaten vormen de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband UTV / vzw Kardelen, maar de Erfgoedcel Waasland wil samen met de Erfgoedcel Land van Dendermonde om de voor haar gemeenschappelijke geschiedenis inzake 50 jaar Turkse migratie laten uitschrijven door de Gentse historicus Bart De Wilde. Of dit al dan niet tot de mogelijkheden behoort, hangt gedeeltelijk af van de lokale inzamelingen die in 2013 plaatsvinden in Temse, Sint-Niklaas, Lokeren, Zele en Hamme. Dit materiaal kan dan in 2014 deel uitmaken van een publicatie in boekvorm, die door de beide erfgoedcellen zal worden verkocht en verspreid via diverse kanalen. Belangrijk is dat de publicatie zowel in het Nederlands als in het Turks zal zijn opgesteld, waardoor zij effectief ook voor de eerste-generatie-Turken in onze regio's een interessante publicatie zal zijn. De Erfgoedcel Waasland faciliteerde ook overleg tussen de Wase gemeenten en steden met een groot aantal Turkse inwoners (in Temse, Lokeren en Sint-Niklaas) met o.a. als doel om archiefmateriaal in privébezit in te zamelen. De in het Waasland ingezamelde foto's uit privébezit zullen ook (mits toestemming gegeven door de eigenaars) op de Erfgoedbank Waasland terecht komen. Tenslotte organiseert de Erfgoedcel Land van Dendermonde in mei 2014 een moskeebezoek in Zele, dit zal ook door de Erfgoedcel Waasland worden bekend gemaakt.

- **Depotwerking:** inschakeling in de depotwerking van en samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Het provinciebestuur startte in 2009 met de voorbereiding van de uitbouw van een beleid rond depotwerking. Ook in 2013 zal de Erfgoedcel Waasland opnieuw proactief inspelen op de **kansen** die geboden worden vanuit het depotbeleid, zoals bv. de depots, advies op maat, **financiële ondersteuning** in het kader van het groepsaanbod verpakkings- en conserveringsmateriaal voor Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders...
- **Digitalisering:** in 2007 werd op vraag van de erfgoedzorgers een start gemaakt van de digitalisering van beeldmateriaal, kranten en films. In 2008 werd verder gewerkt aan deze actie, voornamelijk door het digitaliseren van beeldmateriaal en kranten (dit laatste op vraag van de gemeente Temse). Ook in 2009 werden vijf kranten gemicrofilmd en gedigitaliseerd (op vraag van erfgoedzorgers met grote krantencollecties) en werd relevant materiaal van particulieren of organisaties gedigitaliseerd (in het kader van verschillende projecten). In 2010 werd op vraag van enkele archieven voornamelijk archiefmateriaal

gedigitaliseerd in het kader van de Erfgoedbank Waasland. In 2011 werd naar aanleiding van concrete projecten en de Erfgoedbank Waasland verder materiaal gedigitaliseerd op thematische basis. In 2011-2012 werd vooral in het kader van het project rond de Wase polders een hoeveelheid archief- en documentair materiaal gedigitaliseerd en werd voor het eerst ook een aanzienlijke reeks historische kaarten gedigitaliseerd (zie verder). In het kader van de samenwerking met onderwijsinstellingen binnen de Erfgoedbank Waasland (zie verder) werd ook op lokaal vlak erfgoed gedigitaliseerd rond lokale geschiedenis. Bovendien wordt occasioneel ook spontaan erfgoed in privébezit digitaal bezorgd aan de Erfgoedcel Waasland. Gedigitaliseerd materiaal wordt o.a. publiek gemaakt via www.waaserfgoed.be, www.erfgoedcelwaasland.be, www.wasereuzen.be, andere publieksacties en via de partners zelf. Dit beleid wordt in 2014 verder gezet. In het kader van het project Verzamelingen wordt ruimte voorzien om – afhankelijk van het aanbod – enkele privéverzamelingen vlak materiaal deels te digitaliseren.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** gezien het succes van deze actie bij de scholen kreeg dit project de titel “erfgoedseurders” en werd een logo gemaakt. In 2012-2013 werd een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook Erfgoedbank Waasland). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. In 2013–2014 wordt samengewerkt met de Vrije Lagere School uit Sinaai, die met haar leerlingen van het 5de en 6de leerjaar aan de actie deelneemt, in nauwe samenwerking met de Heemkundige Kring Den Dissel. Men streeft in 2014 naar een vooropening van de een tentoonstelling in de week voor Erfgoeddag 2014. Tenslotte gaf een andere school eveneens uit Sinaai (Lagere school Leebrugstraat) reeds te kennen deze actie in schooljaar 2014–2015 te willen ondernemen met deelname van alle leerjaren. Zij zullen in mei en juni 2014 starten met de inzamelingen hiervoor. Net als de vorige jaren zal de Erfgoedcel Waasland ondersteuning bieden door foto's te digitaliseren én door het aanmaken van een drager van de URL van de Erfgoedbank Waasland die dan aan de deelnemende kinderen kan worden geschonken en ook als kleine bedanking dienst doet.
- **Het Vrije Waasland:** in het verleden werden reeds zeven historische kranten gedigitaliseerd en raadpleegbaar gemaakt op de Erfgoedbank Waasland. Het weekblad Het Vrije Waasland verscheen van 1944 tot 2011 en wordt door onderzoekers veel gebruikt als bron voor het verleden van het Land van Waas. In 2012 startte de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Sint-Niklaas en de Bibliotheca Wasiana een traject waarin bekeken wordt hoe de krant beter bewaard kan worden voor de toekomst en hoe deze beter ontsloten kan worden (juridisch vraagstuk i.v.m. auteursrechten). Dit traject wordt in 2014 verder gezet i.s.m. verschillende partners.
- **Omgevingsanalyse:** er is blijvend aandacht voor bepaalde elementen uit een omgevingsanalyse. De concrete acties zitten in verschillende andere acties verweven (bv. in kaart brengen van expertise). Daarnaast wordt hieraan veel aandacht besteed in het kader van het beleidsplanningstraject.
- **Onderzoek ruraal erfgoed linker-Scheldeoever:** de Erfgoedcel Waasland, het Gemeentearchief Beveren en de gemeente Sint-Gillis-Waas maakten vanaf het najaar 2010 deel uit van een Vlaamse projectgroep en vanaf het najaar 2011 van de begeleidingsgroep van het onderzoek Ruraal erfgoed, dat

voortvloeide uit het Vlaams overleg. Het onderzoek werd geleid door TRITEL (Technum Tractebel Engineering n.v.), met als doel aanbevelingen formuleren die kunnen bijdragen tot het bewaren en waarderen van erfgoedwaarden, zowel bij de mogelijke bouw van het Saeftinghedok als bij de uitvoering van een aantal natuurprojecten. De financierende partners in dit onderzoek zijn het Vlaams Gewest Departement Mobiliteit en Openbare Werken – Afdeling Maritieme Toegang, Maatschappij voor het Grond – en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen. De resultaten van het onderzoek werden in 2013 voorgesteld. De Erfgoedcel Waasland blijft sindsdien vanop de zijlijn betrokken bij mogelijke vervolgotrajecten, o.a. via de verslagen van de werkgroep Erfgoed van het Centraal Netwerk voor de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen.

- **Overleg agrarisch erfgoed:** in navolging van de aanbeveling in WODE werd in 2009 een overleg rond landbouwcollecties opgestart i.s.m. het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (museumconsulentschap). Het overleg werkte rond collectieregistratie, collectiebeleid (ontwikkelen van selectiecriteria, collectiemobiliteit en afstemming) en ontsluiting. Hieraan namen de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, het Landbouwmuseum Stekene, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Stedelijk Museum Lokeren en de gemeentes Beveren en Stekene deel. In 2010-2011 werden gesprekken met Beveren en Stekene gehouden over de mogelijke visies op deze collecties. De verschillende partners werken deze visies nu verder uit en er wordt regelmatig terug gekoppeld. In het Landbouwmuseum Stekene werkte vrijwilliger Paul De Schepper druk aan de registratie van de collectie. In 2012 werd deze registratie afgerond en in 2013-2014 wordt gewerkt aan de verwerking van de informatie in een publicatie. Deze publicatie zal worden uitgegeven worden i.s.m. de Landelijke Gilde Stekene, het CAG en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- **Samenwerking met onderwijsinstellingen:** op vraag van verschillende onderwijsinstellingen werkt de Erfgoedcel Waasland met hen samen:
  - de **Katholieke Hogeschool Sint-Lieven** (KAHOSL) biedt aan haar studenten binnen de opleiding lerarenopleiding secundair onderwijs (eerstejaars studenten) een vak “Project kunstvakken” (PKV) aan. Binnen PKV komen leerlingen in contact met een ruim aanbod aan cultureel erfgoed en kunststromingen en –vormen. Om het aanbod naar de leerlingen toe inzake observatie- en doestages met cultureel erfgoed in te vullen, werkt de KAHOSL samen met de Erfgoedcel Waasland en met erfgoedpartners in het Waasland. In het schooljaar 2009-2010 werd hiervoor een pilootstage uitgewerkt. In de 3 volgende schooljaren werd hiertoe met verschillende scholen en erfgoedorganisaties samengewerkt. In schooljaar 2013-2014 wordt deze samenwerking met de KAHOSL voort gezet met een 5-tal studenten. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de Archeologische Dienst Waasland. Daarnaast werd voor schooljaar 2012-2013 een nieuwe samenwerking voorzien tussen KAHOSL en Erfgoedcel Waasland, waarbij studenten van het 2de en 3de jaar lerarenopleiding secundair onderwijs lessuggesties aanmaakten voor twee verschillende erfgoedorganisaties. Het is nog niet duidelijk of deze laatste samenwerking zich ook zal herhalen in 2013-2014 omdat er maar drie studenten in het 2de en 3de jaar van de lerarenopleiding dit vak zullen volgen. Indien mogelijk, zal de Erfgoedcel Waasland dit zeker alsnog faciliteren. Eén student zal een

IP (Innoverend Project) uitwerken rond het thema van WO I, onder de begeleiding van de Erfgoedcel Waasland. Ook een derdejaarsstudente PKV dient haar IP onder begeleiding van de Erfgoedcel Waasland nog af te werken in het najaar van 2013 of voorjaar 2014: zij maakte een gezelschapsspel aan voor lagere scholen dat het Wase erfgoed op een ludieke manier aan leerlingen voorstelt.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** zie hoger.
- **Sensibiliseren ontsluiten Wase (digitale) bibliografie:** op basis van WODE, gesprekken met belangrijke bibliografische collectiehouders en de reeds gedane voorbereidingen wordt een breder project rond een Wase digitale bibliografie gedaan. De Erfgoedcel Waasland onderzocht in 2010 hoe de rijke documentaire en archivalische collecties aanwezig bij de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, de heemkundige kringen en de bibliotheken meer onder de aandacht van het publiek kunnen gebracht worden. Vanaf het najaar 2010 werd deze informatie gebundeld op de website van de Erfgoedcel Waasland, terwijl de Provinciale Bibliotheek in 2013 klaar was met de registratie van heemkundige artikels in Ovinob. In 2013 werd binnen het provinciaal bibliotheekoverleg een werkgroep opgestart rond zogenaamde “erfgoedcollecties” (hand- en erfgoedbibliotheken die zich buiten de openbare bibliotheek bevinden) en hun mogelijke ontsluiting via Ovinob. De Oost-Vlaamse erfgoedcellen maakten samen hun bevindingen over aan deze werkgroep en blijven op de hoogte van de verslagen van deze werkgroep. Indien opportuun zal de Erfgoedcel Waasland in 2014 deelnemen aan dit overleg.
- **Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken:** i.s.m. het Sint-Maartencomité, het Sint-Nicolaasgenootschap, de gemeente Beveren en de Stad Sint-Niklaas en Toerisme Waasland werd in 2009 de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen op de Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen geplaatst. Vanaf 2010 werd verder gewerkt rond dit thema. Daarnaast werd begin 2013 een **studiebezoek** gebracht aan het Sint-Maartensberaad in Utrecht, teneinde samenwerking op internationaal vlak te bekomen en terugkeerbezoek vond plaats in het voorjaar. In 2014 wordt dit contact verder gezet. In 2014 wordt in navolging van de erkenning door Vlaanderen **gerapporteerd** via www.immaterieelerfgoed.be. Daarnaast wordt i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag een **Vlaamse werkgroep** rond deze gebruiken opgestart. I.s.m. deze werkgroep zal bekeken worden welke borgingsmaatregelen in de toekomst kunnen genomen worden. In 2012-2013 was het 20 jaar geleden dat het **onderzoek** van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen rond de kaart van Sint-Maarten en Sinterklaas werd gedaan. In 2012 werd in navolging van dit onderzoek i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag vzw a.h.v. enquêtes een klein onderzoek gevoerd naar de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen. Zo kregen we in 2013 een nieuwe kaart. Deze werd eind 2013 officieel voorgesteld. In 2014 wordt gestreefd naar een verdere bekendmaking van de resultaten van deze enquête. In dit kader worden in 2012 en 2013 ook de nodige stappen gezet tot het aanmaken van nieuw en verzamelen van oud **foto- en filmmateriaal** rond deze gebruiken in het Waasland.

- **Traject collectieafspraken:** naar aanleiding van het project rond particulier erfgoed (zie verder) werd de vraag gesteld om vanuit de Erfgoedcel Waasland een traject op te starten rond collectieafspraken. Diverse actoren in het Waasland, waaronder het Stadsarchief Sint-Niklaas, de Bibliotheca Wasiana, het SteM en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, hebben deels overlappende collecties. Ook de acquisitie van nieuw materiaal en de doorverwijzing van schenkers verloopt niet zonder overlapping. In 2013 werd een traject opgestart om na te gaan of afspraken kunnen gemaakt worden tussen deze spelers. In 2014 wordt dit traject verder gezet.
- **Vorming:** net zoals andere jaren zal vorming georganiseerd worden. Eind augustus 2012 werd een nieuwe **bevraging** gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande behoeften (aangezien de gewenste vormingen uit de vorige peiling reeds verwezenlijkt zijn). In 2013 werden naar aanleiding hiervan heel wat vormingen georganiseerd. Op basis van de voorstellen en als uitloper van het project Verzamelingen worden in 2014 echter nog de 2 volgende vormingen georganiseerd:
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een sessie rond schenkingen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een informatiemarkt over behouds- en beheersaspecten van diverse materialen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - De Erfgoedcel Waasland wil daarenboven 1 keer per jaar een **inspiratiemoment** organiseren voor de achterban, waarbij rond bepaalde onderwerpen in groep kan worden gereflecteerd. Deze inspiratiemomenten hebben niet de ambitie om als echte vorming te worden aangekondigd, maar willen de sector een bredere kijk bieden op enkele aspecten.
  - Tenslotte heeft het team van de Erfgoedcel Waasland nood aan enige **interne vorming**, bijvoorbeeld rond het meten en evalueren van eigen projecten, educatieve acties en HR. In 2013 zal hiervoor nog prospectie worden uitgevoerd, zodat dit indien wenselijk in 2014 kan gebeuren. Sommige van deze interne vormingen, zoals rond het meten en evalueren van projecten, zullen ook voor de sector worden open gesteld.
  - In het voorjaar van 2014 zal de erfgoedcel aan **prospectie** doen betreffende **nieuwe opleidingen** die voor de sector interessant kunnen zijn. Een nieuwe bevraging van de eigen sector kan daar vervolgens dan nog uit resulteren. De erfgoedcel wil hier dan ook budget voorzien voor 2 extra opleidingen.

Indien relevant, zal voor het organiseren van sommige opleidingen bekeken worden of het interessant is om samen te werken met de koepelverenigingen van andere organisaties. Op die manier kunnen de Wase (vrijwillige) erfgoedzorgers ook nieuwe contacten leggen.

Aan de hand van **Kwavoscoop** startte de Erfgoedcel Waasland onder begeleiding van Faro in het najaar van 2013 de evaluatie van haar eigen vormingsaanbod en de kwaliteit ervan. Ongetwijfeld zal dit ook leiden tot het bijsturen van het eigen vormingsaanbod. De Erfgoedcel Waasland stapte eind 2013 ook in het **Oscar**project en begon in het najaar van 2013 met het uitreiken van Oscars aan deelnemers van vormingen en aan vrijwilligers die voor de Erfgoedcel Waasland vrijwilligerswerk verrichten. Ook door de systematische denkoefening die het uitreiken van een Oscar vraagt over de competenties, die al dan niet

aan bod komen bij de vorming in kwestie, zal de Erfgoedcel Waasland het eigen vormingsbeleid in 2014 wellicht nog inhoudelijk bijsturen.

- **Vrijwilligersondersteuning:** o.a. uit WODE blijkt dat verschillende organisaties die – al dan niet uitsluitend – met vrijwilligers werken, dikwijls een overbelasting én een vergrijzing van de groep vrijwilligers voelen. In 2009 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm met leden van de advies- en stuurgroep over de te ondernemen acties. De Erfgoedcel Waasland deed in 2009-2010 vervolgens plaatsbezoeken bij de voorzitters van heel wat vrijwilligersverenigingen om naar hun behoeften te peilen. Op basis hiervan werden reeds een aantal acties ondernomen. Er wordt blijvend gewerkt aan het onderhouden van een nauw contact met de vrijwilligersverenigingen: hetzij onder de vorm van plaatsbezoeken hetzij onder de vorm van een overleg zal dit in 2014 worden verder gezet. Acties die reeds lopende zijn en verder gezet worden:
    - **Jaarlijkse studie-uitstap:** sinds 2010 wordt een jaarlijkse studie-uitstap georganiseerd voor alle erfgoedzorgers. Deze vindt traditioneel plaats in het najaar en is tot nu toe nauw verbonden met het thema van de volgende Erfgoeddag. Volgend jaar kan deze ook na de Erfgoeddag worden georganiseerd.
    - **Erfgoedontmoetingen:** eind augustus 2012 werd een bevraging gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande opleidingsbehoeften. Hier kwam ook de behoefte aan de opleiding “werven en motiveren van vrijwilligers” naar boven. Hierover werd door de Erfgoedcel Waasland geruime tijd nagedacht. We wilden dit immers niet op de klassieke manier aanpakken. Het idee ontstond dan ook om de opleiding rond het werven en motiveren van vrijwilligers te verweven in een nieuw traject, getiteld “Erfgoedontmoeting”. Er zal twee maal per jaar worden gewerkt rond een aspect van de erfgoedwerking, dat inhoudelijk wordt uitgediept. Dit thema zal voor de aanwezigen uitgewerkt worden op twee verschillende manieren met één belangrijk accent:
      - door het delen van best practices uit het veld, in de vorm van enkele inspirerende sprekers die worden uitgenodigd door de Erfgoedcel Waasland;
      - door het delen van de eigen expertise, onder begeleiding van een goede moderator.
    - Bij dit laatste zal er steeds extra aandacht zijn voor het aspect van het werven en motiveren van vrijwilligers, gerelateerd aan het inhoudelijk thema dat onderwerp is van de Erfgoedontmoeting. Op deze manier wordt er bij elke Erfgoedontmoeting systematisch gewerkt rond het werven en motiveren van vrijwilligers. De eerste Erfgoedontmoeting is voorzien op 25/01/14. Het thema is het bereiken van jonge mensen en hen werven als vrijwilliger. Op een Erfgoedontmoeting worden alle erfgoedzorgers uitgenodigd. Deze Erfgoedontmoeting vervangt dan ook het jaarlijkse Reuzenoverleg, dat t.e.m. 2012 werd georganiseerd. De tweede Erfgoedontmoeting zal doorgaan eind 2014 en diverse aspecten van erfgoedzorg behandelen. Dit kan worden gecombineerd met de eerdere vermeldde vormingen inzake behoud en beheer (zie eerdere vormingen als uitloper van Verzamelingen).
- Hierbij wordt eveneens het Waas vrijwilligersoverleg gestimuleerd**, zowel formeel d.m.v. het uitwisselen van expertise en het stimuleren van samenwerking als informeel het netwerkmoment dat deel uitmaakt van een dergelijke Erfgoedontmoeting. Vanzelfsprekend zal op de Erfgoedontmoeting

door de globale aanpak ook een **hedendaagse visie** op vrijwilligerswerking aan de organisaties aangeboden worden.

- **De erfgoedcel blijft organisaties op vraag begeleiden** bij het werven van vrijwilligers.
- Ook in de **Erfgoedcel Waasland** wordt gewerkt met vrijwilligers: o.a. voor de Erfgoedbank Waasland worden 2 vrijwilligers ingezet. Daarnaast werken op het kantoor van de Erfgoedcel Waasland ook vrijwilligers. Dit aantal wisselt momenteel tussen 2 à 3 personen à rato van 1 per dag per week al naargelang de taken die er zijn.
- **Wase reuzen:** de Wase reuzenverenigingen worden vanaf 2014 uitgenodigd voor de Erfgoedontmoetingen. Daarnaast wordt regelmatig allerlei reuzeninformatie aan externen doorgegeven, wordt de minisite geüpdatet, worden lessuggesties bezorgd aan geïnteresseerde leerkrachten of derden en wordt de tentoonstelling Wase reuzen verder uitgeleend als daar vraag naar is. Tenslotte stelt de Erfgoedcel Waasland ook op regelmatige basis haar expertise inzake “reuzen” ter beschikking van andere cultureel-erfgoedcellen evenals van Leca vzw o.a. d.m.v. bijdrage aan de website www.feestelijkvlaanderen.be/reuzen in het kader van Rond de rokken van de reus, deelname aan overleg e.d.
- **Wase scanner:** in 2011 werd een Wase doorvoerscanner aangekocht, die in de Bibliotheeca Wasiana staat. De Wase erfgoedzorgers kunnen verder blijven gebruik maken van deze scanner.

SD 4 – ERFGOED LEEFT!

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

4° I.C.W. staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

4°1. typische Wase thema's centraal stellen dankzij grote projecten;

4°2. een actieve publieksparticipatie stimuleren en daarom een netwerk uitbouwen met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen;

4°3. binnen haar netwerk cultureel-erfgoedorganisaties sensibiliseren en informeren voor en over diversiteit en interculturaliteit met bijzondere aandacht voor personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond en activiteiten opzetten en stimuleren rond diversiteit en interculturaliteit;

4°4. nauwe samenwerking met het onderwijs en cultureel-erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren;

4°5. de Wase cultureel-erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren;

4°6. nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen;

4°7. aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

- **Adopt-a-book:** de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience diende een projectaanvraag bij de Vlaamse Overheid in voor het project Adopt-a-book. Hiervoor wou ze samenwerken met verschillende erfgoedbibliotheeken en andere erfgoedactoren. Het project beoogt naast fondsenwerving voor preservering en conservering binnen erfgoedbibliotheeken ook bewustmaking rond de problematieken hier rond (zowel naar erfgoedzorgers als het publiek) als het creëren van een ruimer lokaal / regionaal

draagvlak voor erfgoedbibliotheekcollecties. O.a. i.s.m. de Bibliotheca Wasiana werd in 2013 bekeken hoe in het Waasland kan ingezet worden op dit project. Voorlopig loopt dit traject echter niet verder, gezien de Bibliotheca Wasiana bij gebrek aan mankracht hier niet kan op inzetten. De Erfgoedcel Waasland zetelt nog in de stuurgroep van het Vlaamse project.

- **Debatavond erfgoed en geschiedenis:** ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Erfgoedraad in Lokeren werd in 2013 gevraagd een debatavond rond erfgoed en geschiedenis te organiseren, met een viertal personen. Doordat dit in 2013 niet meer verwezenlijkt kon worden, werd het idee losgekoppeld van de viering van de erfgoedraad (en van de locatie Lokeren). Ze zal doorgaan tijdens het voorjaar 2014, wellicht in Temse. Op deze debatavond wordt het volledige erfgoedveld in het Waasland uitgenodigd op dit inspiratiemoment.
- **Erfgoedbank Waasland:** in het najaar van 2010 ging de Erfgoedbank Waasland www.waaserfgoed.be online en telt ondertussen meer dan 23 500 stukken erfgoed (waarvan 12 000 stukken historische kranten). Deze Erfgoedbank Waasland biedt aan alle acties en processen binnen het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas de mogelijkheid een betere en diepgaandere ontsluiting en ondersteuning te doen en dit niet alleen voor de reeds bestaande content, maar eveneens voor nieuwe content (bv. inventarissen, documenten, foto's, filmpjes, mondelinge geschiedenis...). De huidige erfgoedbankpartners zijn o.a. Bibliotheca Wasiana, Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Gemeente Zwijndrecht, Gemeentearchief Temse, Heemkundige Kring Braem, Heemkundige Kring d'Euzie, Heemkundige Kring Moerbeke-Waas, Heemkundige Kring Nieuwkerken, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Heemkundige Kring De Kluize, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Reynaertgenootschap vzw, Stadsarchief Lokeren, Stadsarchief Sint-Niklaas, Stedelijke Musea Sint-Niklaas en Volkskunstgroep Boerke Naas. Diverse nieuwe actoren voegden intussen materiaal toe aan de bank, waaronder Gemeente Waasmunster, Chiro Sint-Jan (Sint-Niklaas), Chiro Kriko (Sint-Niklaas) en diverse particulieren. Sinds het polderproject in 2012 vinden duidelijk meer particulieren hun weg naar de Erfgoedbank Waasland, waar ze delen van hun privécollectie online kunnen brengen na overleg met de Erfgoedcel Waasland.

In 2013 werd daarenboven voor de tweede maal een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook eerder). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. Dankzij dit project werd ook de Erfgoedbank weer met de ingezamelde foto's en documenten. Door deze uiteenlopende activiteiten gekoppeld aan de Erfgoedbank Waasland steeg de voorbije drie jaar het bezoekersaantal gestaag, tot intussen ca. 3000 à 3500 bezoekers per maand.

- **Erfgoedcommunicatie:** de digitale nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties (Wase erfgoedgemeenschap) en publiek (erfgoedliefhebbers) worden op regelmatige tijdstippen verstuurd. Ook de verschillende websites worden steeds verder aangevuld en geüpdatet. De projectcommunicatie wordt steeds afgestemd op de inhoud en de timing van de verschillende projecten. Er wordt ook nog steeds actief ingezet op direct-marketing.

- **Erfgoeddag:** de Erfgoedcel Waasland zal zoals andere jaren instaan voor de aanmaak en verspreiding van een regionale brochure. Ter inspiratie van de lokale coördinatoren en erfgoedorganisaties wordt in het najaar ook een brainstorm georganiseerd (al dan niet in samenwerking met Faro), zodat de Wase achterban zelf beter gewapend is om een inhoudelijk diepgaand thema uit te werken.
- **Erfgoededucatie:** na het educatieve luik bij Archief op het Spoor en een actie rond Erfgoeddag 2008 doorliep de Wase erfgoedsector in 2009 een traject in erfgoededucatie: bundelen en verspreiden van de resultaten van een enquête inzake erfgoededucatie; het organiseren van een vorming “Bruggen bouwen tussen onderwijs en erfgoedinstellingen” en het aanmaken van een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor scholen getiteld “Wase erfgoedklapper” (expliciete vraag die kwam uit de enquête). De informatie die in de klapper stond wordt regelmatig **geüpdatet** op de website onder “Tips voor scholen”. Dit deel werd in 2011 speciaal aangemaakt en is nu hét centraal punt waarop de Erfgoedcel Waasland alle voor scholen interessante informatie doorgeeft. Dit deel wordt regelmatig opnieuw onder de aandacht gebracht van de scholen.
Ook de reeds bestaande publicaties worden verder **verspreid** naar de scholen en er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
In 2012 werd ook het project ErfgoedSpeurders uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun **schoolomgeving** in kaart brengen (zie hoger). Ook dit kent in 2014 een succesvolle verderzetting.
- **Forten en linies in grensbreed perspectief (Interreg IV-project):** in het kader van het groter Interreg IV-project met als partners Interreg Vlaanderen-Nederland, Europese Unie, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Gemeente Maldegem, Gemeente Beveren, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Gemeente Hulst, Gemeente Terneuzen, Gemeente Damme, Gemeente Stekene, Gemeente Knokke-Heist, Vlaamse Overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Vlaanderen, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Zeeuws Landschap, Natuurpunt VZW, Kempens Landschap VZW, Polder Land van Waas, Artesis Hogeschool Antwerpen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Rijn-Schelde Delta, Interwaas, Landelijke Gilden, Erfgoedcel Waasland, Camping Ford Bedmar en Vlaamse Landmaatschappij worden educatieve pakketten rond de Staats-Spaanse linies uitgewerkt. I.s.m. de gemeente Sint-Gillis-Waas werkt de Erfgoedcel Waasland aan de realisatie van deze educatie en aan de invulling van Fort Bedmar (lid van commissie). De ingrepen rond Fort Bedmar en de Koningsdijk werden in 2013 afgerond. De provincie Noord-Brabant werkte in overleg met de andere betrokkenen een basispakket uit waarin de geschiedenis van de linies begrijpbaar wordt gemaakt voor leerlingen uit de laatste graad van het lager onderwijs. Hieraan wordt ook een educatieve film gekoppeld. Het pakket werd in 2013 afgewerkt en zal worden verspreid via de Provincie Oost-Vlaanderen, waar gewenst aangevuld met de grensgemeenten. In 2014 wil de gemeente Sint-Gillis-Waas met een lokale (onderwijs)werkgroep het plaatselijke verhaal in dit pakket invoegen, via een afzonderlijk educatief pakket.
- **Ondersteuningstraject communicatie voor verenigingen:** n.a.v. twee gerichte ondersteuningstrajecten voor de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Bibliotheca Wasiana kregen

cultureel-erfgoedverenigingen in het Waasland in het najaar van 2013 de kans een voorstel in te dienen waarbij ze een traject doorlopen op het vlak van interne of externe communicatie van de cultureel-erfgoedvereniging. De ondersteuning omvat enerzijds praktische ondersteuning bij de uitwerking en realisatie van het concrete voorstel. Daarnaast wordt er ook een financiële toelage van maximaal 1.000 euro aan gekoppeld. In 2013 werd dit traject voor 5 verenigingen gestart: Bibliotheca Wasiana, Historisch Pijp- en tabaksmuseum, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, vzw Op Stoapel en vzw Reynaertgenootschap. Deze traject wordt in 2014 opnieuw gelanceerd voor maximum 5 verenigingen.

- **Particulier erfgoed = Verzamelingen:** in 2014 (voorbereiding 2013) worden een reeks acties op touw gezet rond erfgoed in privébezit. Achterliggende gedachte is om de visibiliteit van dit erfgoed te verhogen en bewustwording te stimuleren. Bovendien wordt ook de toenadering tussen publiek en erfgoedactoren bewerkstelligd. Speerpunt wordt het weekend 21-22 juni 2014, waarin in de Wase gemeenten kleinschalige tentoonstellingen worden opgezet met materiaal van privépersonen. Tegelijk houden enkele privémusea en heemkringen open deur. Enkele verzamelaars laten het publiek toe bij zich thuis. Het Stadsarchief Sint-Niklaas en het Gemeentearchief Beveren zullen elk een eigen tentoonstelling opzetten rond het thema “schenkingen”. Waar mogelijk blijft het tentoon gestelde materiaal ook tijdens de weken na het weekend te bezichtigen. Er wordt een éénmalig magazine uitgebracht waarin enkele verhalen van verzamelaars worden opgenomen, naast duidende teksten omtrent beheer van materiaal thuis, schenking en erfrecht, de psychologie van de verzamelaar en meer luchtige teksten rond het fenomeen van verzamelen. Dit magazine wil door een frisse vormgeving aantrekkelijk zijn voor een ruim publiek en zo de thematiek en belangrijkste aandachtspunten ruim aan bod brengen. Na de zomer worden vormingen georganiseerd rond behoud en beheer en rond schenking (zie hoger). Op 14/12/14 rondt het project af met een slotmoment in het SteM. Naast een sectormoment, dat vooral dienst doet als afronding van het huidige Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas, volgt een namiddag waarop het publiek stukken kan laten identificeren en taxeren. Door de grote omvang van het project waakt de Erfgoedcel Waasland erover dat zoveel mogelijke speerpunten in haar werking hierin betrokken worden.
- **Website:** www.erfgoedcelwaasland.be wordt verder ingevuld, met inbegrip van de luiken Tips voor erfgoedzorgers en Tips voor scholen. In 2014 lopen de intergemeentelijke cultureel-erfgoedcellen samen een traject om te bekijken aan welke vereisten een backend van een eventuele nieuwe website moet voldoen. Hiervoor krijgen ze ondersteuning van Packed. Daarnaast zal i.s.m. Packed bekeken worden op welke manier we best de webarchivering van de huidige sites kunnen aanpakken.
- **Wereldoorlog I:** In het voorjaar van 2011 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm rond WOI. Hierop werd gepeild naar de verwachtingen van de verschillende deelnemers t.o.v. de rol van de Erfgoedcel Waasland in de herdenkingen van WOI tussen 2014-2018. Op basis daarvan wordt voorgesteld verschillende zaken te doen o.a. een Waas campagnebeeld en logo met bijhorende producten, regionale communicatie, een publicatiereeks, onderzoek stimuleren, inzetten van de Erfgoedbank Waasland voor ontsluiting van materiaal en aftoetsen samenwerkingsmogelijkheden rond de Dodendraad en de Hollandstelling. Doorheen haar werking probeert de Erfgoedcel Waasland natuurlijk

ook zo veel mogelijk afstemming en samenwerking te bekomen tussen de verschillende erfgoedzorgers. Op de Terugkomavond De Grote Oorlog in het Waasland op 15 november 2012 wordt dit aanbod voorgesteld, inclusief het concreet voorstel voor de publicatiereeks. Vanaf 2013 wordt hier verder werk van gemaakt.

De eerste publicatie in de **publicatiereeks** zal uitgegeven worden begin 2014.

- **Willem I:** in 2015 is het 200 jaar geleden dat de Lage Landen politiek opnieuw verenigd werden. In Gent werd in 2013 een vzw “Herdenking 200 jaar Willem I en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden” in het leven geroepen. Hierbij aansluitend werd een Wase en Zeeuwse werkgroep Willem I, getrokken door het Algemeen Nederlands Verbond (Nelly Maes) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, opgericht. Vanuit deze werkgroep werd voorgesteld om tegen het herdenkingsjaar 2015 met diverse erfgoedactoren, cultuurinstellingen en -verenigingen een gericht project te realiseren waarbij de betekenis van Willem I voor onze regionale geschiedenis geduid en bekendgemaakt wordt. Hierbij wordt gestreefd naar een grensoverschrijdende aanpak. In 2014 zal de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas werken aan een colloquium in 2015 rond deze thematiek.

SD 5 – FINANCIËEL ONDERSTEUNINGSBELEID

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

5° I.C.W. werkt uiterlijk tegen het einde van de beleidsperiode een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedactoren uit. Het ondersteuningsbeleid bevat minstens een beleid voor:

- a. de ondersteuning van erkende musea en erkende culturele archiefinstellingen die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Het protocol gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) en de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw (VVP) is hiervoor richtinggevend;
- b. de financiële ondersteuning van projecten op basis van een subsidiereglement van het I.C.W. voor cultureel erfgoed;
- c. de financiële ondersteuning van publicaties rond erfgoed op basis van een publicatiebeleid van het I.C.W., waaronder de ondersteuning van lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis.

Onder deze doelstelling wordt enkel de financiële ondersteuning, gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, opgenomen. Daarnaast is er binnen het cultureel-erfgoedconvenant nog andere ondersteuning bv. vrijwilligersmanagement, Waas erfgoedloket, lidmaatschap heemkringen... Deze acties zijn opgenomen onder andere doelstellingen.

Aangezien het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas een intergemeentelijke samenwerking is, is het onmogelijk alle budgetten voor ondersteuning, naast deze betaald met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, op te sommen. Hieronder vindt u een overzicht terug van de budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

- **Doorstorting van subsidies Vlaamse Gemeenschap:**

- **Publicaties:** ondersteuning voor het tijdschrift van de Heemkundige Kring Souvereinen (jaarlijks 1 000 euro), Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren (jaarlijks 1 000 euro) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (jaarlijks 2 000 euro).
- Kwaliteitslabel op lokaal niveau voor **Stedelijk Museum Lokeren:** voor 2014 wordt een actieplan ingediend bij de Erfgoedcel Waasland en bij het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. I.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het Stedelijk Museum Lokeren is in 2009 een protocol uitgewerkt voor de verdere subsidiëring in 2010-2014. Dit is afgestemd op de criteria uit het protocol tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG. Jaarlijks ontvangt het museum 12 500 euro.
- **Projectsubsidies:** Interwaas kent sinds 2009 met subsidies voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas projectsubsidies toe op basis van een subsidiereglement (jaarlijks voorzien budget 15 000 euro).
- **Publicatiebeleid:** in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014 staat jaarlijks 6 000 euro ingeschreven voor de ondersteuning van publicaties. Er werd echter eind 2010 na een traject met de werkgroep publicatiebeleid gekozen om dit bedrag op te trekken naar 12 500 euro per jaar. Hiervan wordt jaarlijks 5 000 euro gebruikt voor periodieke publicaties en 7 500 euro voor éénmalige publicaties. Wat betreft **periodieke publicaties** wordt een **jaarlijkse nominatieve toelage van 500 euro** voor de volgende tien periodieke publicaties voorzien: Heemkundige Kring Braem (Elversele), Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas), Heemkundige Kring Den Dissel (Sinaai), Heemkundige Kring d'Euzie (Stekene), Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700, Heemkundige Kring Wissekerke (Kruibeke), Tinelmuseum, Jaarboek van de Beheerraad van het Gemeentemuseum Temse, Reynaertgenootschap Tielcelijn, Sint-Nicolaasgenootschap – Tijdingen. Hieraan worden een aantal administratieve voorwaarden gekoppeld. Deze jaarlijkse nominatieve toelagen komen in totaal op jaarlijks 5 000 euro. Vanaf 2011 wordt bovendien jaarlijks 7 500 euro voorzien voor éénmalige publicaties. De publicatiesubsidie voor éénmalige subsidies wordt geregeld in een **publicatiesubsidiereglement voor éénmalige publicaties** dat in voege is sinds voorjaar 2011.

In het kader van een mogelijk nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas wordt in 2014 het financieel ondersteuningsbeleid in brede zin geëvalueerd en herbekeken.

Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014

Begroting met bijhorende toelichting 2014

1. INLEIDING

De **opmaak van de begroting en bijhorende toelichting** gebeurde in de zomer en het najaar van 2013, zodat dit kan ingediend worden 1 december 2013. Deze documenten werden uitvoerig behandeld in de stuurgroep van 6 november 2013. Het Directiecomité van Interwaas keurde deze begroting met bijhorende toelichting 2014 goed op 13 november 2013.

In deze begroting met bijhorende toelichting wordt beschreven welke acties met bijhorende budgetten in het negende werkingsjaar van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen genomen worden. De acties zijn opgesteld op basis van de doelstellingen geformuleerd in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014. De afzonderlijke acties rond cultureel erfgoed in de verschillende gemeenten zijn niet opgenomen in dit plan.

2. BEGROTING

Deze **begroting** gaat alleen uit van de reeds bekende bedragen op het tijdstip van het opmaken van deze begroting met bijhorende toelichting, namelijk de middelen van de Vlaamse Gemeenschap en de middelen uit eigen werking.

De **overdracht** vanuit 2013 naar 2014 wordt geschat op basis van de uitgaven in 2013. In het jaarverslag 2013 zal duidelijk worden welke overdracht er precies is naar 2014.

In de begroting worden **alle kosten** opgenomen voor de gehele werking. Met de 54 000 euro middelen uit eigen werking worden de kosten gefinancierd die niet mogen gefinancierd worden met middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In het jaarverslag met afrekening wordt dit jaarlijks gedetailleerd weergegeven.

Per actie wordt de bijkomende kost, die verband houdt met de uitvoering van de actie zelf, geëxpliciteerd. Zo zijn bv. de algemene werkingskosten zoals loonkosten, portkosten... niet per actie weergegeven, maar wel in de algemene posten personeelskosten en administratieve kosten. Bij de verdere concrete uitwerking van de acties kunnen in de loop van 2014 bijkomende inhoudelijke en financiële partners aangesproken worden. Aangezien definitieve informatie hierover nog ontbreekt, is deze nog niet opgenomen in deze begroting met bijhorende toelichting.

3. TOELICHTING BIJ BEGROTING

De acties in deze begroting met toelichting zoeken – net als de voorbije jaren – een **evenwicht** tussen de korte en de lange termijn, de (soms onzichtbare) ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap en de

meer zichtbare publieksgerichte projecten, tussen partnerships in bestaande projecten en eigen projecten; een evenwicht tussen publiek en erfgoedgemeenschap, erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, tussen moeten en mogen.

De keuzes van de acties gebeuren sinds het begin van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas bottom-up en op basis van uitgebreide **omgevingsanalyses** en alles wat daarbij komt kijken.

Hiertoe ondernam de Erfgoedcel Waasland sinds 2005 **verschillende acties**. Enkele voorbeelden zijn: de uitgebreide omgevingsanalyse voor de intentienota en beleidsplan 2005-2008 én het beleidsplan 2009-2014 (met bijhorende bevragingen, gesprekken e.d.), WODE (dat voortdurend wordt geüpdatet), visieteksten, specifieke bevragingen rond o.a. erfgoededucatie, opleidingsbehoeften en expertiseaanbod; plaatsbezoeken; gesprekken; overlegplatformen... Daarnaast werden meerdere **inventarissen** opgemaakt, zo integraal en geïntegreerd mogelijk bv. adressendatabank, krantendatabank, WODEdatabank, lijst met expertise-uitwisselingen, Wase volksverhalen, Wase reuzen... De verzamelde gegevens worden daarenboven **zo gestructureerd mogelijk** verzameld. Zo werd bijvoorbeeld tijdens het eerste convenant (2005-2008) de basis gelegd voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer (Access), waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. De Erfgoedcel Waasland verzamelt daarnaast in een Excelbestand de expertise-uitwisseling (plaatsbezoeken/ontvangsten, e-mails, telefoons...) die gedaan wordt. Op deze manier kan de aangereikte informatie hergebruikt en indien nodig verder verfijnd worden.

De meerjarenplanning 2009-2014 en de **jaarlijkse actieplannen** werden steeds opgemaakt op basis van de bevindingen uit deze verschillende acties.

De Erfgoedcel Waasland volgde eveneens het **traject rond omgevingsanalyse** dat in 2009-2010 door **FARO** werd aangeboden met een vijftal inhoudelijke sessies. Bovendien werd in 2013 gestart met een nieuwe omgevingsanalyse in het kader van op te maken aanvraag voor een nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de periode 2015-2020.

Per actie zijn zoveel mogelijk **de kernpartners** opgenomen. De Wase erfgoedgemeenschappen, de Wase gemeentebesturen en de Erfgoedcel Waasland worden nergens als kernpartner vermeld omdat ze allen deel uitmaken van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas en potentieel bij iedere actie die ondernomen wordt als partner kunnen optreden.

SD 1 – 1 + 1 = 3

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

1° I.C.W. investeert onverminderd in samenwerking. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

1°1. het bestaande netwerk van de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap versterken en verbreden;

1°2. verder inzetten op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking opvangen;

- Actief inzetten op de **8 gemeenten** bijvoorbeeld door verschillende snelheden op te vangen en het blijven betrekken van alle gemeenten door een efficiënte en daadkrachtige werking. Mogelijks treedt Moerbeke in 2014 toe tot Interwaas, waardoor zij ook binnen het Cultuur-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen participeren.
- Ondersteunen, afstemmen op elkaar van en deelnemen aan **samenwerkingsinitiatieven** rond erfgoed en overleg in het Waasland, enkele voorbeelden:
  - Deelname aan
    - het Waas Archieven Overleg (WAO) (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
    - het overleg van de Diensten van Toerisme (vier maal per jaar)
  - Lid van Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van Toerisme Waasland
  - Overleg en afstemming met Bibliotheca Wasiana, BiblioWaas, Intergemeentelijk project Land van Reynaert, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Toerisme Waasland, Wacco e.a.
- Sensibiliseren en responsabiliseren van de gemeenten over het belang van **cultuurbeleid en erfgoedzorg** en dus ook van cultuurbeleidscoördinatoren, erfgoedzorgers...
- Deelname aan **Oost-Vlaams overleg**:
  - Overleg met de **5 andere erfgoedcellen** (OVEO met Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) (bijeenkomst gemiddeld 4 maal per jaar). Dit overleg werd in 2012 opgestart en hierop worden allerlei thema's besproken die een gezamenlijk belang hebben en wordt aan expertise-uitwisseling gedaan.
  - Overleg met de 5 andere erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen (Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) en het **Provinciebestuur Oost-Vlaanderen** (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar).
- Deelname aan **Vlaams overleg**:
  - **Vlaamse overlegstructuren erfgoedcellen**: deelname aan de collegagroepen beleid, digiprojecten en de twee erfgoedcellendagen per jaar rond diverse thema's, in 2014 is dit rond diversiteit en vrijwilligerswerking.
  - **Landelijke overlegorganen en expertise-uitwisseling**:
    - **Cultureel Erfgoedoverleg Vlaanderen** (bijeenkomst minimaal twee maal per jaar): in 2009 startten de VVBAD, de Erfgoedcellen Mechelen en Waasland, de VMV en Heemkunde Vlaanderen samen dit overleg op. Het Erfgoedoverleg is een platform voor de uitwisseling van ervaring en expertise; overleg met de Vlaamse overheid, met het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid; het opbouwen van standpunten rond gezamenlijke thema's en het plannen van communicatie daarover; samenwerken met aanverwante sectoren vanuit een integrale visie op erfgoed. De deelnemers zijn Archief en museum voor het Vlaams Leven te Brussel, Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis, Centrum Vlaamse

Architectuurarchieven, Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, vertegenwoordiging van de erfgoedcellen voor alle erfgoedcellen (nu Erfgoedcellen Mechelen en Waasland), Familiekunde Vlaanderen, Forum voor erfgoedverenigingen, Heemkunde Vlaanderen, Het Firmament, Huis van Alijn, Packed, Provinciaal Museumconsulent Vlaams-Brabant, Resonant, Sportimonium, Tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Museumvereniging, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie, Vlaamse Kunstcollectie en Volkskunde Vlaanderen vzw. In 2013 wordt verder werk gemaakt van de structuur van de belangenbehartiging voor de cultureel-erfgoedsector.

- **VVSG overleg intergemeentelijke samenwerking:** op vraag van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant startte de VVSG eind 2008 een overleg met Comeet, Land Van Waas, CO7, Noorderkempen, Kempens Karakter, TERF en Mijnstreek. Het doel van dit overleg is niet alleen de belangen van de betrokken gemeenten in kaart brengen en deze behartigen als cultureel-erfgoedconvenant in een intergemeentelijke context, maar niet in het minst ook expertise- en kennisuitwisseling rond intergemeentelijk werken. Vanaf eind 2009 nemen ook bijna alle andere cultureel-erfgoedcellen deel aangezien sommigen een traject naar intergemeentelijke samenwerking starten.
- **Platform Digitale Duurzaamheid:** het platform wil zich ontwikkelen tot een netwerk van Vlaamse organisaties en instellingen die vanuit hun eigen basiswerking en doelstellingen actief willen samenwerken aan het versterken van de digitale duurzaamheid van het cultureel erfgoed in Vlaanderen. De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van de stuurgroep als vertegenwoordiger van de andere erfgoedcellen.

SD 2 – DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

2° I.C.W. bouwt verder aan een efficiënte en krachtvolle cultureel-erfgoedcel. Om dit te bereiken zal:

2°1. I.C.W. de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland verder optimaliseren;

2°2. de Erfgoedcel Waasland de interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap verstevigen;

2°3. de Erfgoedcel Waasland actief blijven als cultureel-erfgoedloket;

2°4. de Erfgoedcel Waasland actief werken aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld, zo zal het I.C.W. proactief het Vlaamse cultureel-erfgoedveld haar expertise ter beschikking stellen, onder andere over publiekswerking, cultureel-erfgoededucatie, diversiteit en interculturaliteit, en zal het I.C.W. samenwerken met andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie rond vrijwilligersmanagement en kennis delen over samenwerking met kleinschalige initiatieven en vrijwilligers.

- **Interwaas:** de Erfgoedcel Waasland schakelt zich volledig in de werking van de moederorganisatie Interwaas in. In 2012 en 2013 werkte de coördinator van de Erfgoedcel Waasland actief mee aan het beleidsplanningstraject voor het strategisch plan 2013-2018 voor Interwaas. N.a.v. de evaluatie door het Agentschap Kunsten en Erfgoed in 2013 zal in 2014 werk gemaakt worden

van een uitgeschreven afsprakenkader over de bevoegdheidsverdeling tussen de Raad van bestuur, de directeur en het personeel en rond de procedures naar beheer van de organisatie en de middelen.

- **Personeel** van de Erfgoedcel Waasland
  - Coördinator 1 VTE: Ode De Zutter
  - Twee erfgoedconsulenten 1.6 VTE: Anniek Elegheert 0.8 VTE en Bart Ooghe 0.8 VTE. Anniek Elegheert ging in 2013 over van 0.5 VTE naar 0.8 VTE. Bart Ooghe ging in 2013 over van 1 VTE naar 0.8 VTE.
  - Administratieve medewerker 0.5 VTE: Martine Teirlynck

Daarnaast kan de Erfgoedcel Waasland beroep doen op:

- De communicatieverantwoordelijke van Interwaas zorgt voor een afstemming van de communicatie van de Erfgoedcel Waasland op die van haar moederorganisatie Interwaas (0.1 VTE).
- Kantoorvrijwilligers 0.4 VTE: Sara Van As en Leo Wymeersch.
- Vrijwilligers Erfgoedbank Waasland 0.3 VTE: Annick Baert en Eric Saman.
- **Administratie:** bv. adressenbestand met erfgoedzorgers en publiek, distributie, klassement, correspondentie, praktische organisatie, uitlening (bv. toestellen Mondelinge Geschiedenis, fototentoonstelling Wase Reuzen, lessuggesties...), opvolging boekhouding, lidmaatschap heemkundige kringen, archief- en documentatiebeheer, bestelbonnen...
- **Adviescommissie cultureel-erfgoed:** Ode De Zutter is lid van de adviescommissie cultureel-erfgoed.
- **Archief Erfgoedcel Waasland:** in 2014 wordt, samen met het archief van Interwaas, verder werk gemaakt van het archief, onder begeleiding van Carine Goossens, gemeentearchivaris van Beveren.
- **Interne organisatie:** bv. teamoverleggen en functioneringsgesprekken
- Bijeenkomen **overlegstructuren** Cultureel Erfgoedconvenant Land van Waas en Interwaas: projectwerkgroepen, stuurgroep, directiecomité Interwaas en Raad van Bestuur Interwaas. De adviesgroep werd in 2013 samengevoegd met de stuurgroep.
- Opmaak **beleidsdocumenten** door de Erfgoedcel Waasland:
  - Jaarverslag 2013
  - Begroting met toelichting 2015
  - Beleidsplanningstraject voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de nieuwe beleidsperiode 2015-2020: dit uitgebreide beleidsplanningstraject wordt gevoerd i.s.m. de verschillende partners in het Land van Waas en wordt afgewerkt in 2014. Indien er een nieuw cultureel-erfgoedconvenant komt, zullen de plannen voor de komende jaren in een aantrekkelijk en overzichtelijke uitgave gebundeld worden.
- **Duurzaamheid:** de Erfgoedcel Waasland voerde in 2013 een praktisch gericht onderzoek uit naar haar ecologische voetafdruk en mogelijke acties om deze te verlagen. Op basis daarvan werden een aantal concrete acties uitgewerkt, bv. op vlak van drukwerk en catering. De Erfgoedcel Waasland waakt erover dat interne afspraken nageleefd worden en tracht de duurzame reflex uit te breiden buiten de eigen organisatie, door expliciete en impliciete acties. Daarnaast volgt ze nieuwe initiatieven inzake duurzaamheid voor de cultuur- en erfgoedsector verder op.

- **Fotobeheersysteem:** de Erfgoedcel Waasland verzamelde in de loop der jaren een groot aantal documentaire foto's over het Land van Waas en foto's, die de erfgoedprojecten illustreren. In 2010 werd onderzocht in welke software deze foto's geïnventariseerd kunnen worden. Er werd beslist dat dit zal gebeuren in de software Collective Access die voor de Erfgoedbank ontwikkeld zal worden. In het najaar van 2011 werd gestart met de invoer van dit fotomateriaal in de software van de Erfgoedbank Waasland. In 2014 wordt dit werk verder gezet.
- **Kennismanagement:** tijdens het eerste cultureel-erfgoedconvenant legden we de basis voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer, waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. In 2010 en 2011 werd specifiek in het kader van het vrijwilligersmanagement en in samenwerking met Toerisme Waasland, extra aandacht besteed aan het bijkomend verzamelen van de coördinaten van toerisme- en erfgoeddeskundigen. Al deze gegevens worden doorlopend aangepast en verder aangevuld. Deze informatie wordt eveneens benut om het Wase publiek en de Wase erfgoedachterban beter te kunnen informeren.
- **Platform voor expertise-uitwisseling:** in 2010 werd i.s.m. de andere erfgoedcellen het interactieve intranet van www.erfgoedcellen.be geïmplementeerd. Daarnaast werd de eigen website verrijkt met een nieuw deel "Tips voor erfgoedzorgers" – deels op basis van de reeds uitgewisselde en opgebouwde ervaringen en deels op basis van de samenwerking met Het Forum voor de opleiding fondsenwerving in 2010. Vanaf 2011 wordt dit voortdurend aangevuld en geüpdatet.
- **Waas erfgoedloket:** de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap werken niet alleen voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn hun inspanningen binnen de (Wase) erfgoedgemeenschap via vorming, communicatie (nieuwsbrieven, website) en intensieve contacten aan een netwerk van (Wase) erfgoedzorgers. Vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers, erfgoedprofessionals, studenten... kunnen steeds bij de Erfgoedcel Waasland terecht met allerlei vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, subsidiemogelijkheden, educatie, vrijwilligerswerking, beleid enz. Deze tijdsintensieve dienstverlening is veel minder zichtbaar, maar minstens even belangrijk als de publiekswerking. Bovendien wordt ook aan het publiek informatie verschaft via vragen die telefonisch en via e-mail toekomen. Ook actieve inhoudelijke begeleiding van projecten gebeurt op vraag. Enkele voorbeelden zijn:
  - **Bezoekerscentrum De Klinge** – stuurgroep: de gemeente Sint-Gillis-Waas heeft langetermijnplannen om een 'bezoekerscentrum De Klinge' in te richten. Dit regionaal bezoekerscentrum zal verschillende thema's (de klomp, Stropersbos, grens, spoorweg Mechelen-Terneuzen...) combineren. In afwachting van financiering hiervoor werd de buitensite in 2013 heraangelegd en ingericht en hernoemd tot Bezoekerscentrum Klingspoor. In 2014 worden verder activiteiten op deze site ontwikkeld.
  - **Hof ter Welle** – werkgroep: de site in Beveren is reeds eeuwen lang verbonden aan kinderen en zorg (opvang, onderwijs, bijzondere jeugdzorg...). Dit project i.s.m. vzw Dienstencentrum Hof ter Welle, de

gemeente Beveren (dienst cultuur, gemeentearchief, CC Ter Vesten) en Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren wil met getuigenissen, beeldmateriaal en voorwerpen het verhaal van deze site met haar verschillende functies en bewoners brengen. Bovendien kadert dit project binnen de toekomstige inrichting van het kasteel als erfgoedhuis. De ontsluiting kan verschillende vormen kennen.

- **Bibliotheca Wasiana – communicatiebeleid:** zie verder

SD 3 – HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

3° I.C.W. plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

- 3°1. in opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting);
- 3°2. tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart brengen, inclusief de noden en behoeften. I.C.W. werkt hiervoor samen met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren;
- 3°3. zich engageren om bij het digitaliseren van cultureel erfgoed:
  - 3°3.1. deze digitale gegevens blijvend toegankelijk en leesbaar te maken;
  - 3°3.2. op collectie- en stukniveau internationaal erkende inhoudelijke en technische standaarden te gebruiken zodat de gegevens uitwisselbaar worden met de gegevens van andere cultureel-erfgoedorganisaties en zodat ze via dataharvesting beschikbaar worden voor overkoepelende systemen zoals Europeana;
  - 3°3.3. rekening te houden met eventuele wettelijke beperkingen met betrekking tot copyright en privacy.
  - 3°3.4. I.C.W. engageert zich ook om cultureel-erfgoedorganisaties te sensibiliseren en informeren over het gebruik van internationale standaarden.
- 3°4. de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap ondersteunen bij een intense zorg voor registratie en inventarisatie;
- 3°5. contextonderzoek stimuleren;
- 3°6. een actuele visie voor een geïntegreerd Waas cultureel-erfgoedbeleid verder ontwikkelen;
- 3°7. de kennis uitbreiden van de Wase cultureel-erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaarmethoden van cultureel erfgoed;
- 3°8. besturen, ambtenaren en organisaties verder sensibiliseren over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze meer aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

- **50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie:** in het kader van de viering van 50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie in 2014 werd de Erfgoedcel Waasland benaderd door Turkse en Marokkaanse middenveldorganisaties, die ondersteuning zochten voor hun specifieke erfgoedprojecten. Het overleg met SamA vzw resulteert voor 2014 in de gezamenlijke organisatie van een interlevensbeschouwelijk drieluik rond religie. UTV en vzw Kardelen verkregen samen projectsubsidies van Vlaanderen voor de uitwerking van het project “Belgische Turken 50 jaar in Vlaanderen (1964-2014)”, dat focust op het erfgoed van Turkse migranten in Vlaanderen, sinds de komst van de eerste generatie migranten van Turkse afkomst in België

midden de jaren '60 tot nu. De 50ste verjaardag van het Belgisch-Turks arbeidsverdrag in 1964 vormt de ideale aanleiding om het erfgoed van deze nieuwe Belgen in kaart te brengen en het verder te verwerven, ontsluiten en presenteren i.s.m. Vlaamse erfgoedorganisaties (Amsab-ISG, Faro vzw, Erfgoedcellen Brussel, Mijn-Erfgoed, Waasland, Land van Dendermonde, MAS, Red Star Line...). Gezien de beperkte aanwezigheid van het betreffende erfgoed in de reguliere erfgoedorganisaties wil dit project bijzonder inzetten op het materieel en immaterieel erfgoed vanuit de gemeenschap zelf, vanuit privécollecties en op het verzamelen en in beeld brengen van relevante archivalische stukken. De Vlaamse resultaten zullen in 2014 getoond worden d.m.v. een interactieve website, een tentoonstelling (bestaande uit een 60-tal levensverhalen, fotoportretten en historische informatie), publicaties (bij de tentoonstelling en de fotoportretten) en een documentaire over de eerste decennia van de Turkse arbeidsmigratie. Een educatief pakket voor zelforganisaties moet hen na afloop van dit project verder op weg helpen in het koesteren en bewaren van hun erfgoed. De opgesomde eindresultaten vormen de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband UTV / vzw Kardelen, maar de Erfgoedcel Waasland wil samen met de Erfgoedcel Land van Dendermonde om de voor haar gemeenschappelijke geschiedenis inzake 50 jaar Turkse migratie laten uitschrijven door de Gentse historicus Bart De Wilde. Of dit al dan niet tot de mogelijkheden behoort, hangt gedeeltelijk af van de lokale inzamelingen die in 2013 plaatsvinden in Temse, Sint-Niklaas, Lokeren, Zele en Hamme. Dit materiaal kan dan in 2014 deel uitmaken van een publicatie in boekvorm, die door de beide erfgoedcellen zal worden verkocht en verspreid via diverse kanalen. Belangrijk is dat de publicatie zowel in het Nederlands als in het Turks zal zijn opgesteld, waardoor zij effectief ook voor de eerste-generatie-Turken in onze regio's een interessante publicatie zal zijn. De Erfgoedcel Waasland faciliteerde ook overleg tussen de Wase gemeenten en steden met een groot aantal Turkse inwoners (in Temse, Lokeren en Sint-Niklaas) met o.a. als doel om archiefmateriaal in privébezit in te zamelen. De in het Waasland ingezamelde foto's uit privébezit zullen ook (mits toestemming gegeven door de eigenaars) op de Erfgoedbank Waasland terecht komen. Tenslotte organiseert de Erfgoedcel Land van Dendermonde in mei 2014 een moskeebezoek in Zele, dit zal ook door de Erfgoedcel Waasland worden bekend gemaakt.

- **Depotwerking:** inschakeling in de depotwerking van en samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Het provinciebestuur startte in 2009 met de voorbereiding van de uitbouw van een beleid rond depotwerking. Ook in 2013 zal de Erfgoedcel Waasland opnieuw proactief inspelen op de **kansen** die geboden worden vanuit het depotbeleid, zoals bv. de depots, advies op maat, **financiële ondersteuning** in het kader van het groepsaanbod verpakkings- en conserveringsmateriaal voor Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders...
- **Digitalisering:** in 2007 werd op vraag van de erfgoedzorgers een start gemaakt van de digitalisering van beeldmateriaal, kranten en films. In 2008 werd verder gewerkt aan deze actie, voornamelijk door het digitaliseren van beeldmateriaal en kranten (dit laatste op vraag van de gemeente Temse). Ook in 2009 werden vijf kranten gemicrofilm en gedigitaliseerd (op vraag van erfgoedzorgers met grote krantencollecties) en werd relevant materiaal van particulieren of organisaties gedigitaliseerd (in het kader van verschillende projecten). In 2010 werd op vraag van enkele archieven voornamelijk archiefmateriaal

gedigitaliseerd in het kader van de Erfgoedbank Waasland. In 2011 werd naar aanleiding van concrete projecten en de Erfgoedbank Waasland verder materiaal gedigitaliseerd op thematische basis. In 2011-2012 werd vooral in het kader van het project rond de Wase polders een hoeveelheid archief- en documentair materiaal gedigitaliseerd en werd voor het eerst ook een aanzienlijke reeks historische kaarten gedigitaliseerd (zie verder). In het kader van de samenwerking met onderwijsinstellingen binnen de Erfgoedbank Waasland (zie verder) werd ook op lokaal vlak erfgoed gedigitaliseerd rond lokale geschiedenis. Bovendien wordt occasioneel ook spontaan erfgoed in privébezit digitaal bezorgd aan de Erfgoedcel Waasland. Gedigitaliseerd materiaal wordt o.a. publiek gemaakt via www.waaserfgoed.be, www.erfgoedcelwaasland.be, www.wasereuzen.be, andere publieksacties en via de partners zelf. Dit beleid wordt in 2014 verder gezet. In het kader van het project Verzamelingen wordt ruimte voorzien om – afhankelijk van het aanbod – enkele privéverzamelingen vlak materiaal deels te digitaliseren.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** gezien het succes van deze actie bij de scholen kreeg dit project de titel “erfgoedseurders” en werd een logo gemaakt. In 2012-2013 werd een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook Erfgoedbank Waasland). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. In 2013–2014 wordt samengewerkt met de Vrije Lagere School uit Sinaai, die met haar leerlingen van het 5de en 6de leerjaar aan de actie deelneemt, in nauwe samenwerking met de Heemkundige Kring Den Dissel. Men streeft in 2014 naar een vooropening van de een tentoonstelling in de week voor Erfgoeddag 2014. Tenslotte gaf een andere school eveneens uit Sinaai (Lagere school Leebrugstraat) reeds te kennen deze actie in schooljaar 2014–2015 te willen ondernemen met deelname van alle leerjaren. Zij zullen in mei en juni 2014 starten met de inzamelingen hiervoor. Net als de vorige jaren zal de Erfgoedcel Waasland ondersteuning bieden door foto's te digitaliseren én door het aanmaken van een drager van de URL van de Erfgoedbank Waasland die dan aan de deelnemende kinderen kan worden geschonken en ook als kleine bedanking dienst doet.
- **Het Vrije Waasland:** in het verleden werden reeds zeven historische kranten gedigitaliseerd en raadpleegbaar gemaakt op de Erfgoedbank Waasland. Het weekblad Het Vrije Waasland verscheen van 1944 tot 2011 en wordt door onderzoekers veel gebruikt als bron voor het verleden van het Land van Waas. In 2012 startte de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Sint-Niklaas en de Bibliotheca Wasiana een traject waarin bekeken wordt hoe de krant beter bewaard kan worden voor de toekomst en hoe deze beter ontsloten kan worden (juridisch vraagstuk i.v.m. auteursrechten). Dit traject wordt in 2014 verder gezet i.s.m. verschillende partners.
- **Omgevingsanalyse:** er is blijvend aandacht voor bepaalde elementen uit een omgevingsanalyse. De concrete acties zitten in verschillende andere acties verweven (bv. in kaart brengen van expertise). Daarnaast wordt hieraan veel aandacht besteed in het kader van het beleidsplanningstraject.
- **Onderzoek ruraal erfgoed linker-Scheldeoever:** de Erfgoedcel Waasland, het Gemeentearchief Beveren en de gemeente Sint-Gillis-Waas maakten vanaf het najaar 2010 deel uit van een Vlaamse projectgroep en vanaf het najaar 2011 van de begeleidingsgroep van het onderzoek Ruraal erfgoed, dat

voortvloeide uit het Vlaams overleg. Het onderzoek werd geleid door TRITEL (Technum Tractebel Engineering n.v.), met als doel aanbevelingen formuleren die kunnen bijdragen tot het bewaren en waarderen van erfgoedwaarden, zowel bij de mogelijke bouw van het Saeftinghedok als bij de uitvoering van een aantal natuurprojecten. De financierende partners in dit onderzoek zijn het Vlaams Gewest Departement Mobiliteit en Openbare Werken – Afdeling Maritieme Toegang, Maatschappij voor het Grond – en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen. De resultaten van het onderzoek werden in 2013 voorgesteld. De Erfgoedcel Waasland blijft sindsdien vanop de zijlijn betrokken bij mogelijke vervolgotrajecten, o.a. via de verslagen van de werkgroep Erfgoed van het Centraal Netwerk voor de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen.

- **Overleg agrarisch erfgoed:** in navolging van de aanbeveling in WODE werd in 2009 een overleg rond landbouwcollecties opgestart i.s.m. het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (museumconsulentschap). Het overleg werkte rond collectieregistratie, collectiebeleid (ontwikkelen van selectiecriteria, collectiemobiliteit en afstemming) en ontsluiting. Hieraan namen de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, het Landbouwmuseum Stekene, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Stedelijk Museum Lokeren en de gemeentes Beveren en Stekene deel. In 2010-2011 werden gesprekken met Beveren en Stekene gehouden over de mogelijke visies op deze collecties. De verschillende partners werken deze visies nu verder uit en er wordt regelmatig terug gekoppeld. In het Landbouwmuseum Stekene werkte vrijwilliger Paul De Schepper druk aan de registratie van de collectie. In 2012 werd deze registratie afgerond en in 2013-2014 wordt gewerkt aan de verwerking van de informatie in een publicatie. Deze publicatie zal worden uitgegeven worden i.s.m. de Landelijke Gilde Stekene, het CAG en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- **Samenwerking met onderwijsinstellingen:** op vraag van verschillende onderwijsinstellingen werkt de Erfgoedcel Waasland met hen samen:
  - de **Katholieke Hogeschool Sint-Lieven** (KAHOSL) biedt aan haar studenten binnen de opleiding lerarenopleiding secundair onderwijs (eerstejaars studenten) een vak “Project kunstvakken” (PKV) aan. Binnen PKV komen leerlingen in contact met een ruim aanbod aan cultureel erfgoed en kunststromingen en –vormen. Om het aanbod naar de leerlingen toe inzake observatie- en doestages met cultureel erfgoed in te vullen, werkt de KAHOSL samen met de Erfgoedcel Waasland en met erfgoedpartners in het Waasland. In het schooljaar 2009-2010 werd hiervoor een pilootstage uitgewerkt. In de 3 volgende schooljaren werd hiertoe met verschillende scholen en erfgoedorganisaties samengewerkt. In schooljaar 2013-2014 wordt deze samenwerking met de KAHOSL voort gezet met een 5-tal studenten. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de Archeologische Dienst Waasland. Daarnaast werd voor schooljaar 2012-2013 een nieuwe samenwerking voorzien tussen KAHOSL en Erfgoedcel Waasland, waarbij studenten van het 2de en 3de jaar lerarenopleiding secundair onderwijs lessuggesties aanmaakten voor twee verschillende erfgoedorganisaties. Het is nog niet duidelijk of deze laatste samenwerking zich ook zal herhalen in 2013-2014 omdat er maar drie studenten in het 2de en 3de jaar van de lerarenopleiding dit vak zullen volgen. Indien mogelijk, zal de Erfgoedcel Waasland dit zeker alsnog faciliteren. Eén student zal een

IP (Innoverend Project) uitwerken rond het thema van WO I, onder de begeleiding van de Erfgoedcel Waasland. Ook een derdejaarsstudente PKV dient haar IP onder begeleiding van de Erfgoedcel Waasland nog af te werken in het najaar van 2013 of voorjaar 2014: zij maakte een gezelschapsspel aan voor lagere scholen dat het Wase erfgoed op een ludieke manier aan leerlingen voorstelt.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** zie hoger.
- **Sensibiliseren ontsluiten Wase (digitale) bibliografie:** op basis van WODE, gesprekken met belangrijke bibliografische collectiehouders en de reeds gedane voorbereidingen wordt een breder project rond een Wase digitale bibliografie gedaan. De Erfgoedcel Waasland onderzocht in 2010 hoe de rijke documentaire en archivalische collecties aanwezig bij de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, de heemkundige kringen en de bibliotheken meer onder de aandacht van het publiek kunnen gebracht worden. Vanaf het najaar 2010 werd deze informatie gebundeld op de website van de Erfgoedcel Waasland, terwijl de Provinciale Bibliotheek in 2013 klaar was met de registratie van heemkundige artikels in Ovinob. In 2013 werd binnen het provinciaal bibliotheekoverleg een werkgroep opgestart rond zogenaamde “erfgoedcollecties” (hand- en erfgoedbibliotheken die zich buiten de openbare bibliotheek bevinden) en hun mogelijke ontsluiting via Ovinob. De Oost-Vlaamse erfgoedcellen maakten samen hun bevindingen over aan deze werkgroep en blijven op de hoogte van de verslagen van deze werkgroep. Indien opportuun zal de Erfgoedcel Waasland in 2014 deelnemen aan dit overleg.
- **Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken:** i.s.m. het Sint-Maartencomité, het Sint-Nicolaasgenootschap, de gemeente Beveren en de Stad Sint-Niklaas en Toerisme Waasland werd in 2009 de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen op de Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen geplaatst. Vanaf 2010 werd verder gewerkt rond dit thema.
Daarnaast werd begin 2013 een **studiebezoek** gebracht aan het Sint-Maartensberaad in Utrecht, teneinde samenwerking op internationaal vlak te bekomen en terugkeerbezoek vond plaats in het voorjaar. In 2014 wordt dit contact verder gezet.
In 2014 wordt in navolging van de erkenning door Vlaanderen **gerapporteerd** via www.immaterieelerfgoed.be. Daarnaast wordt i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag een **Vlaamse werkgroep** rond deze gebruiken opgestart. I.s.m. deze werkgroep zal bekeken worden welke borgingsmaatregelen in de toekomst kunnen genomen worden.
In 2012-2013 was het 20 jaar geleden dat het **onderzoek** van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen rond de kaart van Sint-Maarten en Sinterklaas werd gedaan. In 2012 werd in navolging van dit onderzoek i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag vzw a.h.v. enquêtes een klein onderzoek gevoerd naar de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen. Zo kregen we in 2013 een nieuwe kaart. Deze werd eind 2013 officieel voorgesteld. In 2014 wordt gestreefd naar een verdere bekendmaking van de resultaten van deze enquête.
In dit kader worden in 2012 en 2013 ook de nodige stappen gezet tot het aanmaken van nieuw en verzamelen van oud **foto- en filmmateriaal** rond deze gebruiken in het Waasland.

- **Traject collectieafspraken:** naar aanleiding van het project rond particulier erfgoed (zie verder) werd de vraag gesteld om vanuit de Erfgoedcel Waasland een traject op te starten rond collectieafspraken. Diverse actoren in het Waasland, waaronder het Stadsarchief Sint-Niklaas, de Bibliotheca Wasiana, het SteM en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, hebben deels overlappende collecties. Ook de acquisitie van nieuw materiaal en de doorverwijzing van schenkers verloopt niet zonder overlapping. In 2013 werd een traject opgestart om na te gaan of afspraken kunnen gemaakt worden tussen deze spelers. In 2014 wordt dit traject verder gezet.
- **Vorming:** net zoals andere jaren zal vorming georganiseerd worden. Eind augustus 2012 werd een nieuwe **bevraging** gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande behoeften (aangezien de gewenste vormingen uit de vorige peiling reeds verwezenlijkt zijn). In 2013 werden naar aanleiding hiervan heel wat vormingen georganiseerd. Op basis van de voorstellen en als uitloper van het project Verzamelingen worden in 2014 echter nog de 2 volgende vormingen georganiseerd:
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een sessie rond schenkingen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een informatiemarkt over behouds- en beheersaspecten van diverse materialen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - De Erfgoedcel Waasland wil daarenboven 1 keer per jaar een **inspiratiemoment** organiseren voor de achterban, waarbij rond bepaalde onderwerpen in groep kan worden gereflecteerd. Deze inspiratiemomenten hebben niet de ambitie om als echte vorming te worden aangekondigd, maar willen de sector een bredere kijk bieden op enkele aspecten.
  - Tenslotte heeft het team van de Erfgoedcel Waasland nood aan enige **interne vorming**, bijvoorbeeld rond het meten en evalueren van eigen projecten, educatieve acties en HR. In 2013 zal hiervoor nog prospectie worden uitgevoerd, zodat dit indien wenselijk in 2014 kan gebeuren. Sommige van deze interne vormingen, zoals rond het meten en evalueren van projecten, zullen ook voor de sector worden open gesteld.
  - In het voorjaar van 2014 zal de erfgoedcel aan **prospectie** doen betreffende **nieuwe opleidingen** die voor de sector interessant kunnen zijn. Een nieuwe bevraging van de eigen sector kan daar vervolgens dan nog uit resulteren. De erfgoedcel wil hier dan ook budget voorzien voor 2 extra opleidingen.

Indien relevant, zal voor het organiseren van sommige opleidingen bekeken worden of het interessant is om samen te werken met de koepelverenigingen van andere organisaties. Op die manier kunnen de Wase (vrijwillige) erfgoedzorgers ook nieuwe contacten leggen.

Aan de hand van **Kwavoscoop** startte de Erfgoedcel Waasland onder begeleiding van Faro in het najaar van 2013 de evaluatie van haar eigen vormingsaanbod en de kwaliteit ervan. Ongetwijfeld zal dit ook leiden tot het bijsturen van het eigen vormingsaanbod. De Erfgoedcel Waasland stapte eind 2013 ook in het **Oscar**project en begon in het najaar van 2013 met het uitreiken van Oscars aan deelnemers van vormingen en aan vrijwilligers die voor de Erfgoedcel Waasland vrijwilligerswerk verrichten. Ook door de systematische denkoefening die het uitreiken van een Oscar vraagt over de competenties, die al dan niet

aan bod komen bij de vorming in kwestie, zal de Erfgoedcel Waasland het eigen vormingsbeleid in 2014 wellicht nog inhoudelijk bijsturen.

- **Vrijwilligersondersteuning:** o.a. uit WODE blijkt dat verschillende organisaties die – al dan niet uitsluitend – met vrijwilligers werken, dikwijls een overbelasting én een vergrijzing van de groep vrijwilligers voelen. In 2009 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm met leden van de advies- en stuurgroep over de te ondernemen acties. De Erfgoedcel Waasland deed in 2009-2010 vervolgens plaatsbezoeken bij de voorzitters van heel wat vrijwilligersverenigingen om naar hun behoeften te peilen. Op basis hiervan werden reeds een aantal acties ondernomen. Er wordt blijvend gewerkt aan het onderhouden van een nauw contact met de vrijwilligersverenigingen: hetzij onder de vorm van plaatsbezoeken hetzij onder de vorm van een overleg zal dit in 2014 worden verder gezet. Acties die reeds lopende zijn en verder gezet worden:
    - **Jaarlijkse studie-uitstap:** sinds 2010 wordt een jaarlijkse studie-uitstap georganiseerd voor alle erfgoedzorgers. Deze vindt traditioneel plaats in het najaar en is tot nu toe nauw verbonden met het thema van de volgende Erfgoeddag. Volgend jaar kan deze ook na de Erfgoeddag worden georganiseerd.
    - **Erfgoedontmoetingen:** eind augustus 2012 werd een bevraging gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande opleidingsbehoeften. Hier kwam ook de behoefte aan de opleiding “werven en motiveren van vrijwilligers” naar boven. Hierover werd door de Erfgoedcel Waasland geruime tijd nagedacht. We wilden dit immers niet op de klassieke manier aanpakken. Het idee ontstond dan ook om de opleiding rond het werven en motiveren van vrijwilligers te verweven in een nieuw traject, getiteld “Erfgoedontmoeting”. Er zal twee maal per jaar worden gewerkt rond een aspect van de erfgoedwerking, dat inhoudelijk wordt uitgediept. Dit thema zal voor de aanwezigen uitgewerkt worden op twee verschillende manieren met één belangrijk accent:
      - door het delen van best practices uit het veld, in de vorm van enkele inspirerende sprekers die worden uitgenodigd door de Erfgoedcel Waasland;
      - door het delen van de eigen expertise, onder begeleiding van een goede moderator.
    - Bij dit laatste zal er steeds extra aandacht zijn voor het aspect van het werven en motiveren van vrijwilligers, gerelateerd aan het inhoudelijk thema dat onderwerp is van de Erfgoedontmoeting. Op deze manier wordt er bij elke Erfgoedontmoeting systematisch gewerkt rond het werven en motiveren van vrijwilligers. De eerste Erfgoedontmoeting is voorzien op 25/01/14. Het thema is het bereiken van jonge mensen en hen werven als vrijwilliger. Op een Erfgoedontmoeting worden alle erfgoedzorgers uitgenodigd. Deze Erfgoedontmoeting vervangt dan ook het jaarlijkse Reuzenoverleg, dat t.e.m. 2012 werd georganiseerd. De tweede Erfgoedontmoeting zal doorgaan eind 2014 en diverse aspecten van erfgoedzorg behandelen. Dit kan worden gecombineerd met de eerdere vermeldde vormingen inzake behoud en beheer (zie eerdere vormingen als uitloper van Verzamelingen).
- Hierbij wordt eveneens het Waas vrijwilligersoverleg gestimuleerd**, zowel formeel d.m.v. het uitwisselen van expertise en het stimuleren van samenwerking als informeel het netwerkmoment dat deel uitmaakt van een dergelijke Erfgoedontmoeting. Vanzelfsprekend zal op de Erfgoedontmoeting

door de globale aanpak ook een **hedendaagse visie** op vrijwilligerswerking aan de organisaties aangeboden worden.

- **De erfgoedcel blijft organisaties op vraag begeleiden** bij het werven van vrijwilligers.
- Ook in de **Erfgoedcel Waasland** wordt gewerkt met vrijwilligers: o.a. voor de Erfgoedbank Waasland worden 2 vrijwilligers ingezet. Daarnaast werken op het kantoor van de Erfgoedcel Waasland ook vrijwilligers. Dit aantal wisselt momenteel tussen 2 à 3 personen à rato van 1 per dag per week al naargelang de taken die er zijn.
- **Wase reuzen:** de Wase reuzenverenigingen worden vanaf 2014 uitgenodigd voor de Erfgoedontmoetingen. Daarnaast wordt regelmatig allerlei reuzeninformatie aan externen doorgegeven, wordt de minisite geüpdatet, worden lessuggesties bezorgd aan geïnteresseerde leerkrachten of derden en wordt de tentoonstelling Wase reuzen verder uitgeleend als daar vraag naar is. Tenslotte stelt de Erfgoedcel Waasland ook op regelmatige basis haar expertise inzake “reuzen” ter beschikking van andere cultureel-erfgoedcellen evenals van Leca vzw o.a. d.m.v. bijdrage aan de website www.feestelijkvlaanderen.be/reuzen in het kader van Rond de rokken van de reus, deelname aan overleg e.d.
- **Wase scanner:** in 2011 werd een Wase doorvoerscanner aangekocht, die in de Bibliotheeca Wasiana staat. De Wase erfgoedzorgers kunnen verder blijven gebruik maken van deze scanner.

SD 4 – ERFGOED LEEFT!

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

4° I.C.W. staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

4°1. typische Wase thema's centraal stellen dankzij grote projecten;

4°2. een actieve publieksparticipatie stimuleren en daarom een netwerk uitbouwen met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen;

4°3. binnen haar netwerk cultureel-erfgoedorganisaties sensibiliseren en informeren voor en over diversiteit en interculturaliteit met bijzondere aandacht voor personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond en activiteiten opzetten en stimuleren rond diversiteit en interculturaliteit;

4°4. nauwe samenwerking met het onderwijs en cultureel-erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren;

4°5. de Wase cultureel-erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren;

4°6. nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen;

4°7. aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

- **Adopt-a-book:** de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience diende een projectaanvraag bij de Vlaamse Overheid in voor het project Adopt-a-book. Hiervoor wou ze samenwerken met verschillende erfgoedbibliotheeken en andere erfgoedactoren. Het project beoogt naast fondsenwerving voor preservering en conservering binnen erfgoedbibliotheeken ook bewustmaking rond de problematieken hier rond (zowel naar erfgoedzorgers als het publiek) als het creëren van een ruimer lokaal / regionaal

draagvlak voor erfgoedbibliotheekcollecties. O.a. i.s.m. de Bibliotheca Wasiana werd in 2013 bekeken hoe in het Waasland kan ingezet worden op dit project. Voorlopig loopt dit traject echter niet verder, gezien de Bibliotheca Wasiana bij gebrek aan mankracht hier niet kan op inzetten. De Erfgoedcel Waasland zetelt nog in de stuurgroep van het Vlaamse project.

- **Debatavond erfgoed en geschiedenis:** ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Erfgoedraad in Lokeren werd in 2013 gevraagd een debatavond rond erfgoed en geschiedenis te organiseren, met een viertal personen. Doordat dit in 2013 niet meer verwezenlijkt kon worden, werd het idee losgekoppeld van de viering van de erfgoedraad (en van de locatie Lokeren). Ze zal doorgaan tijdens het voorjaar 2014, wellicht in Temse. Op deze debatavond wordt het volledige erfgoedveld in het Waasland uitgenodigd op dit inspiratiemoment.
- **Erfgoedbank Waasland:** in het najaar van 2010 ging de Erfgoedbank Waasland www.waaserfgoed.be online en telt ondertussen meer dan 23 500 stukken erfgoed (waarvan 12 000 stukken historische kranten). Deze Erfgoedbank Waasland biedt aan alle acties en processen binnen het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas de mogelijkheid een betere en diepgaandere ontsluiting en ondersteuning te doen en dit niet alleen voor de reeds bestaande content, maar eveneens voor nieuwe content (bv. inventarissen, documenten, foto's, filmpjes, mondelinge geschiedenis...). De huidige erfgoedbankpartners zijn o.a. Bibliotheca Wasiana, Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Gemeente Zwijndrecht, Gemeentearchief Temse, Heemkundige Kring Braem, Heemkundige Kring d'Euzie, Heemkundige Kring Moerbeke-Waas, Heemkundige Kring Nieuwkerken, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Heemkundige Kring De Kluize, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Reynaertgenootschap vzw, Stadsarchief Lokeren, Stadsarchief Sint-Niklaas, Stedelijke Musea Sint-Niklaas en Volkskunstgroep Boerke Naas. Diverse nieuwe actoren voegden intussen materiaal toe aan de bank, waaronder Gemeente Waasmunster, Chiro Sint-Jan (Sint-Niklaas), Chiro Kriko (Sint-Niklaas) en diverse particulieren. Sinds het polderproject in 2012 vinden duidelijk meer particulieren hun weg naar de Erfgoedbank Waasland, waar ze delen van hun privécollectie online kunnen brengen na overleg met de Erfgoedcel Waasland.

In 2013 werd daarenboven voor de tweede maal een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook eerder). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. Dankzij dit project werd ook de Erfgoedbank weer met de ingezamelde foto's en documenten. Door deze uiteenlopende activiteiten gekoppeld aan de Erfgoedbank Waasland steeg de voorbije drie jaar het bezoekersaantal gestaag, tot intussen ca. 3000 à 3500 bezoekers per maand.

- **Erfgoedcommunicatie:** de digitale nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties (Wase erfgoedgemeenschap) en publiek (erfgoedliefhebbers) worden op regelmatige tijdstippen verstuurd. Ook de verschillende websites worden steeds verder aangevuld en geüpdatet. De projectcommunicatie wordt steeds afgestemd op de inhoud en de timing van de verschillende projecten. Er wordt ook nog steeds actief ingezet op direct-marketing.

- **Erfgoeddag:** de Erfgoedcel Waasland zal zoals andere jaren instaan voor de aanmaak en verspreiding van een regionale brochure. Ter inspiratie van de lokale coördinatoren en erfgoedorganisaties wordt in het najaar ook een brainstorm georganiseerd (al dan niet in samenwerking met Faro), zodat de Wase achterban zelf beter gewapend is om een inhoudelijk diepgaand thema uit te werken.
- **Erfgoededucatie:** na het educatieve luik bij Archief op het Spoor en een actie rond Erfgoeddag 2008 doorliep de Wase erfgoedsector in 2009 een traject in erfgoededucatie: bundelen en verspreiden van de resultaten van een enquête inzake erfgoededucatie; het organiseren van een vorming “Bruggen bouwen tussen onderwijs en erfgoedinstellingen” en het aanmaken van een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor scholen getiteld “Wase erfgoedklapper” (expliciete vraag die kwam uit de enquête). De informatie die in de klapper stond wordt regelmatig **geüpdatet** op de website onder “Tips voor scholen”. Dit deel werd in 2011 speciaal aangemaakt en is nu hét centraal punt waarop de Erfgoedcel Waasland alle voor scholen interessante informatie doorgeeft. Dit deel wordt regelmatig opnieuw onder de aandacht gebracht van de scholen.
Ook de reeds bestaande publicaties worden verder **verspreid** naar de scholen en er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
In 2012 werd ook het project Erfgoedzoekers uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun **schoolomgeving** in kaart brengen (zie hoger). Ook dit kent in 2014 een succesvolle verderzetting.
- **Forten en linies in grensbreed perspectief (Interreg IV-project):** in het kader van het groter Interreg IV-project met als partners Interreg Vlaanderen-Nederland, Europese Unie, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Gemeente Maldegem, Gemeente Beveren, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Gemeente Hulst, Gemeente Terneuzen, Gemeente Damme, Gemeente Stekene, Gemeente Knokke-Heist, Vlaamse Overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Vlaanderen, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Zeeuws Landschap, Natuurpunt VZW, Kempens Landschap VZW, Polder Land van Waas, Artesis Hogeschool Antwerpen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Rijn-Schelde Delta, Interwaas, Landelijke Gilden, Erfgoedcel Waasland, Camping Ford Bedmar en Vlaamse Landmaatschappij worden educatieve pakketten rond de Staats-Spaanse linies uitgewerkt. I.s.m. de gemeente Sint-Gillis-Waas werkt de Erfgoedcel Waasland aan de realisatie van deze educatie en aan de invulling van Fort Bedmar (lid van commissie). De ingrepen rond Fort Bedmar en de Koningsdijk werden in 2013 afgerond. De provincie Noord-Brabant werkte in overleg met de andere betrokkenen een basispakket uit waarin de geschiedenis van de linies begrijpbaar wordt gemaakt voor leerlingen uit de laatste graad van het lager onderwijs. Hieraan wordt ook een educatieve film gekoppeld. Het pakket werd in 2013 afgewerkt en zal worden verspreid via de Provincie Oost-Vlaanderen, waar gewenst aangevuld met de grensgemeenten. In 2014 wil de gemeente Sint-Gillis-Waas met een lokale (onderwijs)werkgroep het plaatselijke verhaal in dit pakket invoegen, via een afzonderlijk educatief pakket.
- **Ondersteuningstraject communicatie voor verenigingen:** n.a.v. twee gerichte ondersteuningstrajecten voor de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Bibliotheeca Wasiana kregen

cultureel-erfgoedverenigingen in het Waasland in het najaar van 2013 de kans een voorstel in te dienen waarbij ze een traject doorlopen op het vlak van interne of externe communicatie van de cultureel-erfgoedvereniging. De ondersteuning omvat enerzijds praktische ondersteuning bij de uitwerking en realisatie van het concrete voorstel. Daarnaast wordt er ook een financiële toelage van maximaal 1.000 euro aan gekoppeld. In 2013 werd dit traject voor 5 verenigingen gestart: Bibliotheca Wasiana, Historisch Pijp- en tabaksmuseum, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, vzw Op Stoapel en vzw Reynaertgenootschap. Deze traject wordt in 2014 opnieuw gelanceerd voor maximum 5 verenigingen.

- **Particulier erfgoed = Verzamelingen:** in 2014 (voorbereiding 2013) worden een reeks acties op touw gezet rond erfgoed in privébezit. Achterliggende gedachte is om de visibiliteit van dit erfgoed te verhogen en bewustwording te stimuleren. Bovendien wordt ook de toenadering tussen publiek en erfgoedactoren bewerkstelligd. Speerpunt wordt het weekend 21-22 juni 2014, waarin in de Wase gemeenten kleinschalige tentoonstellingen worden opgezet met materiaal van privépersonen. Tegelijk houden enkele privémusea en heemkringen open deur. Enkele verzamelaars laten het publiek toe bij zich thuis. Het Stadsarchief Sint-Niklaas en het Gemeentearchief Beveren zullen elk een eigen tentoonstelling opzetten rond het thema “schenkingen”. Waar mogelijk blijft het tentoon gestelde materiaal ook tijdens de weken na het weekend te bezichtigen. Er wordt een éénmalig magazine uitgebracht waarin enkele verhalen van verzamelaars worden opgenomen, naast duidende teksten omtrent beheer van materiaal thuis, schenking en erfrecht, de psychologie van de verzamelaar en meer luchtige teksten rond het fenomeen van verzamelen. Dit magazine wil door een frisse vormgeving aantrekkelijk zijn voor een ruim publiek en zo de thematiek en belangrijkste aandachtspunten ruim aan bod brengen. Na de zomer worden vormingen georganiseerd rond behoud en beheer en rond schenking (zie hoger). Op 14/12/14 rondt het project af met een slotmoment in het SteM. Naast een sectormoment, dat vooral dienst doet als afronding van het huidige Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas, volgt een namiddag waarop het publiek stukken kan laten identificeren en taxeren. Door de grote omvang van het project waakt de Erfgoedcel Waasland erover dat zoveel mogelijke speerpunten in haar werking hierin betrokken worden.
- **Website:** www.erfgoedcelwaasland.be wordt verder ingevuld, met inbegrip van de luiken Tips voor erfgoedzorgers en Tips voor scholen. In 2014 lopen de intergemeentelijke cultureel-erfgoedcellen samen een traject om te bekijken aan welke vereisten een backend van een eventuele nieuwe website moet voldoen. Hiervoor krijgen ze ondersteuning van Packed. Daarnaast zal i.s.m. Packed bekeken worden op welke manier we best de webarchivering van de huidige sites kunnen aanpakken.
- **Wereldoorlog I:** In het voorjaar van 2011 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm rond WOI. Hierop werd gepeild naar de verwachtingen van de verschillende deelnemers t.o.v. de rol van de Erfgoedcel Waasland in de herdenkingen van WOI tussen 2014-2018. Op basis daarvan wordt voorgesteld verschillende zaken te doen o.a. een Waas campagnebeeld en logo met bijhorende producten, regionale communicatie, een publicatiereeks, onderzoek stimuleren, inzetten van de Erfgoedbank Waasland voor ontsluiting van materiaal en aftoetsen samenwerkingsmogelijkheden rond de Dodendraad en de Hollandstelling. Doorheen haar werking probeert de Erfgoedcel Waasland natuurlijk

ook zo veel mogelijk afstemming en samenwerking te bekomen tussen de verschillende erfgoedzorgers. Op de Terugkomavond De Grote Oorlog in het Waasland op 15 november 2012 wordt dit aanbod voorgesteld, inclusief het concreet voorstel voor de publicatiereeks. Vanaf 2013 wordt hier verder werk van gemaakt.

De eerste publicatie in de **publicatiereeks** zal uitgegeven worden begin 2014.

- **Willem I:** in 2015 is het 200 jaar geleden dat de Lage Landen politiek opnieuw verenigd werden. In Gent werd in 2013 een vzw “Herdenking 200 jaar Willem I en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden” in het leven geroepen. Hierbij aansluitend werd een Wase en Zeeuwse werkgroep Willem I, getrokken door het Algemeen Nederlands Verbond (Nelly Maes) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, opgericht. Vanuit deze werkgroep werd voorgesteld om tegen het herdenkingsjaar 2015 met diverse erfgoedactoren, cultuurinstellingen en -verenigingen een gericht project te realiseren waarbij de betekenis van Willem I voor onze regionale geschiedenis geduid en bekendgemaakt wordt. Hierbij wordt gestreefd naar een grensoverschrijdende aanpak. In 2014 zal de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas werken aan een colloquium in 2015 rond deze thematiek.

SD 5 – FINANCIËEL ONDERSTEUNINGSBELEID

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

5° I.C.W. werkt uiterlijk tegen het einde van de beleidsperiode een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedactoren uit. Het ondersteuningsbeleid bevat minstens een beleid voor:

- a. de ondersteuning van erkende musea en erkende culturele archiefinstellingen die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Het protocol gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) en de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw (VVP) is hiervoor richtinggevend;
- b. de financiële ondersteuning van projecten op basis van een subsidiereglement van het I.C.W. voor cultureel erfgoed;
- c. de financiële ondersteuning van publicaties rond erfgoed op basis van een publicatiebeleid van het I.C.W., waaronder de ondersteuning van lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis.

Onder deze doelstelling wordt enkel de financiële ondersteuning, gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, opgenomen. Daarnaast is er binnen het cultureel-erfgoedconvenant nog andere ondersteuning bv. vrijwilligersmanagement, Waas erfgoedloket, lidmaatschap heemkringen... Deze acties zijn opgenomen onder andere doelstellingen.

Aangezien het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas een intergemeentelijke samenwerking is, is het onmogelijk alle budgetten voor ondersteuning, naast deze betaald met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, op te sommen. Hieronder vindt u een overzicht terug van de budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

- **Doorstorting van subsidies Vlaamse Gemeenschap:**

- **Publicaties:** ondersteuning voor het tijdschrift van de Heemkundige Kring Souvereinen (jaarlijks 1 000 euro), Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren (jaarlijks 1 000 euro) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (jaarlijks 2 000 euro).
- Kwaliteitslabel op lokaal niveau voor **Stedelijk Museum Lokeren:** voor 2014 wordt een actieplan ingediend bij de Erfgoedcel Waasland en bij het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. I.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het Stedelijk Museum Lokeren is in 2009 een protocol uitgewerkt voor de verdere subsidiëring in 2010-2014. Dit is afgestemd op de criteria uit het protocol tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG. Jaarlijks ontvangt het museum 12 500 euro.
- **Projectsubsidies:** Interwaas kent sinds 2009 met subsidies voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas projectsubsidies toe op basis van een subsidiereglement (jaarlijks voorzien budget 15 000 euro).
- **Publicatiebeleid:** in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014 staat jaarlijks 6 000 euro ingeschreven voor de ondersteuning van publicaties. Er werd echter eind 2010 na een traject met de werkgroep publicatiebeleid gekozen om dit bedrag op te trekken naar 12 500 euro per jaar. Hiervan wordt jaarlijks 5 000 euro gebruikt voor periodieke publicaties en 7 500 euro voor éénmalige publicaties. Wat betreft **periodieke publicaties** wordt een **jaarlijkse nominatieve toelage van 500 euro** voor de volgende tien periodieke publicaties voorzien: Heemkundige Kring Braem (Elversele), Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas), Heemkundige Kring Den Dissel (Sinaai), Heemkundige Kring d'Euzie (Stekene), Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700, Heemkundige Kring Wissekerke (Kruibeke), Tinelmuseum, Jaarboek van de Beheerraad van het Gemeentemuseum Temse, Reynaertgenootschap Tielcelijn, Sint-Nicolaasgenootschap – Tijdingen. Hieraan worden een aantal administratieve voorwaarden gekoppeld. Deze jaarlijkse nominatieve toelagen komen in totaal op jaarlijks 5 000 euro. Vanaf 2011 wordt bovendien jaarlijks 7 500 euro voorzien voor éénmalige publicaties. De publicatiesubsidie voor éénmalige subsidies wordt geregeld in een **publicatiesubsidiereglement voor éénmalige publicaties** dat in voege is sinds voorjaar 2011.

In het kader van een mogelijk nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas wordt in 2014 het financieel ondersteuningsbeleid in brede zin geëvalueerd en herbekeken.

Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014

Begroting met bijhorende toelichting 2014

1. INLEIDING

De **opmaak van de begroting en bijhorende toelichting** gebeurde in de zomer en het najaar van 2013, zodat dit kan ingediend worden 1 december 2013. Deze documenten werden uitvoerig behandeld in de stuurgroep van 6 november 2013. Het Directiecomité van Interwaas keurde deze begroting met bijhorende toelichting 2014 goed op 13 november 2013.

In deze begroting met bijhorende toelichting wordt beschreven welke acties met bijhorende budgetten in het negende werkingsjaar van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen genomen worden. De acties zijn opgesteld op basis van de doelstellingen geformuleerd in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014. De afzonderlijke acties rond cultureel erfgoed in de verschillende gemeenten zijn niet opgenomen in dit plan.

2. BEGROTING

Deze **begroting** gaat alleen uit van de reeds bekende bedragen op het tijdstip van het opmaken van deze begroting met bijhorende toelichting, namelijk de middelen van de Vlaamse Gemeenschap en de middelen uit eigen werking.

De **overdracht** vanuit 2013 naar 2014 wordt geschat op basis van de uitgaven in 2013. In het jaarverslag 2013 zal duidelijk worden welke overdracht er precies is naar 2014.

In de begroting worden **alle kosten** opgenomen voor de gehele werking. Met de 54 000 euro middelen uit eigen werking worden de kosten gefinancierd die niet mogen gefinancierd worden met middelen van de Vlaamse Gemeenschap. In het jaarverslag met afrekening wordt dit jaarlijks gedetailleerd weergegeven.

Per actie wordt de bijkomende kost, die verband houdt met de uitvoering van de actie zelf, geëxpliciteerd. Zo zijn bv. de algemene werkingskosten zoals loonkosten, portkosten... niet per actie weergegeven, maar wel in de algemene posten personeelskosten en administratieve kosten. Bij de verdere concrete uitwerking van de acties kunnen in de loop van 2014 bijkomende inhoudelijke en financiële partners aangesproken worden. Aangezien definitieve informatie hierover nog ontbreekt, is deze nog niet opgenomen in deze begroting met bijhorende toelichting.

3. TOELICHTING BIJ BEGROTING

De acties in deze begroting met toelichting zoeken – net als de voorbije jaren – een **evenwicht** tussen de korte en de lange termijn, de (soms onzichtbare) ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap en de

meer zichtbare publieksgerichte projecten, tussen partnerships in bestaande projecten en eigen projecten; een evenwicht tussen publiek en erfgoedgemeenschap, erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, tussen moeten en mogen.

De keuzes van de acties gebeuren sinds het begin van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas bottom-up en op basis van uitgebreide **omgevingsanalyses** en alles wat daarbij komt kijken.

Hiertoe ondernam de Erfgoedcel Waasland sinds 2005 **verschillende acties**. Enkele voorbeelden zijn: de uitgebreide omgevingsanalyse voor de intentienota en beleidsplan 2005-2008 én het beleidsplan 2009-2014 (met bijhorende bevragingen, gesprekken e.d.), WODE (dat voortdurend wordt geüpdatet), visieteksten, specifieke bevragingen rond o.a. erfgoededucatie, opleidingsbehoeften en expertiseaanbod; plaatsbezoeken; gesprekken; overlegplatformen... Daarnaast werden meerdere **inventarissen** opgemaakt, zo integraal en geïntegreerd mogelijk bv. adressendatabank, krantendatabank, WODEdatabank, lijst met expertise-uitwisselingen, Wase volksverhalen, Wase reuzen... De verzamelde gegevens worden daarenboven **zo gestructureerd mogelijk** verzameld. Zo werd bijvoorbeeld tijdens het eerste convenant (2005-2008) de basis gelegd voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer (Access), waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. De Erfgoedcel Waasland verzamelt daarnaast in een Excelbestand de expertise-uitwisseling (plaatsbezoeken/ontvangsten, e-mails, telefoons...) die gedaan wordt. Op deze manier kan de aangereikte informatie hergebruikt en indien nodig verder verfijnd worden.

De meerjarenplanning 2009-2014 en de **jaarlijkse actieplannen** werden steeds opgemaakt op basis van de bevindingen uit deze verschillende acties.

De Erfgoedcel Waasland volgde eveneens het **traject rond omgevingsanalyse** dat in 2009-2010 door **FARO** werd aangeboden met een vijftal inhoudelijke sessies. Bovendien werd in 2013 gestart met een nieuwe omgevingsanalyse in het kader van op te maken aanvraag voor een nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de periode 2015-2020.

Per actie zijn zoveel mogelijk **de kernpartners** opgenomen. De Wase erfgoedgemeenschappen, de Wase gemeentebesturen en de Erfgoedcel Waasland worden nergens als kernpartner vermeld omdat ze allen deel uitmaken van het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas en potentieel bij iedere actie die ondernomen wordt als partner kunnen optreden.

SD 1 – 1 + 1 = 3

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

1° I.C.W. investeert onverminderd in samenwerking. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

1°1. het bestaande netwerk van de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap versterken en verbreden;

1°2. verder inzetten op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking opvangen;

- Actief inzetten op de **8 gemeenten** bijvoorbeeld door verschillende snelheden op te vangen en het blijven betrekken van alle gemeenten door een efficiënte en daadkrachtige werking. Mogelijks treedt Moerbeke in 2014 toe tot Interwaas, waardoor zij ook binnen het Cultuur-Erfgoedconvenant Land van Waas zullen participeren.
- Ondersteunen, afstemmen op elkaar van en deelnemen aan **samenwerkingsinitiatieven** rond erfgoed en overleg in het Waasland, enkele voorbeelden:
  - Deelname aan
    - het Waas Archieven Overleg (WAO) (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar)
    - het overleg van de Diensten van Toerisme (vier maal per jaar)
  - Lid van Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van Toerisme Waasland
  - Overleg en afstemming met Bibliotheca Wasiana, BiblioWaas, Intergemeentelijk project Land van Reynaert, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Toerisme Waasland, Wacco e.a.
- Sensibiliseren en responsabiliseren van de gemeenten over het belang van **cultuurbeleid en erfgoedzorg** en dus ook van cultuurbeleidscoördinatoren, erfgoedzorgers...
- Deelname aan **Oost-Vlaams overleg**:
  - Overleg met de **5 andere erfgoedcellen** (OVEO met Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) (bijeenkomst gemiddeld 4 maal per jaar). Dit overleg werd in 2012 opgestart en hierop worden allerlei thema's besproken die een gezamenlijk belang hebben en wordt aan expertise-uitwisseling gedaan.
  - Overleg met de 5 andere erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen (Meetjesland, Aalst, Land van Rode, Land van Dendermonde en POLS) en het **Provinciebestuur Oost-Vlaanderen** (bijeenkomst gemiddeld twee maal per jaar).
- Deelname aan **Vlaams overleg**:
  - **Vlaamse overlegstructuren erfgoedcellen**: deelname aan de collegagroepen beleid, digiprojecten en de twee erfgoedcellendagen per jaar rond diverse thema's, in 2014 is dit rond diversiteit en vrijwilligerswerking.
  - **Landelijke overlegorganen en expertise-uitwisseling**:
    - **Cultureel Erfgoedoverleg Vlaanderen** (bijeenkomst minimaal twee maal per jaar): in 2009 startten de VVBAD, de Erfgoedcellen Mechelen en Waasland, de VMV en Heemkunde Vlaanderen samen dit overleg op. Het Erfgoedoverleg is een platform voor de uitwisseling van ervaring en expertise; overleg met de Vlaamse overheid, met het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid; het opbouwen van standpunten rond gezamenlijke thema's en het plannen van communicatie daarover; samenwerken met aanverwante sectoren vanuit een integrale visie op erfgoed. De deelnemers zijn Archief en museum voor het Vlaams Leven te Brussel, Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis, Centrum Vlaamse

Architectuurarchieven, Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, vertegenwoordiging van de erfgoedcellen voor alle erfgoedcellen (nu Erfgoedcellen Mechelen en Waasland), Familiekunde Vlaanderen, Forum voor erfgoedverenigingen, Heemkunde Vlaanderen, Het Firmament, Huis van Alijn, Packed, Provinciaal Museumconsulent Vlaams-Brabant, Resonant, Sportimonium, Tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Museumvereniging, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie, Vlaamse Kunstcollectie en Volkskunde Vlaanderen vzw. In 2013 wordt verder werk gemaakt van de structuur van de belangenbehartiging voor de cultureel-erfgoedsector.

- **VVSG overleg intergemeentelijke samenwerking:** op vraag van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met een cultureel-erfgoedconvenant startte de VVSG eind 2008 een overleg met Comeet, Land Van Waas, CO7, Noorderkempen, Kempens Karakter, TERF en Mijnstreek. Het doel van dit overleg is niet alleen de belangen van de betrokken gemeenten in kaart brengen en deze behartigen als cultureel-erfgoedconvenant in een intergemeentelijke context, maar niet in het minst ook expertise- en kennisuitwisseling rond intergemeentelijk werken. Vanaf eind 2009 nemen ook bijna alle andere cultureel-erfgoedcellen deel aangezien sommigen een traject naar intergemeentelijke samenwerking starten.
- **Platform Digitale Duurzaamheid:** het platform wil zich ontwikkelen tot een netwerk van Vlaamse organisaties en instellingen die vanuit hun eigen basiswerking en doelstellingen actief willen samenwerken aan het versterken van de digitale duurzaamheid van het cultureel erfgoed in Vlaanderen. De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van de stuurgroep als vertegenwoordiger van de andere erfgoedcellen.

SD 2 – DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

2° I.C.W. bouwt verder aan een efficiënte en krachtdadige cultureel-erfgoedcel. Om dit te bereiken zal:

2°1. I.C.W. de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland verder optimaliseren;

2°2. de Erfgoedcel Waasland de interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap verstevigen;

2°3. de Erfgoedcel Waasland actief blijven als cultureel-erfgoedloket;

2°4. de Erfgoedcel Waasland actief werken aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld, zo zal het I.C.W. proactief het Vlaamse cultureel-erfgoedveld haar expertise ter beschikking stellen, onder andere over publiekswerking, cultureel-erfgoededucatie, diversiteit en interculturaliteit, en zal het I.C.W. samenwerken met andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten en met de Vlaamse Gemeenschapscommissie rond vrijwilligersmanagement en kennis delen over samenwerking met kleinschalige initiatieven en vrijwilligers.

- **Interwaas:** de Erfgoedcel Waasland schakelt zich volledig in de werking van de moederorganisatie Interwaas in. In 2012 en 2013 werkte de coördinator van de Erfgoedcel Waasland actief mee aan het beleidsplanningstraject voor het strategisch plan 2013-2018 voor Interwaas. N.a.v. de evaluatie door het Agentschap Kunsten en Erfgoed in 2013 zal in 2014 werk gemaakt worden

van een uitgeschreven afsprakenkader over de bevoegdheidsverdeling tussen de Raad van bestuur, de directeur en het personeel en rond de procedures naar beheer van de organisatie en de middelen.

- **Personeel** van de Erfgoedcel Waasland
  - Coördinator 1 VTE: Ode De Zutter
  - Twee erfgoedconsulenten 1.6 VTE: Anniek Elegheert 0.8 VTE en Bart Ooghe 0.8 VTE. Anniek Elegheert ging in 2013 over van 0.5 VTE naar 0.8 VTE. Bart Ooghe ging in 2013 over van 1 VTE naar 0.8 VTE.
  - Administratieve medewerker 0.5 VTE: Martine Teirlynck

Daarnaast kan de Erfgoedcel Waasland beroep doen op:

- De communicatieverantwoordelijke van Interwaas zorgt voor een afstemming van de communicatie van de Erfgoedcel Waasland op die van haar moederorganisatie Interwaas (0.1 VTE).
- Kantoorvrijwilligers 0.4 VTE: Sara Van As en Leo Wymeersch.
- Vrijwilligers Erfgoedbank Waasland 0.3 VTE: Annick Baert en Eric Saman.
- **Administratie:** bv. adressenbestand met erfgoedzorgers en publiek, distributie, klassement, correspondentie, praktische organisatie, uitlening (bv. toestellen Mondelinge Geschiedenis, fototentoonstelling Wase Reuzen, lessuggesties...), opvolging boekhouding, lidmaatschap heemkundige kringen, archief- en documentatiebeheer, bestelbonnen...
- **Adviescommissie cultureel-erfgoed:** Ode De Zutter is lid van de adviescommissie cultureel-erfgoed.
- **Archief Erfgoedcel Waasland:** in 2014 wordt, samen met het archief van Interwaas, verder werk gemaakt van het archief, onder begeleiding van Carine Goossens, gemeentearchivaris van Beveren.
- **Interne organisatie:** bv. teamoverleggen en functioneringsgesprekken
- Bijeenkomen **overlegstructuren** Cultureel Erfgoedconvenant Land van Waas en Interwaas: projectwerkgroepen, stuurgroep, directiecomité Interwaas en Raad van Bestuur Interwaas. De adviesgroep werd in 2013 samengevoegd met de stuurgroep.
- Opmaak **beleidsdocumenten** door de Erfgoedcel Waasland:
  - Jaarverslag 2013
  - Begroting met toelichting 2015
  - Beleidsplanningstraject voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas voor de nieuwe beleidsperiode 2015-2020: dit uitgebreide beleidsplanningstraject wordt gevoerd i.s.m. de verschillende partners in het Land van Waas en wordt afgewerkt in 2014. Indien er een nieuw cultureel-erfgoedconvenant komt, zullen de plannen voor de komende jaren in een aantrekkelijk en overzichtelijke uitgave gebundeld worden.
- **Duurzaamheid:** de Erfgoedcel Waasland voerde in 2013 een praktisch gericht onderzoek uit naar haar ecologische voetafdruk en mogelijke acties om deze te verlagen. Op basis daarvan werden een aantal concrete acties uitgewerkt, bv. op vlak van drukwerk en catering. De Erfgoedcel Waasland waakt erover dat interne afspraken nageleefd worden en tracht de duurzame reflex uit te breiden buiten de eigen organisatie, door expliciete en impliciete acties. Daarnaast volgt ze nieuwe initiatieven inzake duurzaamheid voor de cultuur- en erfgoedsector verder op.

- **Fotobeheersysteem:** de Erfgoedcel Waasland verzamelde in de loop der jaren een groot aantal documentaire foto's over het Land van Waas en foto's, die de erfgoedprojecten illustreren. In 2010 werd onderzocht in welke software deze foto's geïnventariseerd kunnen worden. Er werd beslist dat dit zal gebeuren in de software Collective Access die voor de Erfgoedbank ontwikkeld zal worden. In het najaar van 2011 werd gestart met de invoer van dit fotomateriaal in de software van de Erfgoedbank Waasland. In 2014 wordt dit werk verder gezet.
- **Kennismanagement:** tijdens het eerste cultureel-erfgoedconvenant legden we de basis voor een bestand met contact- en andere gegevens van erfgoed- en andere partners en publiek in het Waasland. De grote hoeveelheid beschikbare informatie brachten we in 2009 samen in één centraal bestand voor kennisbeheer, waarin we ook de informatie van het WODE-onderzoek, de expertise van de partners e.d. opnamen. In 2010 en 2011 werd specifiek in het kader van het vrijwilligersmanagement en in samenwerking met Toerisme Waasland, extra aandacht besteed aan het bijkomend verzamelen van de coördinaten van toerisme- en erfgoeddeskundigen. Al deze gegevens worden doorlopend aangepast en verder aangevuld. Deze informatie wordt eveneens benut om het Wase publiek en de Wase erfgoedachterban beter te kunnen informeren.
- **Platform voor expertise-uitwisseling:** in 2010 werd i.s.m. de andere erfgoedcellen het interactieve intranet van www.erfgoedcellen.be geïmplementeerd. Daarnaast werd de eigen website verrijkt met een nieuw deel "Tips voor erfgoedzorgers" – deels op basis van de reeds uitgewisselde en opgebouwde ervaringen en deels op basis van de samenwerking met Het Forum voor de opleiding fondsenwerving in 2010. Vanaf 2011 wordt dit voortdurend aangevuld en geüpdatet.
- **Waas erfgoedloket:** de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap werken niet alleen voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn hun inspanningen binnen de (Wase) erfgoedgemeenschap via vorming, communicatie (nieuwsbrieven, website) en intensieve contacten aan een netwerk van (Wase) erfgoedzorgers. Vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers, erfgoedprofessionals, studenten... kunnen steeds bij de Erfgoedcel Waasland terecht met allerlei vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, subsidiemogelijkheden, educatie, vrijwilligerswerking, beleid enz. Deze tijdsintensieve dienstverlening is veel minder zichtbaar, maar minstens even belangrijk als de publiekswerking. Bovendien wordt ook aan het publiek informatie verschaft via vragen die telefonisch en via e-mail toekomen. Ook actieve inhoudelijke begeleiding van projecten gebeurt op vraag. Enkele voorbeelden zijn:
  - **Bezoekerscentrum De Klinge** – stuurgroep: de gemeente Sint-Gillis-Waas heeft langetermijnplannen om een 'bezoekerscentrum De Klinge' in te richten. Dit regionaal bezoekerscentrum zal verschillende thema's (de klomp, Stropersbos, grens, spoorweg Mechelen-Terneuzen...) combineren. In afwachting van financiering hiervoor werd de buitensite in 2013 heraangelegd en ingericht en hernoemd tot Bezoekerscentrum Klingspoor. In 2014 worden verder activiteiten op deze site ontwikkeld.
  - **Hof ter Welle** – werkgroep: de site in Beveren is reeds eeuwen lang verbonden aan kinderen en zorg (opvang, onderwijs, bijzondere jeugdzorg...). Dit project i.s.m. vzw Dienstencentrum Hof ter Welle, de

gemeente Beveren (dienst cultuur, gemeentearchief, CC Ter Vesten) en Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren wil met getuigenissen, beeldmateriaal en voorwerpen het verhaal van deze site met haar verschillende functies en bewoners brengen. Bovendien kadert dit project binnen de toekomstige inrichting van het kasteel als erfgoedhuis. De ontsluiting kan verschillende vormen kennen.

- **Bibliotheca Wasiana – communicatiebeleid:** zie verder

SD 3 – HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

3° I.C.W. plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

- 3°1. in opvolging van de beslissing van de Vlaamse Regering betreffende de toekomst van Doel, prioritair aandacht besteden aan alle aspecten van de zorg voor het cultureel erfgoed van het dorp Doel (verzamelen, behoud en beheer, onderzoek en ontsluiting);
- 3°2. tegen het einde van 2010 alle cultureel-erfgoedorganisaties en publiektoegankelijke cultureel-erfgoedcollecties op het grondgebied van het Waasland op een uniforme wijze in kaart brengen, inclusief de noden en behoeften. I.C.W. werkt hiervoor samen met alle andere gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarmee een cultureel-erfgoedconvenant is gesloten, met de Vlaamse Gemeenschapscommissie en met initiatieven, zoals Archiefbank Vlaanderen, die voor heel Vlaanderen instaan voor het in kaart brengen van deelsectoren;
- 3°3. zich engageren om bij het digitaliseren van cultureel erfgoed:
  - 3°3.1. deze digitale gegevens blijvend toegankelijk en leesbaar te maken;
  - 3°3.2. op collectie- en stukniveau internationaal erkende inhoudelijke en technische standaarden te gebruiken zodat de gegevens uitwisselbaar worden met de gegevens van andere cultureel-erfgoedorganisaties en zodat ze via dataharvesting beschikbaar worden voor overkoepelende systemen zoals Europeana;
  - 3°3.3. rekening te houden met eventuele wettelijke beperkingen met betrekking tot copyright en privacy.
  - 3°3.4. I.C.W. engageert zich ook om cultureel-erfgoedorganisaties te sensibiliseren en informeren over het gebruik van internationale standaarden.
- 3°4. de Wase cultureel-erfgoedgemeenschap ondersteunen bij een intense zorg voor registratie en inventarisatie;
- 3°5. contextonderzoek stimuleren;
- 3°6. een actuele visie voor een geïntegreerd Waas cultureel-erfgoedbeleid verder ontwikkelen;
- 3°7. de kennis uitbreiden van de Wase cultureel-erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaarmethoden van cultureel erfgoed;
- 3°8. besturen, ambtenaren en organisaties verder sensibiliseren over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze meer aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

- **50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie:** in het kader van de viering van 50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie in 2014 werd de Erfgoedcel Waasland benaderd door Turkse en Marokkaanse middenveldorganisaties, die ondersteuning zochten voor hun specifieke erfgoedprojecten. Het overleg met SamA vzw resulteert voor 2014 in de gezamenlijke organisatie van een interlevensbeschouwelijk drieluik rond religie. UTV en vzw Kardelen verkregen samen projectsubsidies van Vlaanderen voor de uitwerking van het project “Belgische Turken 50 jaar in Vlaanderen (1964-2014)”, dat focust op het erfgoed van Turkse migranten in Vlaanderen, sinds de komst van de eerste generatie migranten van Turkse afkomst in België

midden de jaren '60 tot nu. De 50ste verjaardag van het Belgisch-Turks arbeidsverdrag in 1964 vormt de ideale aanleiding om het erfgoed van deze nieuwe Belgen in kaart te brengen en het verder te verwerven, ontsluiten en presenteren i.s.m. Vlaamse erfgoedorganisaties (Amsab-ISG, Faro vzw, Erfgoedcellen Brussel, Mijn-Erfgoed, Waasland, Land van Dendermonde, MAS, Red Star Line...). Gezien de beperkte aanwezigheid van het betreffende erfgoed in de reguliere erfgoedorganisaties wil dit project bijzonder inzetten op het materieel en immaterieel erfgoed vanuit de gemeenschap zelf, vanuit privécollecties en op het verzamelen en in beeld brengen van relevante archivalische stukken. De Vlaamse resultaten zullen in 2014 getoond worden d.m.v. een interactieve website, een tentoonstelling (bestaande uit een 60-tal levensverhalen, fotoportretten en historische informatie), publicaties (bij de tentoonstelling en de fotoportretten) en een documentaire over de eerste decennia van de Turkse arbeidsmigratie. Een educatief pakket voor zelforganisaties moet hen na afloop van dit project verder op weg helpen in het koesteren en bewaren van hun erfgoed. De opgesomde eindresultaten vormen de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband UTV / vzw Kardelen, maar de Erfgoedcel Waasland wil samen met de Erfgoedcel Land van Dendermonde om de voor haar gemeenschappelijke geschiedenis inzake 50 jaar Turkse migratie laten uitschrijven door de Gentse historicus Bart De Wilde. Of dit al dan niet tot de mogelijkheden behoort, hangt gedeeltelijk af van de lokale inzamelingen die in 2013 plaatsvinden in Temse, Sint-Niklaas, Lokeren, Zele en Hamme. Dit materiaal kan dan in 2014 deel uitmaken van een publicatie in boekvorm, die door de beide erfgoedcellen zal worden verkocht en verspreid via diverse kanalen. Belangrijk is dat de publicatie zowel in het Nederlands als in het Turks zal zijn opgesteld, waardoor zij effectief ook voor de eerste-generatie-Turken in onze regio's een interessante publicatie zal zijn. De Erfgoedcel Waasland faciliteerde ook overleg tussen de Wase gemeenten en steden met een groot aantal Turkse inwoners (in Temse, Lokeren en Sint-Niklaas) met o.a. als doel om archiefmateriaal in privébezit in te zamelen. De in het Waasland ingezamelde foto's uit privébezit zullen ook (mits toestemming gegeven door de eigenaars) op de Erfgoedbank Waasland terecht komen. Tenslotte organiseert de Erfgoedcel Land van Dendermonde in mei 2014 een moskeebezoek in Zele, dit zal ook door de Erfgoedcel Waasland worden bekend gemaakt.

- **Depotwerking:** inschakeling in de depotwerking van en samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Het provinciebestuur startte in 2009 met de voorbereiding van de uitbouw van een beleid rond depotwerking. Ook in 2013 zal de Erfgoedcel Waasland opnieuw proactief inspelen op de **kansen** die geboden worden vanuit het depotbeleid, zoals bv. de depots, advies op maat, **financiële ondersteuning** in het kader van het groepsaanbod verpakkings- en conserveringsmateriaal voor Oost-Vlaamse erfgoedbeheerders...
- **Digitalisering:** in 2007 werd op vraag van de erfgoedzorgers een start gemaakt van de digitalisering van beeldmateriaal, kranten en films. In 2008 werd verder gewerkt aan deze actie, voornamelijk door het digitaliseren van beeldmateriaal en kranten (dit laatste op vraag van de gemeente Temse). Ook in 2009 werden vijf kranten gemicrofilm en gedigitaliseerd (op vraag van erfgoedzorgers met grote krantencollecties) en werd relevant materiaal van particulieren of organisaties gedigitaliseerd (in het kader van verschillende projecten). In 2010 werd op vraag van enkele archieven voornamelijk archiefmateriaal

gedigitaliseerd in het kader van de Erfgoedbank Waasland. In 2011 werd naar aanleiding van concrete projecten en de Erfgoedbank Waasland verder materiaal gedigitaliseerd op thematische basis. In 2011-2012 werd vooral in het kader van het project rond de Wase polders een hoeveelheid archief- en documentair materiaal gedigitaliseerd en werd voor het eerst ook een aanzienlijke reeks historische kaarten gedigitaliseerd (zie verder). In het kader van de samenwerking met onderwijsinstellingen binnen de Erfgoedbank Waasland (zie verder) werd ook op lokaal vlak erfgoed gedigitaliseerd rond lokale geschiedenis. Bovendien wordt occasioneel ook spontaan erfgoed in privébezit digitaal bezorgd aan de Erfgoedcel Waasland. Gedigitaliseerd materiaal wordt o.a. publiek gemaakt via www.waaserfgoed.be, www.erfgoedcelwaasland.be, www.wasereuzen.be, andere publieksacties en via de partners zelf. Dit beleid wordt in 2014 verder gezet. In het kader van het project Verzamelingen wordt ruimte voorzien om – afhankelijk van het aanbod – enkele privéverzamelingen vlak materiaal deels te digitaliseren.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** gezien het succes van deze actie bij de scholen kreeg dit project de titel “erfgoedseurders” en werd een logo gemaakt. In 2012-2013 werd een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook Erfgoedbank Waasland). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. In 2013–2014 wordt samengewerkt met de Vrije Lagere School uit Sinaai, die met haar leerlingen van het 5de en 6de leerjaar aan de actie deelneemt, in nauwe samenwerking met de Heemkundige Kring Den Dissel. Men streeft in 2014 naar een vooropening van de een tentoonstelling in de week voor Erfgoeddag 2014. Tenslotte gaf een andere school eveneens uit Sinaai (Lagere school Leebrugstraat) reeds te kennen deze actie in schooljaar 2014–2015 te willen ondernemen met deelname van alle leerjaren. Zij zullen in mei en juni 2014 starten met de inzamelingen hiervoor. Net als de vorige jaren zal de Erfgoedcel Waasland ondersteuning bieden door foto's te digitaliseren én door het aanmaken van een drager van de URL van de Erfgoedbank Waasland die dan aan de deelnemende kinderen kan worden geschonken en ook als kleine bedanking dienst doet.
- **Het Vrije Waasland:** in het verleden werden reeds zeven historische kranten gedigitaliseerd en raadpleegbaar gemaakt op de Erfgoedbank Waasland. Het weekblad Het Vrije Waasland verscheen van 1944 tot 2011 en wordt door onderzoekers veel gebruikt als bron voor het verleden van het Land van Waas. In 2012 startte de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Sint-Niklaas en de Bibliotheca Wasiana een traject waarin bekeken wordt hoe de krant beter bewaard kan worden voor de toekomst en hoe deze beter ontsloten kan worden (juridisch vraagstuk i.v.m. auteursrechten). Dit traject wordt in 2014 verder gezet i.s.m. verschillende partners.
- **Omgevingsanalyse:** er is blijvend aandacht voor bepaalde elementen uit een omgevingsanalyse. De concrete acties zitten in verschillende andere acties verweven (bv. in kaart brengen van expertise). Daarnaast wordt hieraan veel aandacht besteed in het kader van het beleidsplanningstraject.
- **Onderzoek ruraal erfgoed linker-Scheldeoever:** de Erfgoedcel Waasland, het Gemeentearchief Beveren en de gemeente Sint-Gillis-Waas maakten vanaf het najaar 2010 deel uit van een Vlaamse projectgroep en vanaf het najaar 2011 van de begeleidingsgroep van het onderzoek Ruraal erfgoed, dat

voortvloeide uit het Vlaams overleg. Het onderzoek werd geleid door TRITEL (Technum Tractebel Engineering n.v.), met als doel aanbevelingen formuleren die kunnen bijdragen tot het bewaren en waarderen van erfgoedwaarden, zowel bij de mogelijke bouw van het Saeftinghedok als bij de uitvoering van een aantal natuurprojecten. De financierende partners in dit onderzoek zijn het Vlaams Gewest Departement Mobiliteit en Openbare Werken – Afdeling Maritieme Toegang, Maatschappij voor het Grond – en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied en het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen. De resultaten van het onderzoek werden in 2013 voorgesteld. De Erfgoedcel Waasland blijft sindsdien vanop de zijlijn betrokken bij mogelijke vervolgotrajecten, o.a. via de verslagen van de werkgroep Erfgoed van het Centraal Netwerk voor de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen.

- **Overleg agrarisch erfgoed:** in navolging van de aanbeveling in WODE werd in 2009 een overleg rond landbouwcollecties opgestart i.s.m. het Centrum voor Agrarische Geschiedenis en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (museumconsulentschap). Het overleg werkte rond collectieregistratie, collectiebeleid (ontwikkelen van selectiecriteria, collectiemobiliteit en afstemming) en ontsluiting. Hieraan namen de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, het Landbouwmuseum Stekene, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, het Stedelijk Museum Lokeren en de gemeentes Beveren en Stekene deel. In 2010-2011 werden gesprekken met Beveren en Stekene gehouden over de mogelijke visies op deze collecties. De verschillende partners werken deze visies nu verder uit en er wordt regelmatig terug gekoppeld. In het Landbouwmuseum Stekene werkte vrijwilliger Paul De Schepper druk aan de registratie van de collectie. In 2012 werd deze registratie afgerond en in 2013-2014 wordt gewerkt aan de verwerking van de informatie in een publicatie. Deze publicatie zal worden uitgegeven worden i.s.m. de Landelijke Gilde Stekene, het CAG en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- **Samenwerking met onderwijsinstellingen:** op vraag van verschillende onderwijsinstellingen werkt de Erfgoedcel Waasland met hen samen:
  - de **Katholieke Hogeschool Sint-Lieven** (KAHOSL) biedt aan haar studenten binnen de opleiding lerarenopleiding secundair onderwijs (eerstejaars studenten) een vak “Project kunstvakken” (PKV) aan. Binnen PKV komen leerlingen in contact met een ruim aanbod aan cultureel erfgoed en kunststromingen en –vormen. Om het aanbod naar de leerlingen toe inzake observatie- en doestages met cultureel erfgoed in te vullen, werkt de KAHOSL samen met de Erfgoedcel Waasland en met erfgoedpartners in het Waasland. In het schooljaar 2009-2010 werd hiervoor een pilotstage uitgewerkt. In de 3 volgende schooljaren werd hiertoe met verschillende scholen en erfgoedorganisaties samengewerkt. In schooljaar 2013-2014 wordt deze samenwerking met de KAHOSL voort gezet met een 5-tal studenten. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de Archeologische Dienst Waasland. Daarnaast werd voor schooljaar 2012-2013 een nieuwe samenwerking voorzien tussen KAHOSL en Erfgoedcel Waasland, waarbij studenten van het 2de en 3de jaar lerarenopleiding secundair onderwijs lessuggesties aanmaakten voor twee verschillende erfgoedorganisaties. Het is nog niet duidelijk of deze laatste samenwerking zich ook zal herhalen in 2013-2014 omdat er maar drie studenten in het 2de en 3de jaar van de lerarenopleiding dit vak zullen volgen. Indien mogelijk, zal de Erfgoedcel Waasland dit zeker alsnog faciliteren. Eén student zal een

IP (Innoverend Project) uitwerken rond het thema van WO I, onder de begeleiding van de Erfgoedcel Waasland. Ook een derdejaarsstudente PKV dient haar IP onder begeleiding van de Erfgoedcel Waasland nog af te werken in het najaar van 2013 of voorjaar 2014: zij maakte een gezelschapsspel aan voor lagere scholen dat het Wase erfgoed op een ludieke manier aan leerlingen voorstelt.

- **Erfgoedseurders - erfgoedbankactie met scholen:** zie hoger.
- **Sensibiliseren ontsluiten Wase (digitale) bibliografie:** op basis van WODE, gesprekken met belangrijke bibliografische collectiehouders en de reeds gedane voorbereidingen wordt een breder project rond een Wase digitale bibliografie gedaan. De Erfgoedcel Waasland onderzocht in 2010 hoe de rijke documentaire en archivalische collecties aanwezig bij de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, de heemkundige kringen en de bibliotheken meer onder de aandacht van het publiek kunnen gebracht worden. Vanaf het najaar 2010 werd deze informatie gebundeld op de website van de Erfgoedcel Waasland, terwijl de Provinciale Bibliotheek in 2013 klaar was met de registratie van heemkundige artikels in Ovinob. In 2013 werd binnen het provinciaal bibliotheekoverleg een werkgroep opgestart rond zogenaamde “erfgoedcollecties” (hand- en erfgoedbibliotheken die zich buiten de openbare bibliotheek bevinden) en hun mogelijke ontsluiting via Ovinob. De Oost-Vlaamse erfgoedcellen maakten samen hun bevindingen over aan deze werkgroep en blijven op de hoogte van de verslagen van deze werkgroep. Indien opportuun zal de Erfgoedcel Waasland in 2014 deelnemen aan dit overleg.
- **Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken:** i.s.m. het Sint-Maartencomité, het Sint-Nicolaasgenootschap, de gemeente Beveren en de Stad Sint-Niklaas en Toerisme Waasland werd in 2009 de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen op de Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Vlaanderen geplaatst. Vanaf 2010 werd verder gewerkt rond dit thema.
Daarnaast werd begin 2013 een **studiebezoek** gebracht aan het Sint-Maartensberaad in Utrecht, teneinde samenwerking op internationaal vlak te bekomen en terugkeerbezoek vond plaats in het voorjaar. In 2014 wordt dit contact verder gezet.
In 2014 wordt in navolging van de erkenning door Vlaanderen **gerapporteerd** via www.immaterieelerfgoed.be. Daarnaast wordt i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag een **Vlaamse werkgroep** rond deze gebruiken opgestart. I.s.m. deze werkgroep zal bekeken worden welke borgingsmaatregelen in de toekomst kunnen genomen worden.
In 2012-2013 was het 20 jaar geleden dat het **onderzoek** van het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen rond de kaart van Sint-Maarten en Sinterklaas werd gedaan. In 2012 werd in navolging van dit onderzoek i.s.m. Leca. Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag vzw a.h.v. enquêtes een klein onderzoek gevoerd naar de Sinterklaas- en Sint-Maartensgebruiken in Vlaanderen. Zo kregen we in 2013 een nieuwe kaart. Deze werd eind 2013 officieel voorgesteld. In 2014 wordt gestreefd naar een verdere bekendmaking van de resultaten van deze enquête.
In dit kader worden in 2012 en 2013 ook de nodige stappen gezet tot het aanmaken van nieuw en verzamelen van oud **foto- en filmmateriaal** rond deze gebruiken in het Waasland.

- **Traject collectieafspraken:** naar aanleiding van het project rond particulier erfgoed (zie verder) werd de vraag gesteld om vanuit de Erfgoedcel Waasland een traject op te starten rond collectieafspraken. Diverse actoren in het Waasland, waaronder het Stadsarchief Sint-Niklaas, de Bibliotheca Wasiana, het SteM en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, hebben deels overlappende collecties. Ook de acquisitie van nieuw materiaal en de doorverwijzing van schenkers verloopt niet zonder overlapping. In 2013 werd een traject opgestart om na te gaan of afspraken kunnen gemaakt worden tussen deze spelers. In 2014 wordt dit traject verder gezet.
- **Vorming:** net zoals andere jaren zal vorming georganiseerd worden. Eind augustus 2012 werd een nieuwe **bevraging** gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande behoeften (aangezien de gewenste vormingen uit de vorige peiling reeds verwezenlijkt zijn). In 2013 werden naar aanleiding hiervan heel wat vormingen georganiseerd. Op basis van de voorstellen en als uitloper van het project Verzamelingen worden in 2014 echter nog de 2 volgende vormingen georganiseerd:
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een sessie rond schenkingen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - **Voor de sector en voor particulieren:** een informatiemarkt over behouds- en beheersaspecten van diverse materialen, gekoppeld aan een bezoek-achter-de-schermen aan een erfgoedorganisatie;
  - De Erfgoedcel Waasland wil daarenboven 1 keer per jaar een **inspiratiemoment** organiseren voor de achterban, waarbij rond bepaalde onderwerpen in groep kan worden gereflecteerd. Deze inspiratiemomenten hebben niet de ambitie om als echte vorming te worden aangekondigd, maar willen de sector een bredere kijk bieden op enkele aspecten.
  - Tenslotte heeft het team van de Erfgoedcel Waasland nood aan enige **interne vorming**, bijvoorbeeld rond het meten en evalueren van eigen projecten, educatieve acties en HR. In 2013 zal hiervoor nog prospectie worden uitgevoerd, zodat dit indien wenselijk in 2014 kan gebeuren. Sommige van deze interne vormingen, zoals rond het meten en evalueren van projecten, zullen ook voor de sector worden open gesteld.
  - In het voorjaar van 2014 zal de erfgoedcel aan **prospectie** doen betreffende **nieuwe opleidingen** die voor de sector interessant kunnen zijn. Een nieuwe bevraging van de eigen sector kan daar vervolgens dan nog uit resulteren. De erfgoedcel wil hier dan ook budget voorzien voor 2 extra opleidingen.

Indien relevant, zal voor het organiseren van sommige opleidingen bekeken worden of het interessant is om samen te werken met de koepelverenigingen van andere organisaties. Op die manier kunnen de Wase (vrijwillige) erfgoedzorgers ook nieuwe contacten leggen.

Aan de hand van **Kwavoscoop** startte de Erfgoedcel Waasland onder begeleiding van Faro in het najaar van 2013 de evaluatie van haar eigen vormingsaanbod en de kwaliteit ervan. Ongetwijfeld zal dit ook leiden tot het bijsturen van het eigen vormingsaanbod. De Erfgoedcel Waasland stapte eind 2013 ook in het **Oscar**project en begon in het najaar van 2013 met het uitreiken van Oscars aan deelnemers van vormingen en aan vrijwilligers die voor de Erfgoedcel Waasland vrijwilligerswerk verrichten. Ook door de systematische denkoefening die het uitreiken van een Oscar vraagt over de competenties, die al dan niet

aan bod komen bij de vorming in kwestie, zal de Erfgoedcel Waasland het eigen vormingsbeleid in 2014 wellicht nog inhoudelijk bijsturen.

- **Vrijwilligersondersteuning:** o.a. uit WODE blijkt dat verschillende organisaties die – al dan niet uitsluitend – met vrijwilligers werken, dikwijls een overbelasting én een vergrijzing van de groep vrijwilligers voelen. In 2009 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm met leden van de advies- en stuurgroep over de te ondernemen acties. De Erfgoedcel Waasland deed in 2009-2010 vervolgens plaatsbezoeken bij de voorzitters van heel wat vrijwilligersverenigingen om naar hun behoeften te peilen. Op basis hiervan werden reeds een aantal acties ondernomen. Er wordt blijvend gewerkt aan het onderhouden van een nauw contact met de vrijwilligersverenigingen: hetzij onder de vorm van plaatsbezoeken hetzij onder de vorm van een overleg zal dit in 2014 worden verder gezet. Acties die reeds lopende zijn en verder gezet worden:
    - **Jaarlijkse studie-uitstap:** sinds 2010 wordt een jaarlijkse studie-uitstap georganiseerd voor alle erfgoedzorgers. Deze vindt traditioneel plaats in het najaar en is tot nu toe nauw verbonden met het thema van de volgende Erfgoeddag. Volgend jaar kan deze ook na de Erfgoeddag worden georganiseerd.
    - **Erfgoedontmoetingen:** eind augustus 2012 werd een bevraging gehouden bij de Wase achterban teneinde te peilen naar de bestaande opleidingsbehoeften. Hier kwam ook de behoefte aan de opleiding “werven en motiveren van vrijwilligers” naar boven. Hierover werd door de Erfgoedcel Waasland geruime tijd nagedacht. We wilden dit immers niet op de klassieke manier aanpakken. Het idee ontstond dan ook om de opleiding rond het werven en motiveren van vrijwilligers te verweven in een nieuw traject, getiteld “Erfgoedontmoeting”. Er zal twee maal per jaar worden gewerkt rond een aspect van de erfgoedwerking, dat inhoudelijk wordt uitgediept. Dit thema zal voor de aanwezigen uitgewerkt worden op twee verschillende manieren met één belangrijk accent:
      - door het delen van best practices uit het veld, in de vorm van enkele inspirerende sprekers die worden uitgenodigd door de Erfgoedcel Waasland;
      - door het delen van de eigen expertise, onder begeleiding van een goede moderator.
    - Bij dit laatste zal er steeds extra aandacht zijn voor het aspect van het werven en motiveren van vrijwilligers, gerelateerd aan het inhoudelijk thema dat onderwerp is van de Erfgoedontmoeting. Op deze manier wordt er bij elke Erfgoedontmoeting systematisch gewerkt rond het werven en motiveren van vrijwilligers. De eerste Erfgoedontmoeting is voorzien op 25/01/14. Het thema is het bereiken van jonge mensen en hen werven als vrijwilliger. Op een Erfgoedontmoeting worden alle erfgoedzorgers uitgenodigd. Deze Erfgoedontmoeting vervangt dan ook het jaarlijkse Reuzenoverleg, dat t.e.m. 2012 werd georganiseerd. De tweede Erfgoedontmoeting zal doorgaan eind 2014 en diverse aspecten van erfgoedzorg behandelen. Dit kan worden gecombineerd met de eerdere vermeldde vormingen inzake behoud en beheer (zie eerdere vormingen als uitloper van Verzamelingen).
- Hierbij wordt eveneens het Waas vrijwilligersoverleg gestimuleerd**, zowel formeel d.m.v. het uitwisselen van expertise en het stimuleren van samenwerking als informeel het netwerkmoment dat deel uitmaakt van een dergelijke Erfgoedontmoeting. Vanzelfsprekend zal op de Erfgoedontmoeting

door de globale aanpak ook een **hedendaagse visie** op vrijwilligerswerking aan de organisaties aangeboden worden.

- **De erfgoedcel blijft organisaties op vraag begeleiden** bij het werven van vrijwilligers.
- Ook in de **Erfgoedcel Waasland** wordt gewerkt met vrijwilligers: o.a. voor de Erfgoedbank Waasland worden 2 vrijwilligers ingezet. Daarnaast werken op het kantoor van de Erfgoedcel Waasland ook vrijwilligers. Dit aantal wisselt momenteel tussen 2 à 3 personen à rato van 1 per dag per week al naargelang de taken die er zijn.
- **Wase reuzen:** de Wase reuzenverenigingen worden vanaf 2014 uitgenodigd voor de Erfgoedontmoetingen. Daarnaast wordt regelmatig allerlei reuzeninformatie aan externen doorgegeven, wordt de minisite geüpdatet, worden lessuggesties bezorgd aan geïnteresseerde leerkrachten of derden en wordt de tentoonstelling Wase reuzen verder uitgeleend als daar vraag naar is. Tenslotte stelt de Erfgoedcel Waasland ook op regelmatige basis haar expertise inzake “reuzen” ter beschikking van andere cultureel-erfgoedcellen evenals van Leca vzw o.a. d.m.v. bijdrage aan de website www.feestelijkvlaanderen.be/reuzen in het kader van Rond de rokken van de reus, deelname aan overleg e.d.
- **Wase scanner:** in 2011 werd een Wase doorvoerscanner aangekocht, die in de Bibliotheeca Wasiana staat. De Wase erfgoedzorgers kunnen verder blijven gebruik maken van deze scanner.

SD 4 – ERFGOED LEEFT!

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

4° I.C.W. staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen. Om dit te bereiken zal I.C.W.:

4°1. typische Wase thema's centraal stellen dankzij grote projecten;

4°2. een actieve publieksparticipatie stimuleren en daarom een netwerk uitbouwen met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen;

4°3. binnen haar netwerk cultureel-erfgoedorganisaties sensibiliseren en informeren voor en over diversiteit en interculturaliteit met bijzondere aandacht voor personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond en activiteiten opzetten en stimuleren rond diversiteit en interculturaliteit;

4°4. nauwe samenwerking met het onderwijs en cultureel-erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren;

4°5. de Wase cultureel-erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren;

4°6. nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen;

4°7. aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

- **Adopt-a-book:** de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience diende een projectaanvraag bij de Vlaamse Overheid in voor het project Adopt-a-book. Hiervoor wou ze samenwerken met verschillende erfgoedbibliotheeken en andere erfgoedactoren. Het project beoogt naast fondsenwerving voor preservering en conservering binnen erfgoedbibliotheeken ook bewustmaking rond de problematieken hier rond (zowel naar erfgoedzorgers als het publiek) als het creëren van een ruimer lokaal / regionaal

draagvlak voor erfgoedbibliotheekcollecties. O.a. i.s.m. de Bibliotheca Wasiana werd in 2013 bekeken hoe in het Waasland kan ingezet worden op dit project. Voorlopig loopt dit traject echter niet verder, gezien de Bibliotheca Wasiana bij gebrek aan mankracht hier niet kan op inzetten. De Erfgoedcel Waasland zetelt nog in de stuurgroep van het Vlaamse project.

- **Debatavond erfgoed en geschiedenis:** ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Erfgoedraad in Lokeren werd in 2013 gevraagd een debatavond rond erfgoed en geschiedenis te organiseren, met een viertal personen. Doordat dit in 2013 niet meer verwezenlijkt kon worden, werd het idee losgekoppeld van de viering van de erfgoedraad (en van de locatie Lokeren). Ze zal doorgaan tijdens het voorjaar 2014, wellicht in Temse. Op deze debatavond wordt het volledige erfgoedveld in het Waasland uitgenodigd op dit inspiratiemoment.
- **Erfgoedbank Waasland:** in het najaar van 2010 ging de Erfgoedbank Waasland www.waaserfgoed.be online en telt ondertussen meer dan 23 500 stukken erfgoed (waarvan 12 000 stukken historische kranten). Deze Erfgoedbank Waasland biedt aan alle acties en processen binnen het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas de mogelijkheid een betere en diepgaandere ontsluiting en ondersteuning te doen en dit niet alleen voor de reeds bestaande content, maar eveneens voor nieuwe content (bv. inventarissen, documenten, foto's, filmpjes, mondelinge geschiedenis...). De huidige erfgoedbankpartners zijn o.a. Bibliotheca Wasiana, Erfgoedcel Waasland, Gemeente Beveren, Gemeente Zwijndrecht, Gemeentearchief Temse, Heemkundige Kring Braem, Heemkundige Kring d'Euzie, Heemkundige Kring Moerbeke-Waas, Heemkundige Kring Nieuwkerken, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Heemkundige Kring De Kluize, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Reynaertgenootschap vzw, Stadsarchief Lokeren, Stadsarchief Sint-Niklaas, Stedelijke Musea Sint-Niklaas en Volkskunstgroep Boerke Naas. Diverse nieuwe actoren voegden intussen materiaal toe aan de bank, waaronder Gemeente Waasmunster, Chiro Sint-Jan (Sint-Niklaas), Chiro Kriko (Sint-Niklaas) en diverse particulieren. Sinds het polderproject in 2012 vinden duidelijk meer particulieren hun weg naar de Erfgoedbank Waasland, waar ze delen van hun privécollectie online kunnen brengen na overleg met de Erfgoedcel Waasland.

In 2013 werd daarenboven voor de tweede maal een project uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun schoolomgeving in kaart brengen en waarvoor ingezameld erfgoed opgenomen werd op de Erfgoedbank Waasland (zie ook eerder). Hiertoe werd samengewerkt met de Stedelijke Basisschool Spoele uit Lokeren en met de Gemeenteschool uit Waasmunster. Dankzij dit project werd ook de Erfgoedbank weer met de ingezamelde foto's en documenten. Door deze uiteenlopende activiteiten gekoppeld aan de Erfgoedbank Waasland steeg de voorbije drie jaar het bezoekersaantal gestaag, tot intussen ca. 3000 à 3500 bezoekers per maand.

- **Erfgoedcommunicatie:** de digitale nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties (Wase erfgoedgemeenschap) en publiek (erfgoedliefhebbers) worden op regelmatige tijdstippen verstuurd. Ook de verschillende websites worden steeds verder aangevuld en geüpdatet. De projectcommunicatie wordt steeds afgestemd op de inhoud en de timing van de verschillende projecten. Er wordt ook nog steeds actief ingezet op direct-marketing.

- **Erfgoeddag:** de Erfgoedcel Waasland zal zoals andere jaren instaan voor de aanmaak en verspreiding van een regionale brochure. Ter inspiratie van de lokale coördinatoren en erfgoedorganisaties wordt in het najaar ook een brainstorm georganiseerd (al dan niet in samenwerking met Faro), zodat de Wase achterban zelf beter gewapend is om een inhoudelijk diepgaand thema uit te werken.
- **Erfgoededucatie:** na het educatieve luik bij Archief op het Spoor en een actie rond Erfgoeddag 2008 doorliep de Wase erfgoedsector in 2009 een traject in erfgoededucatie: bundelen en verspreiden van de resultaten van een enquête inzake erfgoededucatie; het organiseren van een vorming “Bruggen bouwen tussen onderwijs en erfgoedinstellingen” en het aanmaken van een inventaris van het Wase erfgoedaanbod voor scholen getiteld “Wase erfgoedklapper” (expliciete vraag die kwam uit de enquête). De informatie die in de klapper stond wordt regelmatig **geüpdatet** op de website onder “Tips voor scholen”. Dit deel werd in 2011 speciaal aangemaakt en is nu hét centraal punt waarop de Erfgoedcel Waasland alle voor scholen interessante informatie doorgeeft. Dit deel wordt regelmatig opnieuw onder de aandacht gebracht van de scholen.
Ook de reeds bestaande publicaties worden verder **verspreid** naar de scholen en er wordt eveneens educatief materiaal uitgeleend aan scholen.
In 2012 werd ook het project ErfgoedSpeurders uitgewerkt waarbij leerlingen uit het 5de en 6de leerjaar de geschiedenis van hun **schoolomgeving** in kaart brengen (zie hoger). Ook dit kent in 2014 een succesvolle verderzetting.
- **Forten en linies in grensbreed perspectief (Interreg IV-project):** in het kader van het groter Interreg IV-project met als partners Interreg Vlaanderen-Nederland, Europese Unie, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant, Provincie Antwerpen, Stad Antwerpen, Gemeente Maldegem, Gemeente Beveren, Gemeente Sint-Gillis-Waas, Gemeente Hulst, Gemeente Terneuzen, Gemeente Damme, Gemeente Stekene, Gemeente Knokke-Heist, Vlaamse Overheid, Waterwegen en Zeekanaal NV, Agentschap voor Natuur en Bos, Toerisme Vlaanderen, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Zeeuws Landschap, Natuurpunt VZW, Kempens Landschap VZW, Polder Land van Waas, Artesis Hogeschool Antwerpen, Toerisme Oost-Vlaanderen, Rijn-Schelde Delta, Interwaas, Landelijke Gilden, Erfgoedcel Waasland, Camping Ford Bedmar en Vlaamse Landmaatschappij worden educatieve pakketten rond de Staats-Spaanse linies uitgewerkt. I.s.m. de gemeente Sint-Gillis-Waas werkt de Erfgoedcel Waasland aan de realisatie van deze educatie en aan de invulling van Fort Bedmar (lid van commissie). De ingrepen rond Fort Bedmar en de Koningsdijk werden in 2013 afgerond. De provincie Noord-Brabant werkte in overleg met de andere betrokkenen een basispakket uit waarin de geschiedenis van de linies begrijpbaar wordt gemaakt voor leerlingen uit de laatste graad van het lager onderwijs. Hieraan wordt ook een educatieve film gekoppeld. Het pakket werd in 2013 afgewerkt en zal worden verspreid via de Provincie Oost-Vlaanderen, waar gewenst aangevuld met de grensgemeenten. In 2014 wil de gemeente Sint-Gillis-Waas met een lokale (onderwijs)werkgroep het plaatselijke verhaal in dit pakket invoegen, via een afzonderlijk educatief pakket.
- **Ondersteuningstraject communicatie voor verenigingen:** n.a.v. twee gerichte ondersteuningstrajecten voor de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Bibliotheca Wasiana kregen

cultureel-erfgoedverenigingen in het Waasland in het najaar van 2013 de kans een voorstel in te dienen waarbij ze een traject doorlopen op het vlak van interne of externe communicatie van de cultureel-erfgoedvereniging. De ondersteuning omvat enerzijds praktische ondersteuning bij de uitwerking en realisatie van het concrete voorstel. Daarnaast wordt er ook een financiële toelage van maximaal 1.000 euro aan gekoppeld. In 2013 werd dit traject voor 5 verenigingen gestart: Bibliotheca Wasiana, Historisch Pijp- en tabaksmuseum, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, vzw Op Stoapel en vzw Reynaertgenootschap. Deze traject wordt in 2014 opnieuw gelanceerd voor maximum 5 verenigingen.

- **Particulier erfgoed = Verzamelingen:** in 2014 (voorbereiding 2013) worden een reeks acties op touw gezet rond erfgoed in privébezit. Achterliggende gedachte is om de visibiliteit van dit erfgoed te verhogen en bewustwording te stimuleren. Bovendien wordt ook de toenadering tussen publiek en erfgoedactoren bewerkstelligd. Speerpunt wordt het weekend 21-22 juni 2014, waarin in de Wase gemeenten kleinschalige tentoonstellingen worden opgezet met materiaal van privépersonen. Tegelijk houden enkele privémusea en heemkringen open deur. Enkele verzamelaars laten het publiek toe bij zich thuis. Het Stadsarchief Sint-Niklaas en het Gemeentearchief Beveren zullen elk een eigen tentoonstelling opzetten rond het thema “schenkingen”. Waar mogelijk blijft het tentoon gestelde materiaal ook tijdens de weken na het weekend te bezichtigen. Er wordt een éénmalig magazine uitgebracht waarin enkele verhalen van verzamelaars worden opgenomen, naast duidende teksten omtrent beheer van materiaal thuis, schenking en erfrecht, de psychologie van de verzamelaar en meer luchtige teksten rond het fenomeen van verzamelen. Dit magazine wil door een frisse vormgeving aantrekkelijk zijn voor een ruim publiek en zo de thematiek en belangrijkste aandachtspunten ruim aan bod brengen. Na de zomer worden vormingen georganiseerd rond behoud en beheer en rond schenking (zie hoger). Op 14/12/14 rondt het project af met een slotmoment in het SteM. Naast een sectormoment, dat vooral dienst doet als afronding van het huidige Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas, volgt een namiddag waarop het publiek stukken kan laten identificeren en taxeren. Door de grote omvang van het project waakt de Erfgoedcel Waasland erover dat zoveel mogelijke speerpunten in haar werking hierin betrokken worden.
- **Website:** www.erfgoedcelwaasland.be wordt verder ingevuld, met inbegrip van de luiken Tips voor erfgoedzorgers en Tips voor scholen. In 2014 lopen de intergemeentelijke cultureel-erfgoedcellen samen een traject om te bekijken aan welke vereisten een backend van een eventuele nieuwe website moet voldoen. Hiervoor krijgen ze ondersteuning van Packed. Daarnaast zal i.s.m. Packed bekeken worden op welke manier we best de webarchivering van de huidige sites kunnen aanpakken.
- **Wereldoorlog I:** In het voorjaar van 2011 organiseerde de Erfgoedcel Waasland een brainstorm rond WOI. Hierop werd gepeild naar de verwachtingen van de verschillende deelnemers t.o.v. de rol van de Erfgoedcel Waasland in de herdenkingen van WOI tussen 2014-2018. Op basis daarvan wordt voorgesteld verschillende zaken te doen o.a. een Waas campagnebeeld en logo met bijhorende producten, regionale communicatie, een publicatiereeks, onderzoek stimuleren, inzetten van de Erfgoedbank Waasland voor ontsluiting van materiaal en aftoetsen samenwerkingsmogelijkheden rond de Dodendraad en de Hollandstelling. Doorheen haar werking probeert de Erfgoedcel Waasland natuurlijk

ook zo veel mogelijk afstemming en samenwerking te bekomen tussen de verschillende erfgoedzorgers. Op de Terugkomavond De Grote Oorlog in het Waasland op 15 november 2012 wordt dit aanbod voorgesteld, inclusief het concreet voorstel voor de publicatiereeks. Vanaf 2013 wordt hier verder werk van gemaakt.

De eerste publicatie in de **publicatiereeks** zal uitgegeven worden begin 2014.

- **Willem I:** in 2015 is het 200 jaar geleden dat de Lage Landen politiek opnieuw verenigd werden. In Gent werd in 2013 een vzw “Herdenking 200 jaar Willem I en het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden” in het leven geroepen. Hierbij aansluitend werd een Wase en Zeeuwse werkgroep Willem I, getrokken door het Algemeen Nederlands Verbond (Nelly Maes) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, opgericht. Vanuit deze werkgroep werd voorgesteld om tegen het herdenkingsjaar 2015 met diverse erfgoedactoren, cultuurinstellingen en -verenigingen een gericht project te realiseren waarbij de betekenis van Willem I voor onze regionale geschiedenis geduid en bekendgemaakt wordt. Hierbij wordt gestreefd naar een grensoverschrijdende aanpak. In 2014 zal de Erfgoedcel Waasland i.s.m. de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas werken aan een colloquium in 2015 rond deze thematiek.

SD 5 – FINANCIËEL ONDERSTEUNINGSBELEID

Uittreksel uit Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014:

5° I.C.W. werkt uiterlijk tegen het einde van de beleidsperiode een ondersteuningsbeleid voor cultureel-erfgoedactoren uit. Het ondersteuningsbeleid bevat minstens een beleid voor:

- a. de ondersteuning van erkende musea en erkende culturele archiefinstellingen die een werking ontwikkelen op het lokale niveau. Het protocol gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG) en de Vereniging van Vlaamse Provincies vzw (VVP) is hiervoor richtinggevend;
- b. de financiële ondersteuning van projecten op basis van een subsidiereglement van het I.C.W. voor cultureel erfgoed;
- c. de financiële ondersteuning van publicaties rond erfgoed op basis van een publicatiebeleid van het I.C.W., waaronder de ondersteuning van lokale tijdschriften voor volkscultuur en geschiedenis.

Onder deze doelstelling wordt enkel de financiële ondersteuning, gefinancierd met middelen van de Vlaamse Gemeenschap, opgenomen. Daarnaast is er binnen het cultureel-erfgoedconvenant nog andere ondersteuning bv. vrijwilligersmanagement, Waas erfgoedloket, lidmaatschap heemkringen... Deze acties zijn opgenomen onder andere doelstellingen.

Aangezien het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas een intergemeentelijke samenwerking is, is het onmogelijk alle budgetten voor ondersteuning, naast deze betaald met subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, op te sommen. Hieronder vindt u een overzicht terug van de budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap.

- **Doorstorting van subsidies Vlaamse Gemeenschap:**

- **Publicaties:** ondersteuning voor het tijdschrift van de Heemkundige Kring Souvereinen (jaarlijks 1 000 euro), Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren (jaarlijks 1 000 euro) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (jaarlijks 2 000 euro).
- Kwaliteitslabel op lokaal niveau voor **Stedelijk Museum Lokeren:** voor 2014 wordt een actieplan ingediend bij de Erfgoedcel Waasland en bij het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. I.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het Stedelijk Museum Lokeren is in 2009 een protocol uitgewerkt voor de verdere subsidiëring in 2010-2014. Dit is afgestemd op de criteria uit het protocol tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP en de VVSG. Jaarlijks ontvangt het museum 12 500 euro.
- **Projectsubsidies:** Interwaas kent sinds 2009 met subsidies voor het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas projectsubsidies toe op basis van een subsidiereglement (jaarlijks voorzien budget 15 000 euro).
- **Publicatiebeleid:** in het Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014 staat jaarlijks 6 000 euro ingeschreven voor de ondersteuning van publicaties. Er werd echter eind 2010 na een traject met de werkgroep publicatiebeleid gekozen om dit bedrag op te trekken naar 12 500 euro per jaar. Hiervan wordt jaarlijks 5 000 euro gebruikt voor periodieke publicaties en 7 500 euro voor éénmalige publicaties. Wat betreft **periodieke publicaties** wordt een **jaarlijkse nominatieve toelage van 500 euro** voor de volgende tien periodieke publicaties voorzien: Heemkundige Kring Braem (Elversele), Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas), Heemkundige Kring Den Dissel (Sinaai), Heemkundige Kring d'Euzie (Stekene), Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700, Heemkundige Kring Wissekerke (Kruibeke), Tinelmuseum, Jaarboek van de Beheerraad van het Gemeentemuseum Temse, Reynaertgenootschap Tielcelijn, Sint-Nicolaasgenootschap – Tijdingen. Hieraan worden een aantal administratieve voorwaarden gekoppeld. Deze jaarlijkse nominatieve toelagen komen in totaal op jaarlijks 5 000 euro. Vanaf 2011 wordt bovendien jaarlijks 7 500 euro voorzien voor éénmalige publicaties. De publicatiesubsidie voor éénmalige subsidies wordt geregeld in een **publicatiesubsidiereglement voor éénmalige publicaties** dat in voege is sinds voorjaar 2011.

In het kader van een mogelijk nieuw Cultureel-Erfgoedconvenant Land van Waas wordt in 2014 het financieel ondersteuningsbeleid in brede zin geëvalueerd en herbekeken.